

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษา การประเมินผลแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพของ
ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตาม
ประเด็นเนื้อหาโดยได้ผลการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบททั่วไปของพื้นที่ศึกษาและลักษณะของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

- 1.1 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านอินทาราม
- 1.2 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านแพะหนองเทียนคำ
- 1.3 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านแม่จิวหล่ายฝาง
- 1.4 ลักษณะของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

ส่วนที่ 2 การประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

- 2.1 การกำหนดเกณฑ์การประเมินผลและเนื้อหาการประเมินผล
- 2.2 การออกแบบการประเมินผล
- 2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผล

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพ

แนวใหม่ของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

- 3.1 นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ
- 3.2 การสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ
- 3.3 การเสริมสร้างชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง
- 3.4 การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล
- 3.5 การปรับเปลี่ยนระบบบริการสาธารณสุข

ส่วนที่ 1 บริบททั่วไปของพื้นที่ศึกษาและลักษณะของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

ในส่วนของคุณข้อมูลบริบททั่วไปของพื้นที่ศึกษาและลักษณะของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามนั้น ผู้ศึกษาจะนำเสนอในเรื่อง บริบททั่วไปของชุมชนบ้านอินทารามซึ่งเป็นที่ตั้งของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม บริบททั่วไปของชุมชนบ้านแพะหนองเทียนดำและบริบททั่วไปของชุมชนบ้านแม่จันทน์ฝาง ซึ่งมีผู้สูงอายุบางส่วนสมัครเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม และจะนำเสนอลักษณะของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม โดยข้อมูลได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.1 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านอินทาราม

1.1.1 บริบททั่วไป

ชุมชนบ้านอินทาราม หมู่ 4 ตำบลศรีดงเย็น ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตัวอำเภอไชยปราการ อยู่ห่างจากตัวอำเภอไชยปราการเป็นระยะทาง 3 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่เป็นระยะทาง 129 กิโลเมตร การเดินทางจากอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถเดินทางโดยรถยนต์หรือรถโดยสารประจำทาง ซึ่งมีรถให้บริการทุกๆ ครึ่งชั่วโมง ตามถนนสายเชียงใหม่ – ฝาง และแยกเข้าไปตามถนนเข้าหมู่บ้านบ้านอินทารามอีก 500 เมตร ซึ่งเป็นถนนลาดยางตลอดสาย

ชุมชนบ้านอินทาราม มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำฝาง ที่ไหลผ่านและเป็นเขตแดนกั้นระหว่างบ้านอินทารามและบ้านศรีดงเย็น ม.3 ตำบลศรีดงเย็น ด้วยลักษณะภูมิประเทศดังกล่าว ทำให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ตลอดทั้งปี ชุมชนบ้านอินทารามมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านแม่จันทน์ฝาง หมู่ 2 ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านเชียงหมั่น หมู่ 15 ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านแพะหนองเทียนดำ หมู่ 16 ตำบลศรีดงเย็น

อำเภอไชยปราการ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านศรีดงเย็น หมู่ 3 ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ

สำหรับการคมนาคมภายในหมู่บ้านค่อนข้างสะดวกสบาย เพราะอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลไชยปราการ มีถนนลาดยางผ่านกลางหมู่บ้านเพื่อเชื่อมต่อกับชุมชนอื่น ส่วนตรอกซอยในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ทุกซอย ชาวบ้านนิยมเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์และรถจักรยาน ซึ่งแทบทุกครัวเรือนจะมีรถจักรยานยนต์ไว้ใช้ ส่วนรถยนต์จะมีเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี โดยมากจะเป็นรถบรรทุก 4 ล้อ เพื่อไว้ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากการใช้นานพาหนะดังกล่าวแล้ว ชาวบ้านยังนิยมไปมาหาสู่กันภายในชุมชนด้วยการเดินลัดเลาะจากบริเวณบ้านของเพื่อนบ้าน ซึ่งมีช่องทางเปิดของรั้วไว้ขนาดพอสำหรับให้คนเดินผ่านไปมาได้ โดยเฉพาะผู้สูงอายุนิยมเดินเท้าไปเยี่ยมเพื่อนฝูงละแวกใกล้เคียงกัน และเดินเท้ามาวัดซึ่งอยู่กลางหมู่บ้าน

ลักษณะบ้านเรือนส่วนใหญ่ยกพื้นสูงเป็นบ้านไม้หรือครึ่งไม้ครึ่งปูน มีบางส่วนที่เป็นบ้านสองชั้น ชั้นล่างเป็นปูนชั้นบนเป็นไม้ วัสดุผนังหลังคาด้วยกระเบื้อง ชาวบ้านมีบ้านเรือนและที่ดินเป็นของตัวเอง บริเวณบ้านส่วนใหญ่จะมีโรงเรือนเพื่อเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรและเก็บผลผลิตทางการเกษตร เช่น กระเทียม และหอมแดง มีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นที่ดินบรรพบุรุษให้เป็นมรดกตกทอดมา ซึ่งจะไม่กั้นรั้วระหว่างบ้านในกลุ่มญาติพี่น้องกัน แต่จะกั้นรั้วระหว่างบ้านคนอื่น มีทั้งสร้างรั้วด้วยไม้ไผ่และก่ออิฐแต่จะเปิดทางเพื่อให้คนเดินผ่านไปมาได้

1.1.2 ลักษณะประชากร

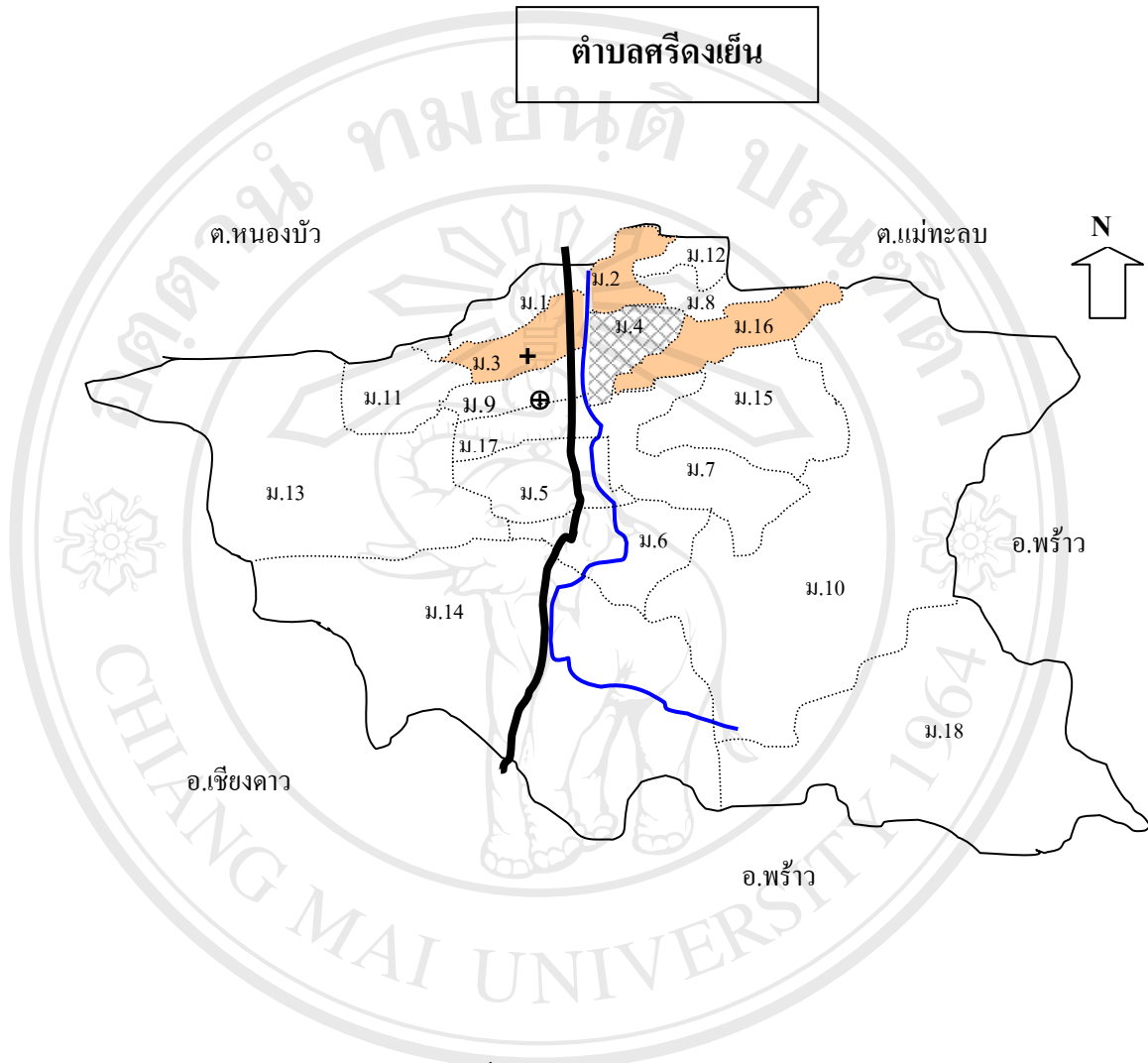
ชุมชนบ้านอินทารามมีจำนวนหลังคาเรือนทั้งสิ้น 187 หลังคาเรือน (199 ครอบครั้ว) มีประชากรทั้งหมด 678 คน เป็นเพศชาย 337 คน (ร้อยละ 49.7) เป็นเพศหญิง 341 คน (ร้อยละ 50.3) และมีจำนวนผู้สูงอายุ 84 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของประชากรทั้งหมด การกระจายของประชากรตามกลุ่มอายุแสดงได้ในตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	เพศชาย(ร้อยละ)	เพศหญิง(ร้อยละ)	รวม(ร้อยละ)
ต่ำกว่า 5 ปี	8 (1.2)	14 (2.1)	22 (3.3)
5 - 9 ปี	21 (3.1)	11 (1.6)	32 (4.7)
10 - 14 ปี	26 (3.8)	22 (3.3)	48 (7.1)
15 - 19 ปี	21 (3.1)	26 (3.9)	47 (7.0)
20 - 24 ปี	25 (3.7)	23 (3.4)	48 (7.1)
25 - 29 ปี	25 (3.7)	28 (4.1)	53 (7.8)
30 - 34 ปี	31 (4.6)	18 (2.6)	49 (7.2)
35 - 39 ปี	28 (4.1)	36 (5.3)	64 (9.4)
40 - 44 ปี	30 (4.4)	34 (5.0)	64 (9.4)
45 - 49 ปี	41 (6.1)	47 (6.9)	88 (13.0)
50 - 54 ปี	20 (2.9)	23 (3.4)	43 (6.3)
55 - 59 ปี	18 (2.6)	18 (2.6)	36 (5.3)
60 ปี ขึ้นไป	43 (6.3)	41 (6.1)	84 (12.4)
รวม	337 (49.7)	341 (50.3)	678 (100)

ที่มา : ข้อมูลจากบัญชี 1-11 ของสถานีอนามัยคงป่าสัก ปี 2548

ภาพ 4.1 แผนที่สังเขปของตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

หมายเหตุ	ม.2	บ้านแม่จิหล่ายฝาง
	ม.4	บ้านอินทาราม ที่ตั้งของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม
	ม.3	บ้านศรีดงเย็น
	ม.16	บ้านพะหนองเทียนคำ
	ม.9	บ้านดงป่าสัก ที่ตั้งของสถานีอนามัยดงป่าสัก
สัญลักษณ์	—	ถนนเชียงใหม่ - ฝาง
	~	แม่น้ำฝาง
	⊕	สถานีอนามัยบ้านดงป่าสัก
	+	โรงพยาบาลไชยปราการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

ภาพ 4.2 บริบทชุมชนบ้านอินทาราม และการคมนาคมของชุมชนบ้านอินทาราม

วัดอินทาราม ที่ตั้งของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ซึ่งตั้งอยู่ศูนย์กลางของหมู่บ้าน

ภาพถนนผ่านกลางหมู่บ้านอินทารามเพื่อเชื่อมกับชุมชนอื่น

1.1.3 สภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชาชนในบ้านอินทารามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ทำไร่ โดยมีสินค้าทางการเกษตรที่เป็นพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ กระเทียม หอมแดง ข้าว มันฝรั่ง กะหล่ำปลี มะเขือเทศ ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านอินทารามส่วนใหญ่ค่อนข้างจะดี เพราะสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมทางลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือรับจ้างทั่วไปในหมู่บ้านเพื่อหารายได้ช่วยเหลือจุนเจือครอบครัว และยังมีผู้สูงอายุบางส่วนที่ถูกหลานเป็นผู้เลี้ยงดู โดยช่วยทำงานเล็กๆ น้อยๆ ในบ้าน

การประกอบอาชีพทางการเกษตรในปัจจุบันนี้ของชุมชนบ้านอินทาราม มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เนื่องจากเกษตรกรนิยมที่จะใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์และสารเคมีปราบศัตรูพืช เพิ่มมากขึ้น เพราะมีแนวคิดที่ว่าถ้าใช้สารเคมีดังกล่าว จะช่วยเพิ่มผลผลิตและไม่ถูกแมลงรบกวนทำความเสียหายให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร และการใช้ยาฆ่าแมลงสะดวกและรวดเร็วกว่าการใช้สารไล่แมลงชีวภาพจากสมุนไพร จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันยอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์พวกสารเคมีปราบศัตรูพืชและปุ๋ยเคมีต่างๆ มีปริมาณเพิ่มขึ้น เนื่องจากบริษัทผู้ผลิต มีวิธีการส่งเสริมการขายด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ถึงในหมู่บ้าน และใช้กลยุทธ์ ลด แลก แจก แถม สินค้ามากมาย ประกอบกับร้านค้าที่จำหน่ายปุ๋ยวิทยาศาสตร์และยาฆ่าแมลง ให้เครดิตแก่เกษตรกรในการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ก่อนเมื่อขายผลผลิตแล้วจึงค่อยนำเงินมาชำระค่าผลิตภัณฑ์

1.1.4 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

ประชาชนในบ้านอินทารามส่วนใหญ่ เป็นคนในท้องถิ่นที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มมานานแล้ว มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติสูง โดยการเป็นญาติทางสายเลือดหรือเกี่ยวดองนับญาติกันทางการแต่งงาน ประกอบด้วยสกุลต่างๆ ไม่มากนัก และที่นับว่าเป็นสกุลใหญ่มีเครือญาติมาก ได้แก่ ทาวรรณ หอมช่วง และทิพย์ดวง มีการเคารพนับถือผู้อาวุโสกว่า ภายในหมู่บ้านชาวบ้านจะรู้จักคุ้นเคยกันหมด มีความใกล้ชิดสนิทสนมและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะการช่วยเหลือกันทางสังคม เช่น การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานศพ งานลงแขกทำนา ตลอดจนงานบุญต่างๆ ที่ชาวบ้านถือเป็นหน้าที่และน้ำใจที่มีต่อกัน ที่จะต้องช่วยเหลือเจ้าภาพในการดำเนินการต่างๆ ให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เช่น จัดเตรียมสถานที่ เสิร์ฟอาหาร จัดดอกไม้รับส่งพระ ล้างถ้วยชาม เป็นต้น เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในลักษณะของการแลกเปลี่ยนแรงงานที่จะต้องตอบแทนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ครั้งต่อไปเมื่อเพื่อนบ้านจัดงานบ้าง เจ้าภาพที่เคยจัดงานก็จะไปช่วยงานตอบแทนในลักษณะเดียวกับที่เพื่อนบ้านเคยมาช่วย ถ้าเป็นงานส่วนรวมในหมู่บ้าน เช่น งานวัด งานประเพณี งานพัฒนาป่าช้า งานพัฒนาในหมู่บ้าน จะมีการนัดประชุมตกลงกันก่อน

ว่าจะต้องทำอะไร ถ้ามีการฝ่าฝืนก็จะมีบทลงโทษกันทางสังคม เช่น ตีฉีกนินทา ประกาศรายชื่อทางหอกระจายข่าว หรือปรับใหม่เป็นเงิน เป็นต้น ทั้งนี้แล้วแต่จะตกลงกันไว้ก่อนล่วงหน้า

ลักษณะครอบครัวของชุมชนบ้านอินทาราม มีทั้งลักษณะครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายผสมผสานกัน โดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งมีทั้งลักษณะที่เป็นสากลจริงๆ คือ ประกอบด้วย สามี ภรรยา และลูก ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในบ้าน หรืออาจมีสมาชิกสมทบอื่นๆ ได้แก่ญาติพี่น้องฝ่ายสามีหรือภรรยาที่ยังโสด ซึ่งมีเพียงเล็กน้อย ส่วนครอบครัวขยายก็จะมีสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 2 รุ่นขึ้นไป ได้แก่ รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย รุ่นพ่อ แม่ รุ่นลูก และรุ่นหลาน อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกันหรือคนละหลัง แต่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน โดยการที่สามีย้ายมาอยู่บ้านภรรยาหรือภรรยาย้ายไปอยู่กับครอบครัวของสามี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละฝ่าย แต่ถ้าภรรยาเป็นลูกสาวคนสุดท้องซึ่งเป็นผู้ได้รับบ้านที่เป็นมรดกจากพ่อแม่ คู่สามีภรรยา ก็จะอาศัยอยู่กับบ้านของพ่อแม่ภรรยาเป็นการถาวร และบางทีทั้งคู่อาจจะอาศัยอยู่กับครอบครัวฝ่ายสามีหรือภรรยาสักระยะเวลาหนึ่ง โดยอาจจะหลายเดือนหรือเป็นปี จากนั้นจึงจะแยกครอบครัวไปตั้งใหม่แต่ก็มีบ้างที่แยกออกมาตั้งครอบครัวตั้งแต่เริ่มแต่งงาน ซึ่งส่วนมากเมื่อปลูกบ้านก็จะอยู่ในละแวกใกล้เคียงกับบ้านของพ่อแม่ มีเพียงบางส่วนที่ไปอยู่หมู่บ้านอื่นหรือต่างอำเภอแต่ยังมีการไปมาหาสู่กันระหว่างเครือญาติ จึงทำให้ชุมชนมีความใกล้ชิดสนิทสนมช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ปกปักรักษาหรือกันแก้ไขปัญหาและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

สมัยก่อนผู้สูงอายุจะได้รับการดูแลจากลูกหลานในครอบครัว โดยเฉพาะลูกสาวและลูกสะใภ้อย่างใกล้ชิด เมื่อเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนไป ลูกสาวหรือลูกสะใภ้ต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยเหลือทำมาหาเลี้ยงครอบครัว เวลาในการดูแลครอบครัวจึงลดลงแต่ผู้ดูแล คือลูกสาวหรือลูกสะใภ้ก็จะไม่ทอดทิ้ง จะคอยดูแลเอาใจใส่อยู่เหมือนเดิม และคอยจัดหาอาหารไว้ก่อนออกไปทำงานนอกบ้านทุกครั้ง แต่การพบปะพูดคุยน้อยลง ผู้สูงอายุต้องอยู่บ้านตามลำพังคนเดียวทำให้เหงาและว้าเหว่ ดังนั้นเมื่อผู้สูงอายุไปร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุหรือไปร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน หากเป็นความสุขของผู้สูงอายุลูกหลานจะไม่ขัดใจ และคอยให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

ด้านการศาสนา ประชาชนในบ้านอินทารามทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ โดยจะมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในหมู่บ้าน ซึ่งบริเวณวัดจะอยู่กลางของหมู่บ้าน มีถนนล้อมรอบทุกด้าน และวัดยังเป็นสถานที่ตั้งของหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน ที่ใช้เป็นสื่อกลางในการกระจายข่าวสารให้กับประชาชนทุกหลังคาเรือนของหมู่บ้าน นอกจากนี้จะใช้วัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาแล้ว ประชาชนยังใช้วัดเป็นสถานที่สำหรับการประชุม พบปะของชาวบ้านตลอดจนเป็นสถานที่ให้การศึกษาฝึกอบรมของกลุ่มองค์กรต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานราชการ

ที่เข้ามาอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้าน และยังใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม เช่น การประชุมประจำเดือนของสมาชิกและการออกกำลังกาย

ด้านความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ มีความคล้ายคลึงกับหมู่บ้านอื่นๆ มีความเชื่อในเรื่องบาปบุญคุณโทษ เชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น ผีบ้าน ผีเรือน เมื่อเดินทางออกจากบ้านก็จะฝากผีบ้านผีเรือนให้ดูแลบ้าน มีการเลี้ยงผีปู่ย่า มีการทำบุญสืบชะตา มีการเรียกขวัญ เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ และเมื่อหายเจ็บป่วยก็จะมีการไปเลี้ยงผี ประเพณีต่างๆ ที่มีในชุมชน คือ ประเพณีสงกรานต์ จะมีพิธีรดน้ำดำหัวของมาผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน และผู้ที่ให้ความเคารพนับถือ โดยการเดินไปขอมหากันตามบ้านของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียง ถ้าระยะทางไกลหน่อยก็จะใช้รถมอเตอร์ไซด์เป็นพาหนะ มีการนำข้าวตอก ดอกไม้ อาหาร และขมิ้นส้มป่อยไปรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ นอกจากนี้ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ก็จะมีประเพณีการแห่ไม้ค้ำโพธิ์ ซึ่งชาวบ้านจะร่วมกันแต่งดาต้นไม้ค้ำ แล้วร่วมกันบริจาคเงินเพื่อทำบุญ แยกเป็นหมวดภายในหมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่จะทำทุกวันที่ 16 เมษายน ของทุกปี ซึ่งถือเป็นวันปากปี โดยชาวบ้านมีความเชื่อว่าจะทำให้มีอายุยืนยาว มีความสุขประสบแต่สิ่งที่ดีงาม ปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ตลอดปี นอกจากนี้ยังมีประเพณีต่างๆ ที่ทำในชุมชน คือ ประเพณีเข้าพรรษา ออกพรรษา สลากภัตร งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานศพ

ด้านการสาธารณสุข ประชาชนบ้านอินทาราม นิยมรับการรักษากับการแพทย์แผนปัจจุบันเนื่องจาก ชุมชนบ้านอินทารามอยู่ใกล้กับสถานบริการสาธารณสุข คือ อยู่ห่างจากสถานีอนามัยบ้านดงป่าสักประมาณ 1 กิโลเมตร และห่างจากโรงพยาบาลไชยปราการประมาณ 1.5 กิโลเมตร ประชาชนจึงสามารถเลือกใช้บริการจากสถานบริการทั้ง 2 แห่ง ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งการรับบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค หรือเมื่อมีการเจ็บป่วยเล็กน้อย ก็ไปรับการรักษาเบื้องต้นที่สถานีอนามัยบ้านดงป่าสัก แต่ถ้ามีการเจ็บป่วยหนัก ก็ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลไชยปราการ ส่วนการแพทย์ภาคประชาชนนั้น ยังมีประชาชนบางส่วนที่ใช้สมุนไพรเพื่อการดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย เช่น จิง ตะไคร้ ขมิ้น ใบฝรั่ง ฯลฯ มีการซื้อยาแผนปัจจุบันจากร้านขายยาในหมู่บ้านหรือนอกหมู่บ้านมากินเอง สำหรับการรักษาแบบการแพทย์พื้นบ้านนั้น ปัจจุบันนี้ชาวบ้านไม่นิยม อาจเนื่องจากว่า ไม่มีหมอพื้นบ้านเหลืออยู่ในชุมชน ซึ่งหมอพื้นบ้านคนสุดท้ายได้เสียชีวิตไปเมื่อ ปี พ.ศ. 2542 และไม่มีลูกหลานได้สืบทอดวิชาความรู้ การรักษาแบบการแพทย์พื้นบ้านจึงได้รับความนิยมน้อยมากในชุมชนบ้านอินทาราม จะมีอยู่บ้างก็เมื่อรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบันไม่หายก็ไปหาหมอพื้นบ้านจากชุมชนอื่น แต่ก็จะใช้ควบคู่ไปกับการรักษาแบบการแพทย์แผนปัจจุบัน

ด้านสาธารณูปโภค ประชาชนในหมู่บ้านอินทารามได้รับบริการไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทั่วทุกหลังคาเรือน ใช้น้ำอุปโภคจากประปาหมู่บ้าน ส่วนน้ำสำหรับบริโภคส่วนใหญ่ซื้อจากบริษัทที่ผลิตน้ำจำหน่ายในชุมชนใกล้เคียง ส่วนน้อยที่ยังบริโภคน้ำจากบ่อน้ำตื้นในครัวเรือนของตนเอง ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาเทคโนโลยีที่แพร่เข้ามาในหมู่บ้านและได้รับความนิยมน้อยอย่างรวดเร็วคือการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ถึงแม้ว่าจะมีบริการชุมสายโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์ไว้บริการตามบ้านเรือนอย่างทั่วถึง แต่การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถอำนวยความสะดวกในการพกพาไปที่ต่างๆ เหมาะสำหรับวิถีชีวิตที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ต้องทำงานนอกบ้านตลอดทั้งวัน

1.1.5 กลุ่มองค์กรในชุมชนบ้านอินทาราม

ชุมชนบ้านอินทาราม มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

1.1.5.1 องค์กรที่เป็นทางการ

1) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) การรวมกลุ่มของ อสม. เกิดขึ้นจากการที่หน่วยงานของรัฐ คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้อบรมชาวบ้าน เพื่อเป็น อสม. ดำเนินงานคอยดูแลเผยแพร่วางสาร เฝ้าระวังโรคติดต่อในชุมชน การชั่งน้ำหนักเด็ก 0 – 5 ปี และนัดกลุ่มเป้าหมายในชุมชนให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปัจจุบันกลุ่ม อสม. ในหมู่บ้านมีสมาชิกจำนวน 22 คน ซึ่งกลุ่ม อสม. เป็นองค์กรภายใต้การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยดงป่าสัก เช่นเดียวกับชมรมผู้สูงอายุ และสมาชิกส่วนใหญ่ก็เป็นลูกหลานของผู้สูงอายุ จึงมีความใกล้ชิดและสนับสนุนงานของชมรมผู้สูงอายุเป็นอย่างดี

2) คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นองค์กรปกครองที่มีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน คือ ฝ่ายปกครองและฝ่ายป้องกันรักษาความสงบ และคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายต่างๆ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ อีก 9 คน ซึ่งให้การช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามเป็นอย่างดี เพราะคณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรม

3) ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สูงอายุในหมู่บ้าน รวมถึงผู้สูงอายุในชุมชนใกล้เคียง ซึ่งการริเริ่มก่อตั้งมาจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีโครงสร้างการบริหารจัดการชมรมในรูปคณะกรรมการชมรม มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้สูงอายุและชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 102 คน และได้จดทะเบียนเป็นสมาชิกสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สาขาจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2542 โดยเป็นสมาชิกเลขที่ 158

4) กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อช่วยเหลือครอบครัวผู้เสียชีวิต มีโครงสร้างการบริหารงานจัดการกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการ โดยในชุมชนบ้านอินทาราม มีกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์อยู่ 2 ประเภท ประเภทที่ 1 เป็นกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์แบบดั้งเดิม โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยจะเก็บเงินสมาชิกเป็นรายบุคคล บุคคลละ 10 บาท เมื่อสมาชิกเสียชีวิตจะได้เงินช่วยเหลือ จำนวน 13,500 บาท ซึ่งกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ประเภทที่ 1 นี้ มีสมาชิกต่างหมู่บ้าน คือ หมู่ 2 บ้านแม่จันทายฝาง และหมู่ 16 บ้านแพะหนองเทียนดำ เป็นสมาชิกของกลุ่มด้วย เนื่องจากว่าเป็นสมาชิกกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ดั้งเดิมสมัยที่ยังไม่แยกหมู่บ้านและสมัยยังเป็นศรัทธาวัดอินทารามเหมือนกัน ส่วนประเภทที่ 2 จะเก็บเงินสมาชิกเป็นรายบุคคล คนละ 40 บาท เมื่อสมาชิกเสียชีวิตจะได้เงินช่วยเหลือ จำนวน 18,000 บาท ซึ่งประเภทนี้จะมีชาวบ้านบางส่วนในชุมชนบ้านอินทาราม เท่านั้นที่สมัครเป็นสมาชิกเพราะอัตราการเก็บเงินสูงเกินไป ชาวบ้านที่มีรายได้น้อยก็จะไม่ร่วมสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม นอกจากนั้นภายในชุมชนบ้านอินทารามยังมีการช่วยข้าวสารแก่เจ้าภาพงานศพ อีกครัวเรือนละ 1 ลิตร และช่วยเงินครัวเรือนละ 5 บาท เพื่อเป็นค่าเลี้ยงน้ำแวกที่ไปร่วมฌาปนกิจศพที่ป่าช้า นอกจากนั้นก็จะมีการช่วยบริจาคฟืนภายในหมวดของหมู่บ้าน กล่าวคือ เมื่อมีคนในหมวดของตัวเองเสียชีวิต ครัวเรือนที่อยู่ในหมวดเดียวกัน ก็จะร่วมบริจาคฟืนแก่เจ้าภาพ

1.1.5.2 องค์กรที่ไม่เป็นทางการ

1) กลุ่มการเมืองและนักการเมืองท้องถิ่นที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับในชุมชนและชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม นักการเมืองท้องถิ่นจะให้การสนับสนุนกิจกรรมชุมชน เช่น การให้งบประมาณช่วยเหลือ การบริจาคเงินสมทบ การมาร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ การบริจาควัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ เสื้อผ้า ผ้าห่ม เป็นต้น

2) กลุ่มแม่บ้าน มักจะเป็นสตรีที่แต่งงานมีครอบครัวแล้วได้รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมส่วนรวมในหมู่บ้านของตน เช่น การช่วยเหลืองานศพของสมาชิกในหมู่บ้าน ซึ่งทางกลุ่มถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่จะช่วยเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการทำอาหารและทำดอกไม้ การช่วยเหลืองานบุญตามประเพณีต่างๆ ของชุมชน นอกจากนั้นสมาชิกบางคนก็มีสถานภาพเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือเป็นลูกหลานของผู้สูงอายุอีกด้วย จึงให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเป็นอย่างดี

1.2 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านแพะหนองเทียนดำ

1.2.1 บริบททั่วไป

ชุมชนบ้านแพะหนองเทียนดำ ม.16 ตำบลศรีดงเย็น อยู่ห่างจากตัวอำเภอไชยปราการ เป็นระยะทาง 5 กิโลเมตร ถนนที่เข้าสู่หมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ส่วนถนนภายในหมู่บ้านบางช่วงเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ บางช่วงเป็นถนนดินลูกรัง การคมนาคมภายในหมู่บ้านไม่สะดวกในฤดูฝนเพราะถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ บ้านแพะหนองเทียนดำตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดงเย็น มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา มีพื้นที่ทางการเกษตรน้อย ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ประชาชนส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปจากหมู่บ้านข้างเคียง แต่ก็มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมบางส่วน พืชที่ปลูก ได้แก่ ข้าว มันฝรั่ง หอมแดง กะหล่ำปลี มะเขือเทศ ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านแพะส่วนใหญ่ค่อนข้างยากจน เนื่องจากผลผลิตที่ได้ไม่สามารถสร้างรายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายของครอบครัว หลายครอบครัวประสบภาวะหนี้สินจากการลงทุนเพื่อการเกษตรแล้วผลผลิตเสียหาย

ลักษณะบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียวกลางเก่ากลางใหม่ เป็นบ้านไม้หรือครึ่งปูนครึ่งไม้ บริเวณบ้านมีรั้วรอบอยู่เรียงรายติดกันเป็นลักษณะชุมชนชนบท ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักอาศัยอยู่ร่วมกับลูกหลานคนใดคนหนึ่ง

1.2.2 ลักษณะประชากร

ชุมชนบ้านแพะหนองเทียนดำ มีจำนวน 95 หลังคาเรือน (108 ครอบครัว) มีประชากรทั้งหมด 315 คน เป็นผู้ชาย 161 คน (ร้อยละ 51.1) เป็นเพศหญิง 154 คน (ร้อยละ 48.9) และมีจำนวนผู้สูงอายุ 39 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของประชากรทั้งหมด

1.2.3 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

ประชาชนในบ้านแพะหนองเทียนดำ ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มคนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่ โดยกลุ่มคนกลุ่มแรกที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน อพยพมาจากบ้านอินทารามเมื่อ 56 ปีก่อน ได้เริ่มตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการและมีผู้ใหญ่บ้านคนแรกเมื่อปี พ.ศ. 2531 ปัจจุบันประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านแพะหนองเทียนดำ ส่วนใหญ่เป็นคนที่อพยพมาจากที่อื่น และมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติน้อย ส่งผลให้การช่วยเหลือเกื้อกูลและการรวมกลุ่มในชุมชนค่อนข้างน้อย ประชาชนส่วนใหญ่จะมีเครือญาติอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านอินทาราม โดยเฉพาะผู้สูงอายุจะมีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านอินทาราม ทำให้มีการชักชวนกันสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม เนื่องจากในชุมชนบ้านแพะหนองเทียนดำ มีจำนวนผู้สูงอายุน้อยและไม่สามารถรวมกลุ่มกันตั้งเป็นชมรมผู้สูงอายุในหมู่บ้านได้

ด้านการศาสนาประชาชนในบ้านแพะหนองเทียนคำ ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในหมู่บ้าน ซึ่งวัดจะตั้งอยู่บริเวณท้ายของหมู่บ้าน

ด้านความเชื่อวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ มีความคล้ายคลึงกับหมู่บ้านอื่นๆ มีความเชื่อในเรื่องบาปบุญคุณโทษ เชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการทำบุญสืบชะตา มีการเรียกขวัญ มีประเพณีวัฒนธรรมแบบล้านนา คือ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีเข้าพรรษา ออกพรรษา งานสลากภัต

ด้านการสาธารณสุข ประชาชนบ้านแพะหนองเทียนคำ ส่วนใหญ่นิยมรับการรักษากับการแพทย์แผนปัจจุบัน ส่วนการแพทย์ภาคประชาชนนั้นมีบางส่วนที่ใช้สมุนไพรพื้นบ้านเพื่อดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย และมีการซื้อยาแผนปัจจุบันจากร้านค้าในหมู่บ้านหรือนอกหมู่บ้านมากินเอง ส่วนการแพทย์พื้นบ้านประชาชนส่วนน้อยมีการใช้ควบคู่กับการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยไปหาหมอพื้นบ้านจากชุมชนอื่นเนื่องจากไม่มีหมอพื้นบ้านอยู่ในหมู่บ้าน

ด้านสาธารณูปโภค ประชาชนในหมู่บ้าน ได้รับบริการไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทั่วทุกหลังคาเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ใช้น้ำอุปโภคจากประปาหมู่บ้านและมีบางส่วนใช้น้ำจากบ่อน้ำตื้น เนื่องจากประปาหมู่บ้านท่อส่งน้ำยังไม่ทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน ส่วนน้ำบริโภคส่วนใหญ่ซื้อน้ำจากบริษัทที่ผลิตน้ำจำหน่ายในชุมชนใกล้เคียง และยังมีประชาชนบางส่วนที่บริโภคน้ำจากบ่อน้ำตื้นในหมู่บ้านมีบริการชุมสายโทรศัพท์สาธารณะขององค์การโทรศัพท์อยู่กลางหมู่บ้าน จำนวน 1 คู่ แต่ยังไม่มีการตามบ้านเรือนในหมู่บ้าน ประชาชนจึงนิยมใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการสื่อสาร

1.2.4 กลุ่มองค์กรในชุมชน

ชุมชนบ้านแพะหนองเทียนคำมีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

1.2.4.1 องค์กรที่เป็นทางการ

1) ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นองค์กรภายใต้การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยดงป่าสัก เช่นเดียวกับชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านของบ้านอินทาราม มีบทบาทช่วยเหลือดูแลสุขภาพของคนในชุมชน

2) คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นองค์กรปกครองที่มีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน และคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายต่างๆ ในหมู่บ้าน

3) กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยที่ในแต่ละหมู่บ้านจะมีกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือครอบครัวผู้เสียชีวิต ซึ่งผู้สูงอายุก็เป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ในหมู่บ้านของตน

1.2.4.2 องค์กรที่ไม่เป็นทางการ

1) กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่นที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับชุมชน โดยจะเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 ท่าน ให้การช่วยเหลือด้านงบประมาณในการดำเนินงานในชุมชน

2) กลุ่มแม่บ้าน มักจะเป็นสตรีที่แต่งงานมีครอบครัวแล้วได้รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมส่วนรวมในหมู่บ้านของตน ซึ่งสมาชิกบางคนก็มีสถานภาพเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหรือเป็นลูกหลานของผู้สูงอายุอีกด้วย

1.3 บริบททั่วไปของชุมชนบ้านแม่จิวหลายฝาง

1.3.1 บริบททั่วไป

ชุมชนบ้านแม่จิวหลายฝาง ม.2 ตำบลศรีดงเย็น ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของตำบลศรีดงเย็น และอยู่ในเขตเทศบาลตำบลไชยปราการ อยู่ห่างจากตัวอำเภอไชยปราการ เป็นระยะทาง 2 กิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมือนกับชุมชนบ้านอินทาราม โดยมีแม่น้ำฝางไหลผ่าน ทำให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ตลอดทั้งปี

การคมนาคมภายในหมู่บ้านค่อนข้างสะดวกสบาย มีถนนลาดยางผ่านกลางหมู่บ้านเพื่อเชื่อมต่อกับชุมชนอื่น และตรอกซอยภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ทุกซอย ชาวบ้านนิยมเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์และรถยนต์ มีส่วนน้อยที่ใช้รถจักรยาน

ลักษณะบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านสองชั้นกลางเก่ากลางใหม่ ชั้นล่างเป็นปูนชั้นบนเป็นไม้ ชั้นล่างมีลานโล่งอเนกประสงค์ใช้เป็นที่นั่งเล่นและรับแขก และเริ่มมีการปลูกสร้างบ้านใหม่ในชุมชนเป็นบ้านปูนชั้นเดียวรูปทรงทันสมัย บริเวณบ้านมีรั้วรอบเพื่อปกป้องอาณาบริเวณของตัวเอง มีทั้งที่สร้างรั้วด้วยไม้ไผ่และก่ออิฐ แต่ก็ยังมีช่องทางเดินทะลุบ้านเพื่อนบ้านได้

1.3.2 ลักษณะประชากร

ชุมชนบ้านแม่จิวหลายฝาง มีจำนวน 177 หลังคาเรือน (185 ครอบครัว) มีประชากรทั้งหมด 603 คน เป็นผู้ชาย 311 คน (ร้อยละ 51.6) เป็นเพศหญิง 292 คน (ร้อยละ 48.4) และมีจำนวนผู้สูงอายุ 92 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ของประชากรทั้งหมด

1.3.3 สภาพเศรษฐกิจ

ประชาชนในบ้านแม่จิวหลายฝาง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ทำไร่ โดยมีสินค้าทางการเกษตร ได้แก่ ข้าว กระเทียม หอมแดง กะหล่ำปลี มันฝรั่ง ถั่วลิสง ถั่วเขียว นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไป ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนจึงค่อนข้างดี ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ลูกหลานเป็นผู้เลี้ยงดู แต่ก็ช่วยทำงานเล็กๆ น้อยๆ และผู้สูงอายุบางส่วนมีอาชีพรับจ้างทั่วไปในหมู่บ้าน

1.3.4 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

ลักษณะสังคมทั่วไปของชุมชนบ้านแม่จิวหลายฝาง เป็นสังคมชนบท ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มมานาน มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติสูง มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเรื่องต่างๆ ในชุมชน มีการเคารพและให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส โดยมีวิถีการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ทั่วไปคล้ายคลึงกัน มีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ ประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ การทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา งานสลากภัต ประเพณียี่เป็ง ประเพณีทานข้าวใหม่ ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

1.3.4 กลุ่มองค์กรในชุมชน

ชุมชนบ้านแม่จิวหลายฝาง มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

1.3.4.1 องค์กรที่เป็นทางการ

- 1) ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เป็นองค์กรภายใต้การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลไชยปราการ
- 2) คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นองค์กรปกครองที่มีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายต่างๆ ในหมู่บ้าน
- 3) กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยที่ในแต่ละหมู่บ้านจะมีกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือครอบครัวผู้เสียชีวิตในชุมชน
- 4) ชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่จิวหลายฝาง มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายเวชศาสตร์ชุมชนของโรงพยาบาลไชยปราการเป็นที่ปรึกษา โดยใช้อาคารชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลไชยปราการเป็นที่ทำการชมรมและจัดกิจกรรมของชมรม ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านแม่จิวหลายฝาง เป็นระยะทาง 1.5 กิโลเมตร การไปร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุจะมีรถของโรงพยาบาลไชยปราการ บริการรับ - ส่ง สมาชิกของชมรม แต่บริการนี้ยังไม่ครอบคลุมจึงทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม ส่งผลให้มีผู้สูงอายุ จำนวน 8 คน ที่มีบ้านเรือนอาศัยอยู่ใกล้กับชุมชนบ้านอินทาราม ขอสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามเนื่องจากสามารถเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่ายและสะดวกกว่า

1.3.4.2 องค์กรที่ไม่เป็นทางการ

- 1) กลุ่มนักร้องเมืองท้องถิ่นที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับชุมชน นักร้องเมืองท้องถิ่นจะให้การสนับสนุนกิจกรรมชุมชน เช่น การให้งบประมาณช่วยเหลือ การบริจาคเงิน การบริจาควัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ แก่คนในชุมชน

2) กลุ่มแม่บ้าน เป็นกลุ่มสตรีที่แต่งงานมีครอบครัวแล้วได้รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมส่วนรวมในหมู่บ้าน เช่น การช่วยเหลืองานศพของสมาชิกในหมู่บ้าน การเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการทำอาหารและดอกไม้ในงานบุญของหมู่บ้าน

1.4 ลักษณะของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

ในส่วนของลักษณะของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ผู้ศึกษาจะนำเสนอในรายละเอียดของประวัติของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม โครงสร้างชมรม ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการชมรม กิจกรรมและการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

1.4.1 ประวัติของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสถานีอนามัยบ้านดงป่าสัก เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล โดยได้ประชุมร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ และผู้สูงอายุในบ้านอินทาราม การประชุมในครั้งนั้นเจ้าหน้าที่ได้ชี้แจงความเป็นมา และความสำคัญของการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ โดยใช้ชื่อว่า ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในครั้งนั้น ได้ถูกกำหนดขึ้นโดยภาครัฐ คือกระทรวงสาธารณสุข ที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างกว้างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อให้ผู้สูงอายุดำเนินการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งชมรม โดยภาครัฐช่วยเหลือสนับสนุน
- 2) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีการพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในด้านสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- 3) เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสดำเนินการในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง
- 4) เพื่อจัดให้มีการออกกำลังกายที่ถูกวิธีร่วมกัน ในสถานที่ที่จัดตั้งชมรมหรือสถานที่จัดกิจกรรม และให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย
- 5) เพื่อร่วมกันแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาตนเอง และการส่งเสริมสุขภาพ

โดยครั้งแรกที่เริ่มก่อตั้งสมาชิกชมรมมาจากผู้สูงอายุบ้านอินทาราม ตำบลศรีดงเย็น จำนวน 68 คน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2542 ได้มีกลุ่มผู้สูงอายุจากบ้านพะหนองเทียนตำ ม.16 ตำบลศรีดงเย็น ซึ่งเป็นหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของสถานีอนามัยดงป่าสัก ขอเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมด้วย และในปี พ.ศ. 2545 มีกลุ่มผู้สูงอายุจากบ้านแม่จันทน์ฝาง ม.2 และบ้านศรีดงเย็น ม.3

ตำบลศรีดงเย็น ซึ่งเป็นหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลไชยปราการ ขอเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมด้วย ปัจจุบันจึงมีสมาชิกมาจากผู้สูงอายุ ทั้ง 4 หมู่บ้านดังกล่าว จำนวน 102 คน และได้จดทะเบียนเป็นสมาชิกสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สาขาจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2542 โดยเป็นสมาชิกเลขที่ 158 สำหรับที่ทำการชมรมตั้งอยู่ภายในวัดอินทาราม โดยมีป้ายชื่อชมรมผู้สูงอายุบอกไว้ที่หน้าศาลาวัด ส่วนเอกสาร ข้อมูล และรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับชมรม ประชานกรรมการและเลขานุการของชมรมเป็นผู้เก็บรักษาไว้ ดังนั้น วัดจึงเป็นเพียงนามสถานที่ตั้ง ส่วนการบริหารและการจัดการอยู่ที่คณะกรรมการชมรม

สำหรับฐานะทางการเงินของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามนั้น มีบัญชีเงินฝาก 2 บัญชีในธนาคารกรุงไทย สาขาไชยปราการ และธนาคารออมสิน สาขาไชยปราการ ซึ่งแหล่งรายได้ของชมรมมาจาก

- 1) เงินสมทบกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อนของสมาชิก ปีละ 120 บาท/คน ซึ่งสมาชิกของชมรมที่สมัครกองทุนนี้จะได้รับเงินชดเชยในกรณีเสียชีวิต แต่ไม่มีการบังคับให้สมาชิกทุกคนสมัคร
- 2) สมาชิกร่วมกันบริจาคในวันร่วมประชุมประจำเดือน ซึ่งก็แล้วแต่เจตนาของสมาชิกแต่ละคนไม่มีการบังคับ ใครมีมากก็จะให้มากหรือถ้าไม่มีก็ไม่บริจาคก็ได้
- 3) การขอสนับสนุน/รับบริจาคในชุมชน ได้แก่ การขอบริจาคจากลูกหลานของผู้สูงอายุหรือจากบุคคลในชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และเมื่อมีคนในชุมชนเสียชีวิต เจ้าภาพจะบริจาคเงินสมทบกองทุนของชมรมผู้สูงอายุ ตามจิตศรัทธาและฐานะของเจ้าภาพ
- 4) เงินสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ จากเทศบาลตำบล ไชยปราการ ปีละ 12,000 บาท

ในด้านความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนั้น ชมรมผู้สูงอายุมีที่ปรึกษาชมรมเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ดังนั้นการจัดทำโครงการและการจัดกิจกรรมต่างๆ จึงได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดี โดยความสัมพันธ์นั้นเป็นไปในลักษณะคล้ายการบังคับบัญชาถึงประสานงาน กล่าวคือเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจที่จะไปสั่งการให้สมาชิกชมรมปฏิบัติตามคำสั่งโดยตรงแต่จะให้ข้อเสนอแนะ และชี้แนะเพื่อให้เกิดผลตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่ต้องการให้ชมรมได้ปฏิบัติตาม

1.5.2 โครงสร้างชมรม

ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม มีการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในของชมรมที่แน่นอน และมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่สมาชิกผู้ที่ได้รับคัดเลือกเป็น

คณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมของชมรม โดยมีตำแหน่งต่างๆ (ดังรายละเอียดในตาราง 4.2 หน้า 66)

คณะกรรมการบริหารชมรมนี้ ได้มาจากการเลือกตั้งสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ประจำปี โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี แต่ในความเป็นจริงนับแต่ตั้งชมรมมา ยังไม่มีการเปลี่ยนคณะกรรมการเลย ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการคนเดิมมักจะได้รับการเลือกตั้งอยู่ตลอดเมื่อครบวาระจะมีบ้างก็เพียงแต่คัดเลือกคณะกรรมการมาทดแทนคนเก่าที่ถึงแก่กรรมไป หรือกรรมการคัดเลือกขึ้นมาเพิ่มเพื่อให้การดำเนินงานของชมรมคล่องตัวขึ้น โดยสมาชิกให้เหตุผลว่าที่ตนสนับสนุนคณะกรรมการชุดเดิมก็เนื่องจากเห็นว่า คณะกรรมการชุดเดิมดีแล้ว โดยเฉพาะตัวประธานมีความพร้อมและความคล่องตัวสูง มีความซื่อสัตย์ เสียสละและมีมนุษยสัมพันธ์ดี จึงไม่จำเป็นที่จะไปเลือกหาคนใหม่เพื่อมาเริ่มต้นงานใหม่ คณะกรรมการชมรมได้แบ่งตำแหน่งต่างๆ ในชมรมออกเป็นดังนี้

1. ตำแหน่งประธานชมรม มีหน้าที่รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานระหว่างความต้องการของสมาชิกภายในชมรมและหน่วยงานอื่นนอกชมรม ในฐานะตัวแทนของชมรม จึงค่อนข้างมีอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของชมรมอยู่บ้าง และนอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นตัวแทนชมรมในการเข้าร่วมอบรม สัมมนา และประชุมในโอกาสต่างๆ
2. ตำแหน่งรองประธานชมรม มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานร่วมกับประธานชมรม และสามารถทำหน้าที่แทนประธานในโอกาสต่างๆ เช่น การเข้ารับการอบรม การสัมมนา การประชุม เป็นต้น
3. ตำแหน่งเหรัญญิก มีหน้าที่เก็บรักษาเงินของชมรม จ่ายค่าฌาปนกิจสงเคราะห์แก่สมาชิก จ่ายเงินค่าช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และจ่ายเงินตามมติของชมรม
4. ตำแหน่งเลขานุการ ทำหน้าที่ประสานงานภายในสมาชิกชมรม แจ้งวาระการประชุมพร้อมบันทึกการประชุมและบันทึกการดำเนินงานของชมรมในทุกด้าน รวมทั้งจัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของชมรม บัญชีการรับจ่ายของชมรม บัญชีรายการทรัพย์สินของชมรม รายการบริจาคเงินและสิ่งของ
5. ตำแหน่งนายทะเบียน มีหน้าที่รับสมัครสมาชิกใหม่ รวบรวมรายชื่อสมาชิกชมรม และสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ จำหน่ายรายชื่อสมาชิกที่ออกหรือตาย
6. กรรมการ มีหน้าที่ประสานงานและดำเนินงานต่างๆ ในชมรม รวมทั้งงานที่ประธานมอบหมายให้

โดยทั่วไปชมรมผู้สูงอายุถือเป็นจุดรวมในการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกและเพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาของตนเอง

โดยเฉพาะ ปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุในชุมชน/หมู่บ้านเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ จนกระทั่งนำไปสู่การรวมกลุ่มที่ถาวรในที่สุด นอกจากนี้การรวมกลุ่มหรือการตั้งเป็นชมรมของผู้สูงอายุยังเป็นประโยชน์ และสะดวกต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านสวัสดิการหรืองานบริการทางสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุอีกด้วย การสมัครเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งเปิดรับสมัครสมาชิกตลอดทั้งปีจากผู้ที่มีคุณสมบัติคือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่มีภูมิลำเนาอยู่ในบ้านอินทารามและหมู่บ้านใกล้เคียง ปัจจุบันชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามได้ขยายอายุของผู้เป็นสมาชิกลงมา จากเดิมสมาชิกต้องมีอายุ 60 ปีขึ้นไป ขยายลงมาเป็น 45 ปีขึ้นไป ก็สามารถสมัครเป็นสมาชิกชมรมได้ ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการได้ให้เหตุผลว่า คณะกรรมการบริหารชมรมชุดปัจจุบันเป็นผู้สูงอายุที่ส่วนใหญ่มีอายุเกิน 65 ปี มักมีปัญหาสุขภาพ เช่น มีความพิการบางอย่างเกิดขึ้นเนื่องจากภาวะความชรา การได้ยิน และการมองเห็นเสื่อมลง มีปัญหาเรื่องเดินทางไปประชุมหรือสัมมนา การได้สมาชิกที่มีอายุน้อยมาร่วมทำงานจะทำให้การดำเนินงานของชมรมคล่องตัวขึ้น

ปัจจุบันชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 102 คน เป็นผู้สูงอายุบ้านอินทาราม ม.4 จำนวน 81 คน เป็นผู้สูงอายุจากบ้านแพะหนองเทียนดำ ม.16 จำนวน 12 คน เป็นผู้สูงอายุจากบ้านแม่จันทายฝาง ม.2 จำนวน 8 คน และเป็นผู้สูงอายุจากบ้านศรีดงเย็น ม.3 จำนวน 1 คน

1.4.3 ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

การดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามนั้น คณะกรรมการบริหารชมรมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญต่อชมรมมาก เนื่องจาก คณะกรรมการชมรมทำหน้าที่บริหารจัดการกิจกรรมของชมรม รวมทั้งติดต่อประสานงานระหว่างสมาชิกของชมรมและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะตัวประธาน เลขานุการ และเหรัญญิกของชมรมเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม และได้รับการไว้วางใจจากสมาชิกโดยได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของชมรมให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชมรมจนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลา 8 ปี ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอประวัติส่วนบุคคลของบุคคลทั้ง 3 ท่าน ซึ่งข้อมูลประวัติส่วนบุคคลนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประธานชมรม ปัจจุบันอายุ 72 ปี อาศัยอยู่บ้านอินทาราม หมู่ 4 ตำบล ศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นคนบ้านอินทารามแต่กำเนิด ได้เรียนหนังสือ จบชั้น ป.4 และได้บวชเรียนเป็นพระอีก 9 พรรษา โดยเริ่มบวชเณร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 และได้ลาสิกขาบทเมื่อปี พ.ศ. 2501 สำหรับชีวิตแต่งงาน ได้แต่งงานอยู่กินกับภรรยา มีบุตรสาวด้วยกัน 3 คน คนโตอายุ 45 ปี คนรองอายุ 41 ปี และลูกสาวคนเล็กอายุ 39 ปี ลูกสาวทั้ง 3 คนแต่งงานมีครอบครัว

หมดแล้ว ตั้งแต่ภรรยาเสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ. 2529 ก็ไม่ได้แต่งงานใหม่ ปัจจุบันอาศัยอยู่กับลูกสาวคนโตกับลูกเขยและหลายชายอายุ 18 ปี อีก 1 คน

ในอดีตเคยประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ทำไร่ และได้หยุดทำอาชีพเกษตรกรรมเมื่อปี พ.ศ. 2537 ปัจจุบันไม่ได้ประกอบอาชีพ ซึ่งด้วยความขยันขันแข็ง จึงมีเงินเก็บฝากไว้ใช้จ่ายส่วนตัวก่อนหนึ่งและมีเงินซื้อที่ดินเป็นสมบัติ แบ่งให้ลูกๆ ทั้ง 3 คน ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสืบต่อในปัจจุบัน ซึ่งลูกๆ ทั้ง 3 ครอบครัว ก็มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างดี ไม่สร้างความเดือดร้อนใจให้

สำหรับบทบาททางสังคมที่ได้ช่วยเหลือชุมชนนั้น เคยเป็นผู้ช่วยหัวหน้าเหมืองฝายอยู่ 18 ปี และเป็นหัวหน้าเหมืองฝายอีก 12 ปี เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน 2 สมัย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 - 2538) และในระหว่าง ปี พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2533 ขณะเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาตำบลศรีดงเย็นอีกด้วย

ปัจจุบันนอกจากจะเป็นประธานชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม 2 สมัยแล้ว ยังดำรงตำแหน่งประมุขของชุมชนหรือ มรรคทายกวัดอีกด้วย เริ่มเป็นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 แทนมรรคทายกคนเก่าที่ได้เสียชีวิตลง นอกจากนั้น ยังได้รับคัดเลือกจากตัวแทนของชมรมผู้สูงอายุต่างๆ ในอำเภอไชยปราการ ให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุระดับอำเภอ เมื่อเดือน มีนาคม พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา

สำหรับการบริหารจัดการชมรมในฐานะประธานชมรมนั้น บอกว่าไม่ค่อยมีปัญหาอะไร กรรมการแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ซึ่งก่อนหน้านี้อาจมีปัญหาบ้าง คือ กรรมการบางท่านไม่รู้บทบาทหน้าที่ แต่เมื่อปี พ.ศ. 2545 มีโครงการพัฒนาศักยภาพของชมรมผู้สูงอายุของสถานีอนามัยบ้านดงป่าสัก ซึ่งได้พาคณะกรรมการ ไปศึกษาดูงานการบริหารจัดการชมรมของ ชมรมผู้สูงอายุตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามได้มีการปรับปรุงชมรม มีการเขียนร่างบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้การบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม เป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น

ในส่วนความคิดเห็นที่มีต่อสมาชิกของชมรมนั้น กล่าวว่า สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือกับชมรมเป็นอย่างดี และให้เกียรติ เคารพ ในตัวประธานและคณะกรรมการทุกคน การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเป็นชมรมนั้น มีความคิดเห็นว่าเป็นทำให้เกิดความสามัคคี ความพร้อมเพรียง เป็นกลุ่มเป็นก้อน และเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้สูงอายุและชุมชนอีกด้วย

2. เลขานุการของชมรม ปัจจุบันอายุ 69 ปี อาศัยอยู่บ้านอินทาราม หมู่ 4 ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ได้เรียนหนังสือจบชั้น ป.4 จากนั้นก็ออกมาช่วยพ่อแม่ทำงาน และได้แต่งงานอยู่กินกับภรรยาจนปัจจุบันนี้ อาชีพที่หาเลี้ยงครอบครัว คือ เกษตรกรรม แต่งงานและมีลูกด้วยกัน 3 คน คนโตเป็นผู้ชาย อายุ 48 ปี ปัจจุบันประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่งงานมีครอบครัวมีลูก 1 คน และแยกครอบครัวปลูกบ้านอยู่ไม่ไกล จากบ้านพ่อแม่ ลูกคนที่ 2 เป็นผู้ชาย อายุ 46 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนกัน แต่งงานมีครอบครัวมีลูก 1 คน และแยกครอบครัวอยู่ใกล้ๆ กับบ้านพ่อแม่ ส่วนลูกสาวคนเล็ก อายุ 44 ปี แต่งงานมีครอบครัวมีลูก 1 คน และก็ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนกับพี่ชายทั้ง 2 คน แต่ก็มีอาชีพเสริม คือ ค้าขาย ผลผลิตทางการเกษตร เช่น กะหล่ำปลี มะเขือเทศ ต้นหอมผักชี ร่วมด้วย ลูกสาวคนเล็กนั้นปลูกบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกับบ้านพ่อแม่ ซึ่งก็ทำให้ง่ายและสะดวกในการดูแลพ่อแม่

ปัจจุบันไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนเดิมโดย หยุดทำการเกษตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เมื่ออยู่อย่างๆ ก็สานตะกร้าใส่ผัก ขายใบละ 4 บาท ซึ่งสองวันรวมกันจะสาน ได้ 25 ใบ หรือคิดเป็นเงินก็ได้ 100 บาท ซึ่งเมื่อตอนประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็อาศัยความอดทนขยันขันแข็ง เก็บเงินซื้อที่ดิน และเก็บเงินไว้ใช้ยามแก่ก่อนหนึ่ง ปัจจุบันจึงไม่ขาดสนเรื่องเงิน บางปีก็ซื้อข้าว ซื้อกระเทียมเก็บไว้ พอได้ราคาดีก็ขายได้กำไรบ้างเล็กน้อย ซึ่งลูกๆ ก็ประกอบอาชีพส่วนตัวของตัวเอง มีฐานะที่พอเลี้ยงครอบครัวได้ไม่มารบกวนเงินพ่อแม่ ในส่วนของที่ดินทำกินนั้น ได้แบ่งให้ลูกๆ ทำกินแต่ไม่โอนกรรมสิทธิ์ให้ถือครอง ยังเก็บไว้เป็นชื่อของตัวเอง เพราะเคยเห็นตัวอย่างของผู้สูงอายุบางคน ที่รีบแบ่งที่ดินให้ลูกๆ ลูกหลานก็ขายกินหมด ทำให้ไม่เหลือทรัพย์สินสมบัติติดตัวและก็ต้องลำบากตอนแก่

สำหรับบทบาททางสังคมที่ได้ช่วยเหลือชุมชนนั้น เคยเป็นผู้นำการเกษตรและได้รางวัลเกษตรกรตัวอย่างเมื่อปี พ.ศ. 2537 ซึ่งช่วงที่ทำการเกษตรนั้น มีชาวบ้านมาถามหรือปรึกษาเรื่อง การทำการเกษตรหลายๆ เรื่อง ทั้งเรื่องการทำนา การปลูกกระเทียม นอกจากนั้น ยังได้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการวัด และได้เป็นโฆษกอุปถากของ หลวงพ่ออินทร เจ้าอาวาสคนเก่าของวัดอินทาราม จึงทำให้ได้เรียนรู้เรื่องธรรมะต่างๆ จากหลวงพ่อกมากมาย ซึ่งในสมัยที่หลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่ จะชอบไปนั่งคุยและสนทนาธรรมกับหลวงพ่อก ซึ่งก็ได้นำธรรมะและข้อคิดดีๆ มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ปัจจุบันนี้ ดำรงตำแหน่งเลขานุการของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิก ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชมรม เพราะมีความสามารถในด้านการเขียนหนังสือได้ดี และก็ได้รับการยอมรับจากเพื่อนสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งเดิมอีกสมัยเมื่อมีการเลือกตั้งครั้งที่ 2 จึงดำรงตำแหน่งนี้มาจนถึงปัจจุบัน สำหรับการทำงานนั้นไม่มีปัญหาอะไร เพราะสามารถประสานงานกับ

ประธานและคณะกรรมการของชมรมได้เป็นอย่างดี จึงทำงานร่วมกันได้อย่างไม่มีปัญหา และจะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ

3. เจริญญิกของชมรม ปัจจุบันอายุ 70 ปี อาศัยอยู่บ้านอินทาราม หมู่ 4 ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นคนอินทารามแต่กำเนิด โดยพ่อแม่เป็นคนบ้านถวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ แต่อพยพมาอยู่บ้านอินทาราม ได้เรียนหนังสือ แต่จบแค่ชั้น ป.3 และได้เป็นลูกวัดอีกปีกว่าแต่ก็ไม่ได้บวชเรียน ชีวิตครอบครัวแต่งงานอยู่กับภรรยาจนมาถึงปัจจุบันนี้ มีลูกด้วยกัน 5 คน เป็นลูกสาวทั้งหมด โดยมีอายุ 48 ปี, 46 ปี, 44 ปี, 42 ปี และ 38 ปี ตามลำดับ ลูกๆ แต่งงานมีครอบครัว และแยกครอบครัวไปอยู่ในที่ต่างๆ ทั้งอยู่ในบ้านอินทาราม และต่างหมู่บ้าน จะมีก็ลูกสาวคนเล็กที่แต่งงานแล้วซื้อบ้านจัดสรรอยู่ที่ตัวเมืองเชียงใหม่ และก็จะส่งเงินให้พ่อแม่ใช้จ่ายเดือนละ ประมาณ 2,500 บาท ส่วนลูกคนอื่นๆ ถึงแม้ไม่ได้ให้เงินใช้จ่ายแต่ก็ช่วยเหลือในรูปแบบของสิ่งของ เช่น นำอาหารหรืออุปกรณ์ของใช้บางอย่างมาให้ ทุกวันนี้ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร อยู่สองเฒ่าก็สบายดี เพราะมีเงินเก็บไว้ใช้ส่วนตัวก้อนหนึ่ง จากการประกอบอาชีพทางการเกษตรในอดีต ลูกๆ ก็พอมีฐานะไม่ค่อยเดือดร้อนเรื่องเงินทอง หรือมารบกวนพ่อแม่ มีแต่ลูกๆ ที่คอยช่วยเหลือดูแลเวลาเจ็บไข้ไม่สบาย ค่ำมาหลังกินอาหารเย็นเสร็จก็จะพากันดูโทรทัศน์ ประเภทข่าวสารบ้านเมือง รวมถึงเกมส์ต่างๆ โดยบอกว่า การดูโทรทัศน์ทำให้เรามีความรู้กว้างไกล รู้ทันเหตุการณ์ต่างๆ ไม่เป็นผู้สูงอายุที่ล้าสมัย

สำหรับฐานะทางสังคมที่ได้ช่วยเหลือชุมชนนั้น ได้เป็นคณะกรรมการวัดอินทาราม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 จนกระทั่งปัจจุบันเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของหมู่บ้าน ในช่วงปี พ.ศ. 2528 ถึง พ.ศ. 2538 และได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย นอกจากนั้น ยังเคยเป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตั้งแต่เริ่มแรกที่กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มกำหนดให้มีองค์กรนี้ในหมู่บ้านและได้ลาออก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532

ปัจจุบันนี้ได้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาของคณะกรรมการวัดอินทาราม และที่ปรึกษาของคณะกรรมการหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังเป็นที่ปรึกษาของลูกหลานในชุมชนอีกด้วย เช่น เรื่องการสร้างบ้าน การทำบุญต่างๆ ภายในครอบครัว

สำหรับการดำรงตำแหน่งเจริญญิกของชมรมผู้สูงอายุนั้น ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกชมรมให้ดำรงตำแหน่งนี้ถึง 2 สมัย เหตุผลเพราะ เป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต มีความโปร่งใส และวางตัวเป็นที่นับถือของคนในชุมชน ในการปฏิบัติงานนั้นไม่มีปัญหาอะไร โดยจะเป็นคนเก็บเงินส่วนหนึ่งของชมรม อีกส่วนหนึ่งจะฝากไว้กับธนาคาร เงินที่เก็บไว้นั้นเอาไว้ใช้จ่ายหมุนเวียนภายในชมรม ซึ่งไม่ต้องเสียเวลาไปเบิกเงินที่ธนาคารในตัวอำเภอ ส่วนบัญชีรายการรับหรือจ่ายเงินของชมรมนั้น เลขานุการของชมรมจะเป็นผู้จัดทำ เหตุผลที่ทำอย่างนี้ ก็เพราะว่าเป็นการตรวจสอบ

และตรวจเช็คการทำงานให้เห็นถึงความโปร่งใส เพราะถ้าผู้เก็บเงินกับผู้ทำบัญชีการเงินเป็นคนเดียวกัน อาจมีการปรับแต่งบัญชีกันได้ แต่ถ้าเลขานุการเป็นผู้บันทึกรายการ รับ-จ่ายเงิน และเหรียญเป็นผู้เก็บเงินนั้น พอสิ้นปีก็มีการเอาบัญชีการเงินและเงินมาขึ้นชั้นกันว่ามีจำนวนตรงกันหรือไม่ เป็นการตรวจสอบความโปร่งใส และเช็คความถูกต้องของการทำงานของคณะกรรมการอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งวิธีการนี้ทำให้สมาชิกของชมรมรู้สึกพึงพอใจ และให้ความไว้วางใจแก่ทั้งเหรียญและเลขานุการของชมรมมาจนถึงปัจจุบันนี้

นอกจากคณะกรรมการของชมรมที่เป็นแกนนำและมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญต่อการดำเนินงานและบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ทั้ง 3 ท่านแล้ว ยังมีคณะกรรมการท่านอื่นๆ อีก 7 ท่าน เป็นผู้ช่วยให้การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุสามารถดำเนินการได้มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้ศึกษาจะนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการ โดยมีรายละเอียด ดังแสดงในตาราง 4.2

ตาราง 4.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

ที่	ตำแหน่ง	เพศ	อายุ	ระดับ การ ศึกษา	ภูมิลำเนา	จำนวนปี ที่ดำรง ตำแหน่ง	เหตุผลในการดำรง ตำแหน่ง
1	ประธานกรรมการ	ชาย	72	ป.4	ม.4 ต.ศรีดงเย็น	8 ปี	ได้รับคัดเลือกจาก สมาชิก
2	รองประธาน	ชาย	74	ป.3	ม.4 ต.ศรีดงเย็น	4 ปี	กรรมการคัดเลือก แทนรองประธาน เมื่อปี พ.ศ. 2545
3	เลขานุการ	ชาย	69	ป.4	ม.4 ต.ศรีดงเย็น	8 ปี	ได้รับคัดเลือกจาก สมาชิก
4	เหรัญญิก	ชาย	70	ป.3	ม.4 ต.ศรีดงเย็น	8 ปี	ได้รับคัดเลือกจาก สมาชิก
5	นายทะเบียน	ชาย	66	ป.3	ม.4 ต.ศรีดงเย็น	5 ปี	กรรมการคัดเลือก แทนนายทะเบียน เมื่อปี พ.ศ. 2543
6	กรรมการคนที่ 1	ชาย	68	ป.4	ม.4 ต.ศรีดงเย็น	6 ปี	กรรมการคัดเลือก เพิ่ม เมื่อปี พ.ศ.2542
7	กรรมการคนที่ 2	ชาย	68	ป.3	ม.3 ต.ศรีดงเย็น	1 ปี	กรรมการคัดเลือก เพิ่ม เมื่อปี พ.ศ.2547
8	กรรมการคนที่ 3	หญิง	69	ป.3	ม.16 ต.ศรีดงเย็น	2 ปี	กรรมการคัดเลือก เพิ่ม เมื่อปี พ.ศ.2546
9	กรรมการคนที่ 4	หญิง	54	ป.4	ม.4 ต.ศรีดงเย็น	1 ปี	กรรมการคัดเลือก เพิ่ม เมื่อปี พ.ศ.2547
10	กรรมการคนที่ 5	หญิง	55	ป.4	ม.4 ต.ศรีดงเย็น	6 เดือน	กรรมการคัดเลือก เพิ่ม เมื่อปี พ.ศ.2548

1.4.4 กิจกรรมและการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

1) การประชุมคณะกรรมการชมรม จะไม่กำหนดแน่นอนแล้วแต่งานหรือกิจกรรมของชมรมที่จะต้องมีการปรึกษาหารือกัน แต่ส่วนใหญ่จะมีการประชุมพูดคุยกัน ก่อนการประชุมประจำเดือนของสมาชิกชมรม โดยจะนัดหมายกันประชุมที่บ้านประธานชมรม โดยในการประชุมทุกครั้งมีการชี้แจงเกี่ยวกับสถานภาพของชมรม กิจกรรมที่จะดำเนินการในวันประชุม สมาชิกและโครงการต่างๆ ที่ได้ทำสำเร็จหรือกำลังดำเนินการอยู่ หรือที่คาดว่าจะทำ บางครั้งในเรื่องด่วนก็จะมีการประสานงานกันทางโทรศัพท์บ้าง หรือไม่ก็ไปแจ้งข่าวสารให้คณะกรรมการแต่ละคนทราบถึงบ้าน ในการดำเนินกิจกรรมส่วนนี้ คณะกรรมการสามารถดำเนินการได้เองโดยไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จะมีบ้างในบางครั้งที่เรื่องสำคัญก็จะเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าร่วมประชุมด้วย

2) การประชุมสมาชิก เป็นกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพบปะกันของสมาชิก โดยได้กำหนดให้มีการประชุมทุกเดือน ตามมติเดิมของสมาชิกได้ร่วมกำหนดไว้ว่าทุกวันที่ 15 ของเดือน สมาชิกต้องมาร่วมประชุมเพื่อพบปะ และปรึกษาหารือ รวมทั้งทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน แต่การประชุมสมาชิกก็มีการปรับเปลี่ยนหรือเลื่อนวันประชุมได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสถานอนามัยบ้านดงป่าสัก คือ ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่ว่างหรือไม่สามารถมาร่วมประชุมได้ทางคณะกรรมการก็จะปรับเลื่อนให้ตรงกับวันที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสามารถมาเข้าร่วมประชุมสมาชิกได้ โดยทางคณะกรรมการให้เหตุผลว่าต้องรอเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาร่วมเพราะสมาชิกจะได้ตรวจสุขภาพด้วย เมื่อได้วันประชุมที่แน่นอนในแต่ละเดือนแล้ว ทางประธานชมรมจะประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน แต่สมาชิกต่างหมู่บ้านจะมีตัวแทนของคณะกรรมการชมรมเป็นผู้ไปแจ้งให้สมาชิกมาเข้าร่วมกิจกรรมถึงที่บ้าน

3) กิจกรรมการตรวจสุขภาพ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทุกครั้งที่มีการประชุมประจำเดือนของสมาชิก โดยสมาชิกจะได้รับการตรวจสุขภาพอย่างง่ายจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสถานอนามัยบ้านดงป่าสัก เช่น การชั่งน้ำหนัก การตรวจวัดความดันโลหิต ตรวจชีพจร ตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะ และจะได้รับการแนะนำปรึกษาเรื่องสุขภาพจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ถ้าพบโรคหรืออาการที่รุนแรงจะส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลไชยปราการ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีกลุ่มอาการทางระบบกล้ามเนื้อ กระดูกและข้อ โรคความดันโลหิตสูง โรคระบบทางเดินอาหาร และโรคระบบทางเดินหายใจ ซึ่งจะได้รับการรักษาเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กิจกรรมการตรวจสุขภาพนั้นเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุพึงพอใจ เพราะได้พบเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้ยาและได้ปรึกษาปัญหาสุขภาพกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทำให้ผู้สูงอายุสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมการตรวจสุขภาพมาก

กิจกรรมการตรวจสุขภาพจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งผลให้สมาชิกของชมรมมาเข้าร่วมประชุมประจำเดือนมากขึ้น

4) กิจกรรมทางศาสนา ในวันประชุมประจำเดือนของสมาชิกชมรมจะมีการไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ ทุกครั้ง โดยในช่วงที่เริ่มก่อตั้งชมรมครั้งแรก รองประธานชมรมในสมัยนั้น ซึ่งเป็นมรรคทายกของวัดจะเป็นผู้นำสวดมนต์ไหว้พระ แต่เมื่อปี พ.ศ. 2545 รองประธานชมรมคนเก่าได้เสียชีวิต ผู้นำสวดมนต์ไหว้พระจึงเป็นหน้าที่ของประธานชมรม ซึ่งเป็นมรรคทายกวัดคนปัจจุบัน ในการประชุมสมาชิกของชมรมบางครั้งจะนิมนต์พระสงฆ์มาเทศนาธรรมแก่สมาชิกของชมรมด้วย และในช่วงตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน ในช่วงเข้าพรรษาของทุกปี ในวันประชุมประจำเดือนของสมาชิกชมรม คณะสงฆ์ตำบลศรีดงเย็น เขต 2 จะมาร่วมเสวนาธรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องธรรมะ ระหว่างคณะสงฆ์กับสมาชิกของชมรม ซึ่งทำให้สมาชิกรู้สึกพึงพอใจและได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเสวนาธรรมในแต่ละครั้ง ซึ่งกิจกรรมทางศาสนาของชมรมผู้สูงอายุ นอกจากจะทำในวันประชุมประจำเดือนของสมาชิกแล้ว ยังจะแฝงอยู่เกือบทุกกิจกรรมที่ชมรมจัด เช่น ประเพณีการทำบุญเข้าพรรษา ประเพณีสงกรานต์และรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น

5) กิจกรรมการให้สุศึกษา จะมีทุกครั้งในวันประชุมสมาชิกชมรม โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขสถานีอนามัยบ้านดงป่าสักเป็นผู้ดำเนินการ โดยจะมีทั้งการให้สุศึกษารายบุคคลในช่วงที่ทำการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุ และยังมีกรให้สุศึกษารายกลุ่มแก่สมาชิกชมรม โดยจะเป็นความรู้เรื่องโรคต่างๆ ตามฤดูกาล การปฏิบัติตัวของผู้สูงอายุรวมถึงการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอีกด้วย นอกจากนั้นประธานชมรมก็จะเป็นผู้ให้สุศึกษาแก่สมาชิกชมรมตามเห็นสมควร

6) กิจกรรมนันทนาการ ส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุโดยตรงว่า เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการนันทนาการในกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ แต่กิจกรรมนันทนาการจะแฝงอยู่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มสมาชิกชมรม เช่น ในช่วงก่อนการประชุมประจำเดือนของสมาชิก บางครั้งจะมีการเปิด วี.ซี.ดี.เพลงคำเมือง หรือละครขอ ซึ่งผู้สูงอายุจะชื่นชอบ หัวเราะสนุกสนาน ทำให้เกิดความเพลิดเพลินแก่สมาชิก หรือในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เมื่อทำพิธีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุเสร็จก็จะมีการเล่นของผู้สูงอายุ มีการจ้อยหรือขอ หรือคั่นกลอนสดได้กันระหว่างสมาชิกชายและหญิง ซึ่งสร้างความสนุกสนานแก่สมาชิกเป็นอย่างมาก

7) กิจกรรมการออกกำลังกาย จะมีทุกครั้งในวันประชุมของสมาชิก โดยกิจกรรมการออกกำลังกายนี้ เป็นนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่ให้มีการดำเนินการในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ โดยในช่วงแรกเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะเป็นผู้นำการออกกำลังกาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการบริหาร ซึ่งจะใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมงในการทำกิจกรรม ต่อมาในปี พ.ศ. 2545

ได้เริ่มเปลี่ยนการบริหารมาเป็นออกกำลังกายโดยวิธีไม้พลองป่าบุญมี โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นผู้นำการออกกำลังกายเหมือนเดิม ถึงแม้จะเคยมีตัวแทนของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้รับการ อบรมให้เป็นผู้นำการออกกำลังกาย แต่ก็ไม่สามารถเป็นผู้นำได้เนื่องจากผู้สูงอายุไม่จำทำ ซึ่งการ ออกกำลังกายแบบไม้พลองป่าบุญมีนั้นจะทำเดือนละ 1 ครั้งในวันประชุมประจำเดือนของสมาชิก ชมรม ต่อมาในเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2545 หลังจากที่คณะกรรมการของชมรมได้ไปศึกษาดูงาน ของ ชมรมผู้สูงอายุตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ก็ได้แบบอย่าง วิธีทัศน การออก กำลังกายโดยการเดินแอโรบิกของผู้สูงอายุจากคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งใน ปี พ.ศ. 2546 ทางชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามก็ได้เปลี่ยนวิธีการออกกำลังกายมาเป็นการเดินแอโรบิก โดยดูตัวอย่างจาก วิธีทัศน ซึ่งได้รับความนิยมาจากสมาชิกของชมรมเพราะมีเสียงเพลงประกอบทำ ให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินขณะออกกำลังกาย และในปี พ.ศ. 2547 ทางคณะกรรมการของ ชมรมจึงใช้งบสนับสนุนจากเทศบาลตำบลไชยปราการ จัดซื้อเครื่องเสียง เครื่องเล่นวี.ซี.ดี. โทรทัศน์ และจัดทำตู้เก็บใ้แห้งและสะดวกในการใช้ และทางคณะกรรมการได้นัดหมายสมาชิก ของชมรมให้มาร่วมออกกำลังกาย โดยการเดินแอโรบิกผู้สูงอายุในทุกเย็นวันจันทร์ – วันศุกร์ ณ บริเวณลานวัดอินทาราม และในวันประชุมประจำเดือนของสมาชิกก็ให้งดกิจกรรมการออกกำลัง กาย เพราะถือว่าเป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการทุกเย็นต่อเนื่องกันอยู่แล้ว โดยในแต่ละวันจะมีสมาชิก มาร่วมออกกำลังกาย ประมาณ 25 คน และจะมีคณะกรรมการของชมรม เช็กชื่อสมาชิกที่มาร่วม ออกกำลังกายทุกครั้ง

ซึ่งกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุก็ได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันนี้ จะมีหยุดพัก บ้างในกรณี อุปกรณ์ชำรุดโดยเฉพาะแผ่น วี.ซี.ดี. ช่วงฝนตกติดต่อกันหรือหยุดในช่วงเทศกาลและ ประเพณีต่างๆ เช่น ช่วงเทศกาลสงกรานต์ งานบุญในหมู่บ้าน หรืองานศพของคนในหมู่บ้าน

8) กิจกรรมเยี่ยมเยียนผู้ป่วย เป็นกิจกรรมที่ทางคณะกรรมการร่วมกันคิด ขึ้นมา เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิกที่เจ็บป่วย โดยเมื่อมีเพื่อนสมาชิกของชมรมเจ็บป่วย จะมีเพื่อนสมาชิกของชมรมและคณะกรรมการของชมรมไปเยี่ยม และในปี พ.ศ. 2546 ทาง คณะกรรมการชมรมได้จัดงบประมาณส่วนหนึ่ง จากงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลไชยปราการ เพื่อซื้อของเยี่ยมสมาชิกหรือให้กู้ยืมเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายขณะป่วย และบางครั้งจะนิมนต์พระไปเทศน์หรือผูกข้อมือเรียกขวัญให้ ซึ่งถือว่าเป็นการให้กำลังใจแก่ สมาชิกที่ป่วยให้หายเร็วขึ้น

9) กิจกรรมฉาปนกิจสงเคราะห์ หรือ กองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นกิจกรรมที่ ริเริ่มมาจากกลุ่มคณะกรรมการชมรม โดยมีแนวคิดการจัดตั้งมาจากตัวอย่างชมรมผู้สูงอายุอื่น ภายในตำบลศรีดงเย็น คือ ชมรมผู้สูงอายุพระเจ้าพรหมมหาราช ชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาล

ไชยปรากฏ และชมรมผู้สูงอายุวัดศรีคงเย็น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์เพื่อนสมาชิกชมรมด้วยกัน และเพื่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรม รวมถึงเพื่อให้การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น โดยได้มีการปรึกษาหารือร่วมกันภายในกลุ่มคณะกรรมการ แล้วร่างระเบียบ กฎเกณฑ์การปฏิบัติ และได้นำเสนอแก่สมาชิกชมรมเพื่อขอความคิดเห็นชอบจากสมาชิก ซึ่งสมาชิกชมรมส่วนใหญ่ให้ความเห็นชอบและให้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสมาชิกสมัครเข้าร่วมกองทุนครั้งแรก จำนวน 78 คน จากจำนวนสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุทั้งหมด จำนวน 85 คน

สำหรับวิธีการเก็บเงินนั้นแตกต่างจากชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ คือ ชมรมอื่นเก็บเงินเป็นรายหัวสมาชิกที่เสียชีวิต แต่ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามจะเก็บเงินเป็นรายปีๆ ละ 120 บาท หรือเดือนละ 10 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สมาชิกชมรมพอจะร่วมจ่ายได้ โดยเงินที่เก็บได้จะมีบัญชีแยกต่างหากจะไม่นำไปรวมกับเงินส่วนอื่นๆ ของชมรม ถ้าปีไหนเงินเหลือก็จะสมทบสะสมเพิ่มเงินกองทุนขึ้นเรื่อยๆ

สำหรับเกณฑ์การจ่ายเงินให้แก่สมาชิกที่เสียชีวิตนั้น คณะกรรมการของชมรม มีการศึกษาสถิติการเสียชีวิตของผู้สูงอายุย้อนหลัง 3 ปี ว่ามีผู้สูงอายุเสียชีวิตกี่คน เหลือปีละกี่คน เงินที่เก็บได้มีจำนวนเท่าไร และคำนวณออกมาเป็นจำนวนเงินที่จะจ่ายให้แก่สมาชิก ซึ่งในปีแรกนั้น คณะกรรมการมีมติจ่ายให้แก่สมาชิกที่เสียชีวิต เป็นเงินจำนวนรายละ 1,000 บาท ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าปีแรกนั้นเงินสะสมของกองทุนยังมีน้อยถ้าจ่ายให้ต่อรายมากเกินไป อาจทำให้กองทุนล้มได้ ซึ่งในปีต่อๆ มา เงินสะสมของกองทุนมีมากขึ้น เพราะปีแรกมีสมาชิกเสียชีวิตไปเพียง 1 ราย จ่ายเงินไปเพียง 1,000 บาท ดังนั้นคณะกรรมการชมรมจึงมีการปรับเพิ่มการจ่ายเงินแก่สมาชิก ซึ่งรายละเอียดการรับ-จ่ายเงินของกองทุน มีแสดงในตาราง 4.3

ตาราง 4.3 แสดงรายละเอียดจำนวนสมาชิกกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อนและรายรับ - รายจ่าย
เงินกองทุน ของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 - พ.ศ.2548

ปี พ.ศ.	รายรับ		รายจ่าย		
	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนเงินที่เก็บได้ (บาท)	จำนวนสมาชิกที่เสียชีวิต (คน)	รายละเอียดการจ่ายเงินแก่สมาชิกที่เสียชีวิต	จำนวนเงินที่จ่าย (บาท)
2542	78	9,360	1	จ่ายรายละ 1,000 บาท	1,000
2543	87	10,440	4	จ่ายรายละ 1,200 บาท	4,800
2544	100	12,000	4	จ่ายรายละ 1,300 บาท จำนวน 3 ราย จ่ายรายละ 1,000 บาท จำนวน 1 ราย *	4,900
2545	102	12,240	4	จ่ายรายละ 1,300 บาท	5,200
2546	99	11,880	10	จ่ายรายละ 1,300 บาท	13,000
2547	100	12,000	4	จ่ายรายละ 1,300 บาท	5,200
2548	103	12,360	1	จ่ายรายละ 1,000 บาท *	1,000
รวม		80,280	28		35,100

หมายเหตุ * ในปี พ.ศ. 2544 และปี พ.ศ. 2548 ที่จ่ายให้กับสมาชิกรายละ 1,000 บาท เนื่องจากเป็นสมาชิกของกองทุนยังไม่ถึง 1 ปี

ในปี พ.ศ. 2548 คณะกรรมการชมรมได้มีหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินให้กับสมาชิกกองทุนแบบใหม่ ดังนี้

- 1) เป็นสมาชิกกองทุน 5 ปีขึ้นไป จ่ายรายละ 1,500 บาท
- 2) เป็นสมาชิกกองทุน 3-4 ปี จ่ายรายละ 1,300 บาท
- 3) เป็นสมาชิกกองทุน ต่ำกว่า 3 ปี จ่ายรายละ 1,000 บาท

โดยมีกฎเกณฑ์ ให้สมาชิกของกองทุนต้องเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมสม่ำเสมอด้วย ซึ่งมติการจ่ายเงินใหม่นั้น ผ่านการเห็นชอบจากสมาชิกของชมรมเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา โดยคณะกรรมการมีความเห็นว่า การนำกฎเกณฑ์การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกมาพิจารณา

ด้วย จะส่งผลให้เกิดความพร้อมเพียง ความสามัคคี สมาชิกของชมรมให้ความร่วมมือกับชมรม และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมมากขึ้น

นอกจากนี้ที่ผ่านมามาคณะกรรมการชมรมยังมีการพิจารณาปรับสมาชิกกองทุนให้พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพของกองทุน จำนวน 3 ราย เนื่องจาก

รายที่ 1 คิมสุราเมาไม่มีสติ ปฏิบัติตัวไม่เหมาะสมทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงชมรมผู้สูงอายุ วัดอินทาราม

รายที่ 2 เป็นสมาชิกของชมรมแล้วไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมและปัจจุบันนี้ไม่ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ไม่ทราบหลักแหล่งแน่นอน มีพฤติกรรมข้องเกี่ยวกับยาเสพติด

รายที่ 3 เป็นสมาชิกชมรมที่อายุไม่ถึง 60 ปี คิมสุราเมาไม่มีสติ ไม่มีสัมมาคารวะ ปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

ซึ่งคณะกรรมการของชมรมให้เหตุผลว่า เคยได้มีการเรียกบุคคลทั้งสามมาตักเตือนถึง 3 ครั้ง แต่ก็ไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเอง เมื่อสมาชิกปฏิบัติตามกฎของชมรมผู้สูงอายุไม่ได้ ก็จำเป็นต้องปรับออกจากกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม และได้คืนเงินที่สมาชิกแต่ละคนจ่ายเงินสมทบกองทุน คืนตามจำนวนที่ได้จ่ายมา

สำหรับระยะเวลาในการเก็บเงินนั้นกำหนดไว้ ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม ถึง วันที่ 30 มกราคม ของทุกปี โดยก่อนจะถึงระยะเวลาในการเก็บเงิน ทางประธานชมรมจะแจ้งเตือนให้สมาชิกทราบก่อนเพื่อสมาชิกจะได้เตรียมเงินทัน สำหรับสมาชิกที่ไม่นำเงินมาจ่ายในระยะเวลาที่กำหนด มีวิธีการปรับ คือ จะถือว่าให้พ้นจากสมาชิกภาพในปีนั้น ถ้าเสียชีวิตจะไม่ได้รับเงินช่วยเหลือ แต่ถ้าไม่เสียชีวิตปีต่อไปถ้ายังประสงค์ที่จะเป็นสมาชิกกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน จะต้องจ่ายเงินรายปีเพิ่มเป็นอีก 1 เท่า คือจาก 120 บาท เป็น 240 บาท เพื่อจะรักษาระยะเวลาการเป็นสมาชิกของกองทุน แต่ถ้าไม่จ่ายเงินเพิ่มก็ให้เริ่มต้นระยะเวลาการเป็นสมาชิกกองทุนใหม่

ในปี พ.ศ. 2546 กองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน ได้เพิ่มการช่วยเหลือแก่สมาชิกกองทุน จากการช่วยเหลือสงเคราะห์ในกรณีเสียชีวิตอย่างเดียว มาเป็นการช่วยเหลือสงเคราะห์แก่เพื่อนสมาชิกที่เจ็บป่วย โดยให้สมาชิกกู้ยืมเงินกองทุนแบบไม่มีดอกเบี้ย เพื่อนำเป็นค่าใช้จ่ายยานพาหนะในการไปรักษาพยาบาลหรือค่าอาหารการกิน จำนวนเงินนั้นจ่ายตามความเหมาะสมของสมาชิกเป็นรายๆ ไป แต่ส่วนใหญ่จะยืมในวงเงินไม่เกิน 1,000 บาท โดยมีกำหนดว่าเมื่อป่วยให้คืนเงินกองทุนภายใน 6 เดือน - 1 ปี แต่ถ้าเสียชีวิตญาติต้องนำเงินมาคืนกองทุนภายใน 15 วัน การยืมเงินกองทุนนั้นมีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร และจะต้องให้มีลูกหลานมาเซ็นรับรองเป็นพยานทุกครั้ง และพิจารณากันในกลุ่มของคณะกรรมการ โดยเก็บหลักฐานการยืมเงินไว้ที่บ้านประธานชมรม และ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – ปัจจุบัน มีสมาชิกของกองทุนได้กู้ยืมเงินไปทั้งหมด จำนวน 8 รายๆ ละ 1,000 บาท ที่ผ่านมาเงินที่สมาชิกยืมไปจะได้คืนครบตามกำหนดทุกราย ไม่มีปัญหาในการคืนเงิน

กิจกรรมฉาบปูนกิจกรรมทาสีหรือกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อนของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม นั้น คณะกรรมการมีความคิดเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่จะทำให้การรวมตัวเป็นชมรมของผู้สูงอายุนั้น เป็นรูปร่าง เป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น โดยมีข้อบังคับ ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน และถือเป็นข้อปฏิบัติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามอีกด้วย

10) กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และการกุศล เป็นกิจกรรมที่ทางชมรมจัดขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และเป็นการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น กิจกรรมรดน้ำดำหัวนายอำเภอและเจ้าคณะอำเภอในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี การจัดแต่งศาลเครื่องอภัยทาน การถวายเทียนพรรษา งานสลากภัต งานศพของคนในชุมชน งานทำบุญสืบชะตาหลวงของชมรมผู้สูงอายุจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งจัดขึ้นทุกปีที่วัดสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

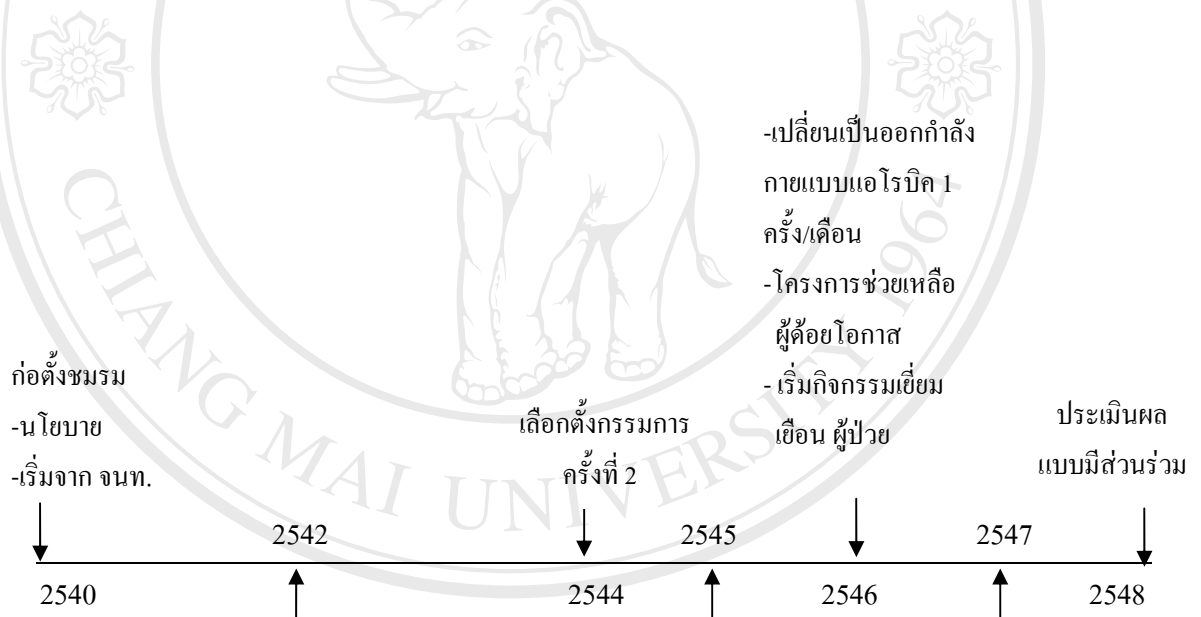
11) กิจกรรมที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น ทางชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม จะให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐที่จัดขึ้นทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด โดยจะส่งสมาชิกของชมรมเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอได้ขาด เพื่อจะแสดงให้เห็นหน่วยงานอื่นและองค์กรต่างๆ ได้เห็นความเข้มแข็งและการรวมกลุ่มในรูปชมรมผู้สูงอายุ เช่น การเข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาเนื่องในวันปิยมหาราช เข้าร่วมในพิธีวันเฉลิมพระชนมพรรษา

12) กิจกรรมที่จัดขึ้นประจำปี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์และรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามประเพณีท้องถิ่น และถือเป็นวันประชุมใหญ่ของชมรม โดยจะกำหนดในวันที่ 17 เมษายน ของทุกปี โดยการดำเนินกิจกรรมนี้คณะกรรมการของชมรมเป็นผู้ริเริ่มให้มีการดำเนินการ ในการดำเนินกิจกรรม สมาชิกของชมรมจะมารวมตัวกันที่ศาลาวัดหรือที่ทำการของชมรม กันตั้งแต่เช้า แต่ละคนจะเตรียมดอกไม้ ธูปเทียน อาหาร ขนม น้ำขมิ้น ส้มป่อย และด้ายสายสิญจน์สำหรับผูกข้อมือ เมื่อเริ่มพิธีประธานชมรม จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ไหว้พระสวดมนต์ มีพิธีสงฆ์และคัดเลือกตัวแทนผู้สูงอายุในชมรมที่มีอายุมาก จำนวน 9 ท่าน ทั้งชายและหญิง เป็นตัวแทนให้สมาชิกของชมรม, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข, อสม., กลุ่มแม่บ้าน, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลไชยปราการ, และลูกหลานที่มาร่วมพิธี ได้รดน้ำดำหัว หลังจากนั้นจะเป็นการรดน้ำดำหัวคณะกรรมการของชมรมทุกท่าน และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะให้พรและผูกข้อมือแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและลูกหลานที่มาร่วมพิธี นอกจากนี้ยังมีการมอบรางวัลแก่ผู้สูงอายุ โดยในแต่ละปีจะมีการกำหนดว่า จะมีการให้รางวัลเกี่ยวกับเรื่องอะไร เช่น การประกวดบ้านผู้สูงอายุสะอาดปราศจากลูกน้ำขุยลาย การประกวดผู้สูงอายุสุขภาพดี การให้รางวัลแก่ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมประชุมประจำเดือนสมาชิกสม่ำเสมอ การให้รางวัลแก่ผู้สูงอายุที่มาพร้อม

ออกกำลังกายต่อเนื่องสม่ำเสมอ หลังจากนั้นก็มีการประชุมสมาชิก แจ้งสถานภาพของชมรม เมื่อขั้นตอนพิธีการเสร็จแล้วก็จะมีการละเล่นของผู้สูงอายุตามประเพณีท้องถิ่น เช่น โยนมะกอน การจ้อย การชอ มีการรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ซึ่งจะมีกลุ่มแม่บ้าน และกลุ่ม อสม.ช่วยบริการเรื่องอาหารและน้ำแก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชมรมจนถึงปัจจุบัน และยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องซึ่งผู้ศึกษาขอสรุปเป็นช่วงระยะเวลา ดังนี้

รูป 4.3 สรุปช่วงระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ตั้งแต่ก่อตั้งชมรมจนถึงปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 การประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

การศึกษาการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ของสมาชิกใน 3 ส่วน คือ สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ ผู้เกี่ยวข้องของชมรม และผู้ทำการศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่การ กำหนดประเด็นและเกณฑ์การประเมินผล การออกแบบและวิธีการประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผล โดยสามารถแบ่งการดำเนินการเป็น 4 ส่วน ได้แก่

- 2.1 การกำหนดเกณฑ์การประเมินผลและเนื้อหาการประเมินผล
- 2.2 การออกแบบการประเมินผล
- 2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผล

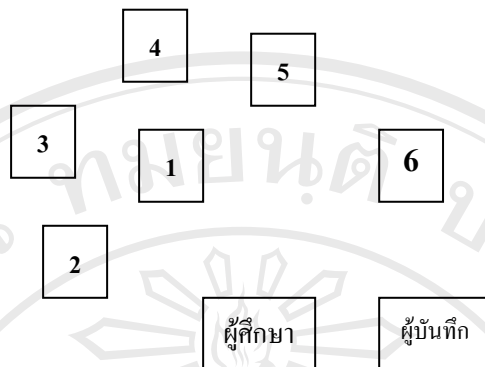
ในส่วนนี้ ผู้ศึกษาขอนำเสนอรายละเอียดการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ตามขั้นตอนการดำเนินการในแต่ละส่วน พร้อมทั้งข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการแต่ละส่วนดังนี้

2.1 การกำหนดเกณฑ์การประเมินผลและเนื้อหาการประเมินผล

ในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลและเนื้อหาการประเมินผลนั้น ผู้ศึกษาได้ติดต่อประธานชมรม ในการนัดหมายคณะกรรมการของชมรมทุกคน เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกำหนดเกณฑ์และเนื้อหาการประเมินผล ซึ่งในการจัดสนทนากลุ่มในครั้งแรกนี้ จัดในวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2548 เวลา 17.00 น. ณ.ศาลาที่ทำการชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม มีคณะกรรมการของชมรมเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเพียง 6 คน คือ ประธานชมรม เลขานุการ ทรัพย์ญิก และกรรมการอีก 3 คน ส่วนรองประธาน นายทะเบียน และกรรมการอีก 2 คนนั้น ติดธุระส่วนตัวไม่สามารถมาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้

โดยช่วงระหว่างรอคณะกรรมการที่ยังมาไม่ครบนั้น กรรมการที่มาแล้วได้ช่วยกันจัดเตรียมสถานที่ร่วมกับผู้ทำการศึกษา ตั้งแต่การทำความสะอาด จัดหาพัดลมตั้งพื้นเพราะช่วงนั้นอากาศร้อนมาก จัดเตรียมโต๊ะ เก้าอี้ รวมทั้งจัดหาน้ำดื่ม ซึ่งใช้เวลาประมาณ 30 นาที ประธานมีความเห็นว่า คณะกรรมการมาเกินครึ่งหนึ่งแล้วให้เริ่มทำการประชุมกลุ่มได้เลย

ผู้ศึกษาดำเนินกระบวนการกลุ่มด้วยภาษาท้องถิ่น และไม่ใช้เครื่องขยายเสียง มีการขออนุญาตบันทึกเทปการสนทนา และให้ผู้ช่วยบันทึกภาพขณะทำการสนทนา

หมายเหตุ หมายเลข 1 2 3 4 5 6 คือ คณะกรรมการชมรม

รูป 4.4 ตำแหน่งการสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 ในกลุ่มคณะกรรมการชมรม

ผู้ศึกษาได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ตลอดจนชี้ให้เห็นความสำคัญของการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ประโยชน์ของการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม และขั้นตอนของการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม จากนั้นผู้ศึกษาได้ตั้งประเด็นคำถามในการประเมินผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คณะกรรมการชมรมรู้ถึงวัตถุประสงค์ของชมรมหรือไม่

- ข้อใดบ้าง
- เพราะอะไรจึงรู้วัตถุประสงค์ข้อนั้นๆ
- เพราะอะไรจึงไม่รู้วัตถุประสงค์ข้ออื่นๆ

2. คณะกรรมการชมรมคิดว่าน่าจะเป็นผลว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของชมรมหรือไม่

- ถ้าไม่อยากประเมิน เพราะอะไร
- ถ้าอยากประเมิน ประเมินข้อใดบ้าง จากใครดี โดยใครดี จะประเมินอย่างไร และจะกำหนดเกณฑ์ชี้วัดอย่างไรบ้าง

ซึ่งจากการร่วมสนทนากลุ่มคณะกรรมการส่วนใหญ่ ไม่ทราบวัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ อาจเป็นเพราะการเริ่มก่อตั้งชมรมผู้สูงอายุ เกิดจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ริเริ่ม และไม่ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของชมรมให้สมาชิกได้รับทราบรวมทั้งวัตถุประสงค์ของชมรมก็ไม่ได้เกิดจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้สูงอายุเอง แต่คณะกรรมการ ที่เข้า

ร่วมสนทนากลุ่มก็สามารถแสดงความคิดเห็นและใช้วิจารณญาณของตัวเอง ในการตอบ
วัตถุประสงค์ของชมรมได้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้

“ กำนังก่อตั้งชมรมได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่และวัตถุประสงค์ของกำนังตั้งชมรม
ก่อเพื่อ หือเป็นตัวอย่างของลูกหลาน หือเกิดความสามัคคีในกลุ่มผู้สูงอายุ
ละก่อสร้างประโยชน์หือชุมชน ” (การก่อตั้งชมรมได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่
สาธารณสุข และวัตถุประสงค์ของการตั้งชมรม ก็เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ลูกหลาน
ให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มผู้สูงอายุ และก่อสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

“ เพื่อสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

“ เกิดกำน (เกิดการ) รวมกลุ่ม และเกิดความสามัคคี ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 2

“ เกิดความสามัคคี และผู้สูงอายุก่อเป็น (ก็เป็น) แกนนำหือ (ให้) ลูกหลาน และได้ออกกำลังกาย ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 3

“ เกิดความสามัคคี และได้ออกกำลังกาย ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 5

แต่ก็มีคณะกรรมการที่ตอบว่าไม่รู้วัตถุประสงค์ของชมรม เป็นเพราะเพิ่งสมัครเข้าเป็น
สมาชิกของชมรม และที่ผ่านมามีคณะกรรมการของชมรมไม่ได้มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของชมรมให้
สมาชิกที่เข้าใหม่ได้รับทราบ

“ บัู้ว่าจัดตั้งหืออะหยัง บัู้แต่ว่าจะได้เงินจากการเป็นสมาชิกมาปนกิจสงเคราะห์
เมื่อตาย ” (ไม่รู้วัตถุประสงค์ ว่าจัดตั้งชมรมเพื่ออะไร บัู้แต่ว่าจะได้เงินจากการ
เป็นสมาชิกมาปนกิจสงเคราะห์ของชมรมเมื่อเสียชีวิต)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 4

นอกจากนี้คณะกรรมการที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคน มีมติให้มีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของชมรมทุกข้อ เพื่อจะได้ทราบว่า การดำเนินงานกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ผ่าน มาบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร และจะทำให้ทราบถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่เอื้อ หรือเป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่อไปว่าจะสามารถไปบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของชมรมที่ตั้งเอาไว้หรือไม่ ทั้งยังได้เกิดการเรียนรู้และช่วยในการตัดสินใจ แก้ไข เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ

“ ก่อประเมินกี่ข้อนะกะ จะได้รู้ไปเลยว่าข้อไหนผ่านข้อไหนไม่ผ่าน ” (ก็ประเมินทุกข้อจะได้รู้ไปเลยว่า ข้อไหนผ่านข้อไหนไม่ผ่าน)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

นอกจากนี้คณะกรรมการของชมรมที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังได้ร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อของชมรมผู้สูงอายุ ร่วมกับผู้ที่ทำการศึกษาซึ่งถือเป็นตัวแทนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสถานีอนามัยบ้านดงป่าสัก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อให้ผู้สูงอายุดำเนินการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งชมรมโดยภาครัฐช่วยเหลือสนับสนุน

“ ถามว่าสมาชิกู้ก่อกำหนดตั้งชมรมเป็นจะใด ” (ถามว่าสมาชิกทราบไหมว่าการก่อตั้งชมรมผู้สูงอายุเป็นอย่างไร)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

“ ถามกำนรรวมกลุ่มของผู้สูงอายุว่าเป็นจะใด ” (ถามการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุว่าเป็นอย่างไร)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 2

“ ประวัติกำนก่อตั้งชมรมนะกะ ” (ประวัติการก่อตั้งชมรมนะกะ)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 4

ซึ่งได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดของการประเมินผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ตัวชี้วัด 1.1 มีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนจัดตั้งเป็นชมรม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อให้ผู้สูงอายุมีการพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ

“ กำนันตั้งชมรมก่อนเพื่อช่วยเหลือคนเฒ่าด้วยกัน ลองถามสมาชิกดูว่ามีกานช่วยเหลือหยั่ง กันพ้อง ” (การตั้งชมรมก็เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุด้วยกัน ลองถามสมาชิกดูว่ามีการช่วยเหลือกันอย่างไรบ้าง)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 3

“ ถามกานเข้าร่วมชมรมมีกานแลกเปลี่ยนความรู้อันจะใด ” (ถามการเข้าร่วมชมรมมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างไร)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 5

“ ควรประเมินโดยใช้เปอร์เซ็นต์กานมาเข้าร่วมประชุม ว่ามาส่วนจำนวนเท่าใด บ่มาส่วนจำนวนเท่าใด โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 2544 ถึงปัจจุบัน ” (ควรประเมินโดยใช้เปอร์เซ็นต์การมาเข้าร่วมประชุม ว่ามาร่วมจำนวนเท่าใด ไม่มาร่วมจำนวนเท่าใด โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 2544 ถึงปัจจุบัน)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

“ คาดว่ามีผู้มาเข้าร่วมประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

“ บางคนก่อนมาได้ ” (บางคนก็มาไม่ได้)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 3

“ บางคนป่วยเป็นอัมพาตมาได้ก็มี ” (บางคนป่วยเป็นอัมพาตมาไม่ได้ก็มี)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

“ ตี๋ป่วยมาได้ ประมาณ ชาวเปอร์เซนต์ คิดว่าผู้ตี๋เข้ามาส่วนชมรมประมาณหกสิบเปอร์เซนต์ จาก แปดสิบเปอร์เซนต์ ” (ที่ป่วยมาไม่ได้ประมาณ ยี่สิบเปอร์เซนต์ คิดว่าผู้ตี๋ที่เข้ามาร่วมชมรมประมาณหกสิบเปอร์เซนต์จากแปดสิบเปอร์เซนต์)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 2

“ ถ้าคิดว่าเหมาะสมควรมีผู้เข้าส่วน (ร่วม) ชมรมประมาณ เจ็ดสิบเปอร์เซนต์ ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

“ ต่ำสุดมาร่วม สี่สิบคน ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

“ เคยมีคนมาส่วน (ร่วม) ถึง หกสิบคน ข้อมูลมีเช็ททุก เดือน ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

ซึ่งได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดของการประเมินผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

ตัวชี้วัด 2.1 สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุมีการพบปะประชุมกัน

ตัวชี้วัด 2.2 จำนวนสมาชิกของชมรมเข้าร่วมประชุมประจำเดือน ร้อยละ 60 ของจำนวนสมาชิกที่มีสุขภาพแข็งแรง

ตัวชี้วัด 2.3 สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ตัวชี้วัด 2.4 สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสดำเนินการในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง

“ มานั่งอุ้กันถามปัญหาความต้องก้านของสมาชิก มีก้านจดบันทึกก้านประชุมเฉพาะเรื่องที่สำคัญ ” (มานั่งพูดกันถามปัญหาความต้องการของสมาชิก มีการจดบันทึกการประชุมเฉพาะเรื่องที่สำคัญ)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

“ กำน (การ) สืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

“ คนเฒ่าเป็นแกนนำที่ลูกหลาน ” (ผู้สูงอายุเป็นแกนนำให้ลูกหลาน)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 3

“ เป็นตัวอย่างที่ลูกหลาน เป็นประโยชน์ต่อชุมชนจะใด ” (เป็นตัวอย่างให้ลูกหลาน เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

ซึ่งได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดของการประเมินผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ดังนี้

ตัวชี้วัด 3.1 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และวัฒนธรรม

ตัวชี้วัด 3.2 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ คนรุ่นหลัง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อให้มีการออกกำลังกายที่ถูกต้องร่วมกันในสถานที่ที่จัดตั้งชมรม หรือสถานที่จัดกิจกรรมและให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย

“ ข้อมูลกานออกกำลังกายมีเช็คทุกเดือน ” (ข้อมูลการออกกำลังกายมีเช็คทุกเดือน)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

“ แนะนำให้มาถามสมาชิกเรื่องกานออกกำลังกาย ในวันประชุมของชมรม จะได้พบสมาชิกจำนวนมาก ” (แนะนำให้มาถามสมาชิกเรื่องการออกกำลังกาย

ในวันประชุมของชมรมจะได้พบสมาชิกจำนวนมาก)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

“ ถ้าถามตามบ้านจะได้ผลหรือไม่ ” (ผู้ศึกษา)

“ น่าจะถามวันที่สมาชิกมาออกกำลังกาย ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 4

“ กำหนดไปถามที่บ้าน ถ้าถามคนที่บ้านมาออกกำลังกายก่อนแล้ว ” (การไปถามที่บ้าน ถ้าถามคนที่บ้านมาออกกำลังกายก็ไม่ว่า)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 5

“ ควรมานั่งคุยกัน หรือประเมิณร่วมกันนอกเวลา และกำหนดว่าจะมาทุกคน ”
(ควรมานั่งคุยกัน หรือประเมิณร่วมกันนอกเวลา และกรรมการควรจะมาทุกคน)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

“ เสนอเอากลุ่มที่มาสมัคร แยกชาย หญิง ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

ซึ่งได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดของการประเมินผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ดังนี้

ตัวชี้วัด 4.1 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มกันออกกำลังกาย

ตัวชี้วัด 4.2 มีกิจกรรมการให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อร่วมกันแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริม อาชีพ การพัฒนาตนเอง การส่งเสริมสุขภาพ

“ ด้านอาชีพยังบ่งเป็นรูปธรรม ” (ด้านอาชีพยังไม่เป็นรูปธรรม)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

“ กำหนดส่งเสริมสุขภาพ คือ กำหนดออกกำลังกาย ” (การส่งเสริมสุขภาพ คือ การออกกำลังกาย)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 4

“ กำหนดเจ็บป่วย อาหารกิน ” (การไม่เจ็บไม่ป่วย อาหารการกิน)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 5

ซึ่งได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดของการประเมินผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ดังนี้

ตัวชี้วัด 5.1 มีกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัด 5.2 มีกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

ซึ่งในการกำหนดตัวชี้วัดของการประเมินผลวัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุทั้ง 5 ข้อ นั้นผู้ศึกษาได้สรุป รายละเอียดตามตาราง 4.4 ดังนี้

ตาราง 4.4 เกณฑ์การประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

วัตถุประสงค์ของชมรม	เกณฑ์ชี้วัด
1. เพื่อให้ผู้สูงอายุดำเนินการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งชมรม โดยภาครัฐช่วยเหลือสนับสนุน	<u>ตัวชี้วัด 1.1</u> มีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนจัดตั้งเป็นชมรม
2. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีการพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ	<u>ตัวชี้วัด 2.1</u> สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุมีการพบปะประชุมกัน <u>ตัวชี้วัด 2.2</u> จำนวนสมาชิกของชมรมเข้าร่วมประชุมประจำเดือน ร้อยละ 60 ของจำนวนสมาชิกที่มีสุขภาพแข็งแรง <u>ตัวชี้วัด 2.3</u> สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข <u>ตัวชี้วัด 2.4</u> สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสดำเนินการในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง	<u>ตัวชี้วัด 3.1</u> สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม <u>ตัวชี้วัด 3.2</u> สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง

ตาราง 4.4 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของชมรม	เกณฑ์ชี้วัด
4. เพื่อให้มีการออกกำลังกายที่ถูกร่วมกันในสถานที่ ที่จัดตั้งชมรมหรือสถานที่จัดกิจกรรม และให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย	<u>ตัวชี้วัด 4.1</u> สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มกันออกกำลังกาย <u>ตัวชี้วัด 4.2</u> มีกิจกรรมการให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย
5. เพื่อร่วมกันแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาตนเอง การส่งเสริมสุขภาพ	<u>ตัวชี้วัด 5.1</u> มีกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ <u>ตัวชี้วัด 5.2</u> มีกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

2.2 การออกแบบการประเมินผล

หลังจากที่คณะกรรมการชมรมที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในครั้งแรก ได้ร่วมกันกำหนดเกณฑ์ชี้วัดการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของชมรมครบทุกข้อแล้ว ก็ได้ร่วมกันออกแบบการประเมินผล และกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะเข้าร่วมประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

“มานั่งคู่กัน หรือประเมินร่วมกันนอกเวลา และกำหนดว่าจะมาคู่กัน ” (มานั่งคุยกัน หรือประเมินร่วมกันนอกเวลา และกรรมการควรจะมาทุกคน)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

“นอกจากกำหนดแล้ว ควรจะถามสมาชิกด้วยก่อน ” (นอกจากกรรมการแล้ว ควรจะถามสมาชิกด้วยใหม่)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 2

“ควรถามเพราะสมาชิกจะได้รู้(รู้) วัตถุประสงค์ของชมรมจริงๆ ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

“ เป็นก้านสนทนาต่างๆ ไป แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เสนอหือเอากลุ่มสมาชิกที่มา
สมัครเสมอ แยกชาย หญิง ” (เป็นการสนทนาต่างๆ ไป แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
เสนอให้เอากลุ่มสมาชิกที่มาสมัคร แยกชาย หญิง)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 6

“ กลุ่มไหนเอา เจ็ดแปดคน ก่อปอ จะได้ว่า สมาชิกตัวมาช่วยชมรม เป็นจะใด
สมาชิกตัวมาช่วยชมรมตลอดก่อตั้งมีนัก คัดเอา ” (กลุ่มไหนเอามาเจ็ดแปดคนก็พอ
จะได้ว่า สมาชิกที่ไม่มาร่วมชมรมนั้นเป็นเพราะอะไร สมาชิกที่มาช่วยชมรมตลอด
ก็มีจำนวนมากให้คัดเอา)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 2

“ ควร ไปถามสมาชิกที่อยู่ต่างหมู่บ้าน ถึงสาเหตุที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรม
ผู้สูงอายุวัดอินทารามด้วย (ด้วย) ”

ผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คนที่ 1

สรุปว่า ทางกลุ่มคณะกรรมการมีมติให้ใช้วิธีการประเมินผล โดย การสนทนากลุ่มใน
กลุ่มของสมาชิกที่มาเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม ทั้งกิจกรรมการประชุมสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรม
การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และยังให้มีการสนทนากลุ่มในกลุ่มของสมาชิกที่มาเข้าร่วม
กิจกรรมของชมรมบ้างไม่มาบ้าง โดยกำหนดจำนวนสมาชิกที่เป็นตัวแทน กลุ่มละ 8 คน โดย
คณะกรรมการชมรมก็ต้องมาเข้าร่วมประเมินผลด้วยทั้ง 2 ครั้ง ส่วนเวลานั้นกำหนดให้เป็นเดือน
พฤษภาคม เพราะช่วงปลายเดือนเมษายนนี้ ทางวัดอินทารามจะมีงานปอยฉลองพัศศ ของ
เจ้าอาวาสวัดอินทาราม นอกจากนี้ ทางกลุ่มคณะกรรมการยังให้มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
เชิงลึกในกลุ่มสมาชิกที่อยู่ต่างหมู่บ้านคือ ม.2 และ ม.16 เพื่อถามถึงสาเหตุการเข้าร่วมเป็นสมาชิก
ของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามและการดำเนินกิจกรรมของชมรม โดยให้ผู้ศึกษาเป็นผู้เก็บรวบรวม
ข้อมูลในส่วนนี้

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมประจำเดือนของสมาชิก เก็บ
จากทะเบียนและสมุดบันทึกกิจกรรมของชมรม และทะเบียนการตรวจสุขภาพของสมาชิกที่มาร่วม
กิจกรรมของสถานีนามัยคงป่าสัก ตั้งแต่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2544 – เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ส่วนการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุ นั้น ได้จัดการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ครั้ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสนทนากลุ่มตัวแทนสมาชิกของชมรม

หัวข้อ การประเมินผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของชมรมและการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุ

วันเวลา 24, 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 เวลา 16.00 – 18.00 น.

สถานที่ ที่ทำการชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม วัดอินทาราม ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

การสนทนากลุ่มสมาชิกของชมรมจัดขึ้นเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม แต่ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา บุคลากร และทรัพยากร ทำให้ไม่สามารถจัดให้มีการสนทนากลุ่มแก่สมาชิกได้ทั้งหมดจึงทำการคัดเลือกตัวแทนสมาชิกโดยใช้เกณฑ์การมาเข้าร่วมกิจกรรมประชุมประจำเดือนสมาชิก และการมาร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย โดยคณะกรรมการเป็นผู้คัดเลือกตัวแทนสมาชิก เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ คือ สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมประจำเดือนและกิจกรรมการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอไม่ได้ขาด ซึ่งคัดมาจำนวน 8 คน
- กลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ คือ สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมประจำเดือน และกิจกรรมการออกกำลังกายไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีขาดบ้าง ทั้ง 2 กิจกรรม หรือขาดในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งคัดมาจำนวน 8 คน

จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมการสนทนา 2 ครั้ง รวม 16 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 68.75 เป็นเพศชาย ร้อยละ 31.25 อายุระหว่าง 54 – 79 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของอายุ 69.5 ± 6.3 ปี การศึกษาได้เรียนหนังสือร้อยละ 68.75 ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 31.25 การประกอบอาชีพนั้น ร้อยละ 37.5 มีอาชีพรับจ้าง ซึ่งเท่ากับ สมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาตามกลุ่มการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่าตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 62.5) ในขณะที่ตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ มีเพียงร้อยละ 12.5 ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ อาจเนื่องจากว่า กลุ่มตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ ยังต้องรับภาระในการหารายได้เพื่อ

การเลี้ยงชีพ ส่งผลให้ไม่สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุได้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนการเป็นสมาชิกชมรมนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.5 เป็นสมาชิกชมรมตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชมรม คือ 8 ปี รองลงมา ร้อยละ 12.5 เป็นสมาชิกชมรม 5 ปี ซึ่งดังรายละเอียดที่แสดงในตาราง 4.5 และตาราง 4.6

ตาราง 4.5 ข้อมูลตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ

คนที่	เพศ	อายุ (ปี)	ระดับการศึกษา	อาชีพ	ระยะเวลาการเป็นสมาชิกของชมรม (ปี)
1	หญิง	72	ไม่ได้เรียน	ไม่ประกอบอาชีพ	8
2	หญิง	74	ป.3	ไม่ประกอบอาชีพ	8
3	หญิง	66	ป.4	ไม่ประกอบอาชีพ	8
4	หญิง	74	ป.2	รับจ้าง	8
5	ชาย	74	ป.3	ไม่ประกอบอาชีพ	4
6	หญิง	54	ป.4	ไม่ประกอบอาชีพ	5
7	หญิง	68	ป.2	รับจ้าง	8
8	ชาย	72	ป.2	ทำสวน	8

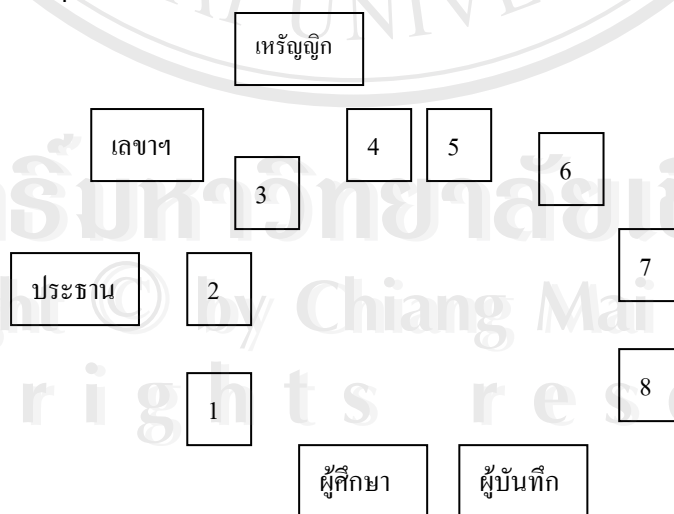
ตาราง 4.6 ข้อมูลตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ

คนที่	เพศ	อายุ (ปี)	ระดับการศึกษา	อาชีพ	ระยะเวลาการเป็นสมาชิกของชมรม (ปี)
1	ชาย	69	ป.2	ทำสวน	8
2	หญิง	78	ไม่ได้เรียน	รับจ้าง	8
3	ชาย	62	ป.4	ทำนา	1
4	ชาย	71	ป.3	ไม่ประกอบอาชีพ	8
5	หญิง	65	ไม่ได้เรียน	รับจ้าง	8
6	หญิง	69	ไม่ได้เรียน	รับจ้าง	5
7	หญิง	65	ป.2	ทำสวน	6
8	หญิง	79	ไม่ได้เรียน	รับจ้าง	7

การสนทนากลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่่าเสมอ

การสนทนากลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่่าเสมอ มีผู้เข้าร่วมสนทนาจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ที่ได้รับการคัดเลือก และมีคณะกรรมการชมรมเข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วย จำนวน 3 คน คือ ประธานชมรม เลขานุการ เกร็ดญิกชมรม คิดเป็นร้อยละ 30 ของคณะกรรมการชมรม สำหรับการนัดหมายเวลาได้้นัดเวลา 16.00 น. แต่กว่าจะเริ่มการสนทนาได้ต้องรอประมาณครึ่งชั่วโมง ซึ่งในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ใช้เวลาตั้งแต่เริ่มกระบวนการกลุ่มจนเสร็จสิ้นกระบวนการใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 60 นาที

โดยในช่วงระหว่างรอเพื่อนสมาชิกนั้น สมาชิกที่มาถึงก่อนได้ช่วยกับผู้ศึกษาในการทำ ความสะอาด จัดเตรียมสถานที่ จัดโต๊ะเก้าอี้ จัดหาน้ำดื่ม การจัดสนทนากลุ่มโดยการนั่งเก้าอี้ ล้อมรอบเป็นวงกลม ส่วนคณะกรรมการนั่งล้อมอยู่แถวหลังของสมาชิกอีกชั้นหนึ่ง ผู้ศึกษา ดำเนินการกลุ่มด้วยภาษาท้องถิ่นและไม่ใช้เครื่องขยายเสียง มีการขออนุญาตบันทึกเทปการสนทนา และให้ผู้ช่วยบันทึกภาพขณะทำการสนทนาซึ่งบรรยากาศของการสนทนากลุ่มในช่วงแรกประมาณ 10 นาที เป็นการแนะนำตัวเพื่อให้ผู้ช่วยบันทึกรู้จักและจดจำตำแหน่งการนั่งของสมาชิก หลังจากนั้นเป็นการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา รวมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม ซึ่งบรรยากาศก็เป็นกันเองมีการพูดคุยออกกระเช้ากันเป็นระยะ อาจเป็นเพราะสมาชิกที่ร่วมสนทนามี ความคุ้นเคยกันดี และก็คุ้นเคยกับผู้ศึกษาเป็นอย่างดี หลังจากนั้นผู้ศึกษาจึงเริ่มถามตามประเด็น คำถามตามเกณฑ์ชี้วัดของการประเมินวัตถุประสงค์ของชมรม โดยสมาชิกที่มีบทบาทในการแสดง ความคิดเห็นค่อนข้างมาก คือ 1 4 6 7 สมาชิกคนที่ 2 และ 5 มีการแสดงความคิดเห็นค่อนข้างน้อย ต้องใช้การกระตุ้นเป็นระยะ

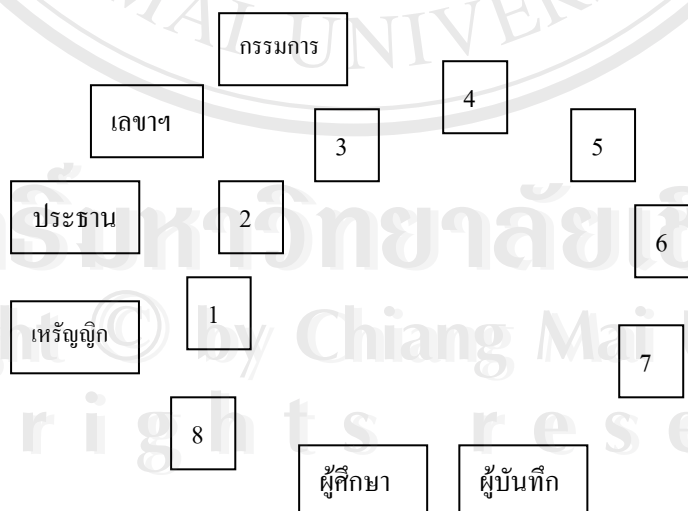
หมายเหตุ หมายเลข 1 – 8 คือ สมาชิกชมรมที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่่าเสมอ

รูป 4.5 ตำแหน่งการสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 ในกลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่่าเสมอ

การสนทนากลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ

สมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ที่ได้รับการคัดเลือก และมีคณะกรรมการของชมรมมาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มด้วยจำนวน 4 คน คือ ประธานชมรม เลขานุการ เกรียงไกร และกรรมการ อีก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ของคณะกรรมการชมรม ส่วนกรรมการคนอื่นที่ไม่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มด้วยคิดร้อยละส่วนตัว

การสนทนากลุ่มในวันที่สองนี้ สมาชิกมารวมตัวกันเร็วกว่าวันแรก จึงทำให้เริ่มการสนทนาได้เร็วขึ้น คือเริ่มสนทนาตั้งแต่เวลา 16.10 -17.00 น. ใช้เวลาในการทำกระบวนการกลุ่มทั้งหมดประมาณ 50 นาที ซึ่งในวันนี้การช่วยในการจัดเตรียมสถานที่นั้นจะเป็นกรรมการที่มาร่วมสนทนาด้วยซึ่งมารอก่อนเวลานัดหมาย การสนทนาในขั้นแรกได้ให้สมาชิกแนะนำตัวก่อน เพื่อให้ผู้ช่วยบันทึกได้รู้จักและจดจำตำแหน่งการนั่งสนทนากลุ่มของสมาชิก บรรยากาศการสนทนาในวันนี้สมาชิกมีการพูดกระเช้าหยอกล้อกันเหมือนในวันแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสมาชิกในกลุ่มบางคนที่มีนิสัยตลกไปกฮาพูดคุยสนุกเป็นคนสร้างบรรยากาศ และสมาชิกก็รู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี รวมทั้งคุ้นเคยกับผู้ศึกษาด้วย บรรยากาศจึงเป็นกันเอง หลังจากชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มแก่ผู้เข้าร่วมสนทนาแล้ว ผู้ศึกษาจึงเริ่มถามตามประเด็นคำถามตามเกณฑ์ชีวิตการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของชมรม ซึ่งสมาชิกต่างช่วยกันแสดงความคิดเห็นกันอย่างต่อเนื่อง บางครั้งมีการพูดคุยกันออกนอกประเด็น แต่ผู้ศึกษาก็พยายามพูดชักนำเข้าสู่ประเด็นคำถามตามเกณฑ์ชีวิตของการประเมินผล โดยสมาชิกที่แสดงความคิดเห็นมากในกลุ่มคือ 1 4 5 และสมาชิกที่มีบทบาทน้อย คือ 2 3 ซึ่งต้องคอยกระตุ้นเป็นระยะ

หมายเหตุ หมายเลข 1 – 8 คือ สมาชิกชมรมที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ

รูป 4.6 ตำแหน่งการสนทนากลุ่มครั้งที่ 3 ในกลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ

การสนทนากลุ่มสมาชิก ทั้ง 2 ครั้ง ทำภายใต้หัวข้อเดียวกัน มีรายละเอียดการสนทนา และการให้ข้อคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน โดยสมาชิกในกลุ่มจะแสดงความคิดเห็นร่วมกันในแต่ละเรื่อง ทั้งที่เห็นตรงกันและไม่ตรงกัน ช่วยเสริมและสรุปกันเอง

นอกจากการรวบรวมข้อมูลการประเมินผลโดยการสนทนากลุ่มของสมาชิกชมรมทั้ง 2 ครั้งแล้ว ผู้ศึกษายังได้รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่บ้านของสมาชิกที่อาศัยอยู่ใน หมู่บ้านอินทาราม จำนวน 4 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกที่บ้านของสมาชิกที่อาศัยอยู่ต่างหมู่บ้านอีก จำนวน 4 คน ซึ่งได้ผลการประเมินตามวัตถุประสงค์ของชมรมดังนี้

2.3.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อให้ผู้สูงอายุดำเนินการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งชมรม โดย

ภาครัฐช่วยเหลือสนับสนุน

ตัวชี้วัด 1.1 มีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนจัดตั้งเป็นชมรม

ผลการประเมิน ชุมชนบ้านอินทารามมีการรวมตัวของผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 1 กลุ่ม คือ ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งตามนโยบายของ กระทรวงสาธารณสุข เมื่อปี พ.ศ. 2540 และได้จดทะเบียนเป็นสมาชิกสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สาขาจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2542 โดยผู้สูงอายุให้เหตุผลการเข้าร่วมชมรมว่า ต้องการให้เกิดความสามัคคี เกิด การรวมกลุ่ม เกิดความพร้อมเพรียงกัน บ้างก็บอกว่าประธานบอกให้ผู้สูงอายุมารวมกลุ่มเพื่อให้เกิด เป็นกลุ่มเป็นก้อน สำหรับสมาชิกต่างหมู่บ้านให้เหตุผลว่า ลูกหลานบอกให้มาสมัครเพราะอายุถึง แล้ว หรือถูกชักชวนจากกลุ่มเพื่อนฝูงและจากคณะกรรมการของชมรม นอกจากนั้นบางคนยังบอก ว่าเป็นสมาชิกชมรมแล้วดีได้รับการดูแลสุขภาพจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เวลาไปรับบริการจาก สถานบริการก็ได้รับความสะดวกสบายเพราะเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกของชมรมได้ โดยไม่เสียค่าสมัครแรกเข้า เพียงแค่ นำหลักฐาน บัตรประชาชนมาแสดงแก่ นายทะเบียน โดยผู้ที่จะมาสมัครเข้าชมรมได้ต้องมีอายุ 45 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการของชมรมได้ให้เหตุผลว่า การที่ชมรมผู้สูงอายุมีสมาชิกที่อายุ น้อย จะทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินกิจกรรมของชมรม นอกจากนี้คณะกรรมการยังได้ คัดเอาสมาชิกชมรมที่อายุน้อยแต่มีความคล่องตัว เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการของชมรมเพื่อช่วย ในการติดต่อประสานงานระหว่างสมาชิก คณะกรรมการ และหน่วยงานองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน

ผู้สูงอายุจากหมู่บ้านอื่น สามารถสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกของชมรมได้ โดยส่วนใหญ่จะเป็น ผู้สูงอายุจากชุมชนละแวกใกล้เคียงกับชุมชนบ้านอินทาราม คือ บ้านแม่จิหลายฝาง ม.2

บ้านศรีคงเย็น ม.3 และบ้านแพะหนองเทียนดำ ม.16 ตำบลศรีคงเย็น สมาชิกของชมรมให้เหตุผลว่า ยังมีสมาชิกของชมรมมากก็ทำให้สนุกเพราะต่างก็เป็นคนที่คุ้นเคยกันดีเนื่องจากก่อนหน้านี้เคยเป็น คณะศรัทธาวัชรอินทารามเหมือนกัน เพียงแต่ปัจจุบันได้แยกหมู่บ้านกันออกไป นานๆ ได้เจอกันแต่ พอมาเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุเหมือนกันก็ทำให้เจอกันบ่อยขึ้น

“ มีกลุ่มเดี่ยวเต้าเอี้ยะ หมู่เฮาเนี้ยกะ ” (ผู้สูงอายุมีกลุ่มเดี่ยวเท่านั้นแหละ ก็คือ ชมรมผู้สูงอายุนี้แหละ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ บ่ (ไม่) มีกลุ่มไหนละ มีกลุ่มเดี่ยว ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ หมอแนะน่านะกะ ถ้าบ่มีหมอจะไปมีใครสักคน ” (เจ้าหน้าที่สาธารณสุขแนะนำ ให้มีการรวมกลุ่ม ถ้าไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขก็จะไม่มีการรวมกลุ่ม)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ คนเต้าหมู่สอง หมู่สิบหก ก่อสมัครเข้ามาได้หมด คนนั้นก็มันวุ่นดี ”
(ผู้สูงอายุหมู่สอง หมู่สิบหก ก็สมัครเข้ามาได้หมด คนมากสนุกดี)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ บ้านแพะก่อ (กี่) บ้านเดี่ยวกัน (กัน) ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ หมู่สอง มันก่อเป็น ศรัทธาเดียวกัน ” (หมู่สอง ก็นับถือและศรัทธาในวัชรอินทาราม เหมือนกัน)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ กำนเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุวัชรอินทาราม บ่มีการบังคับ มีกำนช่วยเหลือ กันอย่างแท้จริง ” (การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุวัชรอินทาราม ไม่มีการ บังคับ มีการช่วยเหลือกันอย่างแท้จริง)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1

“ สมาชิกทุกคน มาด้วยความสมัครใจ (สมัครใจ) บ่ (ไม่) มีการบังคับ ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1

2.3.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อให้ผู้สูงอายุมีการพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านสุขภาพอนามัยทั้ง ทางร่างกายและจิตใจ

ตัวชี้วัด 2.1 สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุมีการพบปะประชุมกัน

ผลการประเมิน สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการประชุมกัน เดือนละ 1 ครั้ง กำหนด เป็นมติ คือ ทุกวันที่ 15 ของเดือน แต่ก็มีมีการปรับเปลี่ยนตามเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยการนัด ประชุมแต่ละครั้ง จะต้องรอให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขว่าง และสามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมได้ จึงจะ นัดวันที่แน่นอน การกำหนดวันประชุมจึงเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้กำหนด

“ กำหนดบ่แน่บางครั้งก็อ สิบห้า สิบหก สิบเจ็ด ขึ้นอยู่กับหมอ ” (กำหนดไม่แน่ บางครั้งก็วันที่สิบห้า สิบหก สิบเจ็ด ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ อันกำหนดมันก่อนแน่ เตี่ยะหมอดิดงาน ก่อเลื่อนไป ” (อันกำหนดมันก็ไม่แน่ บางครั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขติดงานก็เลื่อนไป)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ เตี่ยะ ก่อติดวันอาทิตย์วันเสาร์ ก่อเลื่อนไป ” (บางครั้งก็ติดวันอาทิตย์วันเสาร์ ก็ เลื่อนไป)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ ส่วนใหญ่จะเป็นวันที่ สิบห้าไปนั้ ” (ส่วนใหญ่จะเป็นวันที่สิบห้า)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

สำหรับการแจ้งสมาชิกให้มาเข้าร่วมประชุม จะมีการประกาศทางเสียงตามสายของ หมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดอินทาราม โดยประธานชมรมจะเป็นผู้ประกาศ ถ้าประธานไม่ว่าง ก็ ขอให้ผู้นำชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์ให้ ส่วนสมาชิกที่อยู่ต่างหมู่บ้าน ก็จะมีตัวแทนของ

คณะกรรมการเป็นผู้ไปแจ้งให้สมาชิกทราบถึงที่บ้าน และการมาร่วมประชุมไม่มีกฎเกณฑ์บังคับให้สมาชิกมาเข้าร่วมกิจกรรม โดยสมาชิกที่ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าไม่มีการบังคับนั้นดีแล้ว ถ้าบังคับกันหรือมีการปรับโทษกันทำให้รู้สึกอึดอัด ให้แล้วแต่ตัวของสมาชิกแต่ละคน

“ อยู่อย่างเอื่อยๆดีแล้ว บางที่มันก่อนมีหวัดมีขาดกันบ่อย บ่มีปรับมีโทษกันนะดีแล้วสบายใจดี ” (อยู่อย่างนี้ดีแล้ว บางที่มันก็มีขาดกันบ้าง ไม่มีปรับมีโทษกันนะดีแล้วสบายใจดี)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ มะบังคับนะดีแล้ว ขึ้นอยู่กับใจใครใจมัน อย่างแม่ฉันหุ้ม มันก่อนเลยมาตลอด ”
(ไม่บังคับนะดีแล้ว ขึ้นอยู่กับใจใครใจมัน อย่างแม่นั้นชอบก็เลยมาตลอด)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ ลำบากถ้าต้องบังคับกัน (กัน) ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ แล้วแต่ใจใครใจมัน บอกคนเฒ่าบอกยาก คนบ๊ักก่อนบ๊ัก บังคับยากจะใหม่ก่อนใหม่ยาก เพราะคนเฒ่าบ่มีเงิน ” (แล้วแต่ใจใครใจมัน บอกผู้สูงอายุบ่บอกยาก คนดื้อก็ดื้อ บังคับยากจะปรับจะใหม่ก็ยากเพราะผู้สูงอายุไม่มีเงิน)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

ตัวชี้วัด 2.2 จำนวนสมาชิกของชมรมเข้าร่วมประชุมประจำเดือน ร้อยละ 60 ของจำนวนสมาชิกที่มีสุขภาพแข็งแรง

ผลการประเมิน จากข้อมูลบันทึกกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และทะเบียนบันทึกผู้เข้ารับการตรวจสุขภาพในวันประชุมของสมาชิก ของสถานีนอนามัยบ้านดงป่าสัก พบว่า จำนวนสมาชิกที่มาเข้าร่วมประชุม เฉลี่ยครั้งละ 60 คน (ร้อยละ 60 ของสมาชิกทั้งหมด)(รายละเอียดแสดงในตาราง 1 ภาคผนวก ข หน้า 147) ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการประเมินของกลุ่มคณะกรรมการชมรมเห็นว่าเป็นจำนวนที่เหมาะสมแล้วให้ผ่านเกณฑ์ โดยกลุ่มของคณะกรรมการชมรมรู้สึกพึงพอใจที่มีสมาชิกมาเข้าร่วมกิจกรรมคิดเป็น 2 ใน 3 ส่วนของจำนวนสมาชิกที่มีสุขภาพแข็งแรงดี ซึ่งการ

ประเมินผลในเกณฑ์ชีวิตข้อนี้ กลุ่มคณะกรรมการได้ตัดสมาชิกที่ไม่สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม ออกจำนวน 10 คน เนื่องจาก มีปัญหาเรื่องสุขภาพ

สำหรับเหตุผลที่สมาชิกของชมรมไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกครั้ง เป็นเพราะ บางส่วนมีปัญหาทางสุขภาพ เจ็บป่วยในวันนัดหมาย บ้างต้องเลี้ยงดูหลาน หรือไปทำงานกลับมา ประชุมไม่ทัน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อายุยังน้อยและยังแข็งแรงสามารถทำงานหาเงินได้ บางส่วนไม่มี หลานมาส่ง โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่ไกลจากที่ทำการของชมรม และเดินมาเองไม่ไหว

“ เบิ่งใจล่ะ ถ้าวามา สอง ในสามส่วนของคนดีดี ” (ฟังพอใจแล้ว ถ้าวามา สองในสามส่วนของคนที่สุขภาพดี)

เหรียญกษาปณ์ของชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ เตี้ยะตอนเจ๊กอมาได้ แต่ตอนจะกลับก่อคำ หูต่าก่อบ่ดี ชีร์ถกลับก่ออันตราย ”
(บางครั้งตอนมาก็สว่างอยู่ แต่ตอนจะกลับก็คำ หูต่าก็ไม่ดี ชีร์ถกลับก่ออันตราย)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ เตี้ยะจะมาก่อติดหลานมาได้ ” (บางครั้งจะมาก่อติดหลานมาได้)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ สามารถมาได้ก่อมา บ่สามารถมาได้ก่อบ่เป็นหยั่ง ม๊ะสามารถบังคับกันได้ แล้วแต่ ส้มครใจ ขอเพียงแต่มารวมกลุ่มกันหื้อเป็นกลุ่มเป็นก้อนเป็นชมรม ”

(สามารถมาได้ก็มา ไม่สามารถมาได้ก็ไม่เป็นไร ไม่สามารถบังคับกันได้ แล้วแต่ ส้มครใจ ขอเพียงแต่มารวมกลุ่มกันให้ เป็นกลุ่มเป็นก้อนเป็นชมรม)

ประธานชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

ตัวชีวิต 2.3 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันและ
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ผลการประเมิน สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันในวันประชุม ประจำเดือน มีการไต่ถามสารทุกข์สุกดิบระหว่างเพื่อนสมาชิกด้วยกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องสุขภาพ โรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ในส่วนของประธานชมรม จะแจ้งข่าวสารต่างๆ พร้อมทั้งแนะนำการดูแลสุขภาพแก่สมาชิก ทุกครั้งที่มีการประชุมสมาชิก

และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขก็จะให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ และแนะนำการปฏิบัติตัวแก่ผู้สูงอายุ

“ ู้เรื่องความดัน แลกเปลี่ยนความรู้กัน ” (พูดเรื่องความดัน แลกเปลี่ยนความรู้กัน)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ ู้กันว่าเจ็บเข้เจ็บขา ถ้ามาออกกำลังกายแล้วสุขภาพจะดี จะหายปวด ก่อแนะนำเพื่อนสมาชิกอื่นมาร่วมออกกำลังกาย ” (พูดกันว่าปวดตามร่างกาย ถ้ามาออกกำลังกายแล้วสุขภาพจะดีจะหายปวด ก็แนะนำเพื่อนสมาชิกให้มาร่วมออกกำลังกาย)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ มีตลอด กำมะกานจะฮือ (กรรมการจะให้) คำแนะนำตลอด ”

ประธานชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ ประธานู้กู้ครั้ง ดีมาประชุม ปากปอจะเป็นป้อด ” (ประธานพูดทุกครั้งที่มาประชุมพูดมากจนเมื่อยปาก)

เหรียญกษาปณ์ของชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

ตัวชี้วัด 2.4 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ผลการประเมิน สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการช่วยเหลือกันในด้านสุขภาพอนามัย เช่น การชวนกันมาออกกำลังกายเพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง โดยส่วนตัวแล้ว สมาชิกไม่สามารถช่วยเหลือด้านเงินทองแก่สมาชิกด้วยกันเองแต่จะมีการช่วยเหลือในนามของชมรม มีการช่วยเหลือเงินแก่สมาชิกที่เจ็บป่วย หรือผู้ด้อยโอกาส ด้วยวิธีการให้ยืมเงินแบบไม่มีดอกเบี้ย แต่ก็ทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ลูกหลานของผู้สูงอายुरับทราบด้วยทุกครั้ง เพื่อจ่ายต่อการส่งเงินคืนชมรม และถือเป็นระเบียบของชมรม

ในส่วนของการช่วยเหลือด้านจิตใจนั้น สมาชิกของชมรมได้ช่วยเหลือโดยไปเยี่ยมเยียนให้กำลังใจเพื่อนสมาชิกที่เจ็บป่วยทั้งที่บ้านและที่โรงพยาบาล และไปร่วมเป็นเกียรติแก่เจ้าภาพในงานศพของสมาชิกชมรม นอกจากนั้น ยังช่วยให้คำปรึกษาเวลามีปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะคณะกรรมการของชมรมจะคอยให้คำปรึกษาแก่สมาชิกทั้งเรื่องสุขภาพและปัญหาส่วนตัวต่างๆ

“ จะเอาอะหยังไปจ๊วย มีกำใจนี้กะเงินทองจ๊วยกันแต่บมี ” (จะเอาอะไรไปจ๊วย มีแต่ใจนะซิ เงินทองจ๊วยกันนั้นไม่มี)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ ไปแอ่วหากันนะกะ เมื่อเจ็บป่วยก่อไปยื้อไปเยี่ยมกัน หื้อกำลั้งใจกัน ”
(ไปเยี่ยมกัน เมื่อเจ็บป่วยก็ไปเยี่ยมให้กำลั้งใจกัน)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ อยู่โงบบาล ก่อตวยไปถึงโงบบาล ” (อยู่โรงพยาบาลก็ตามไปเยี่ยมถึงโรงพยาบาล)

ประธานชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ อันคนมาแอ่วหาอู้นี้มา โข้ เตี้ยเมื่อคินนะ บนเฮือนนั่งปอบกุ่ม เอาโตะเอาตั้งมานั่ง เต็มกะลางนี้ บางฝ่องก่อเดินไปส่องหา หันหน้าก่อเต้าอันเนาะ มันขึ้นไปบได้ คนมันหลาย หันหน้าอู้อย่างหน้าต่างก่อแล้วเฮาะ เอ็นเข้าใส่กำสองกำ อู้นี้ก่อบได้คนมันเต็ม เตี้ยก่อนั่งฟังตังนอกเอา มาเยี่ยมกันแต่ แต่ ประธานเป็นก่อมาเยี่ยม หลายเตี้ยละ มาหมคเฮาะ กำมะกำน อู้อยา อู้อยเมืองแก้ว เขานิมาหมค อู้อยของเขาเฮ่ม ”

(คนมาเยี่ยมหาตัวเองนั้นมีมาก โดยเฉพาะตอนกลางคืน บนบ้านที่นั่งไม่พอรับแขก ต้องเอาโตะเก้าอี้มานั่งบริเวณลานบ้าน บางคนก็เดินไปมองหา แคเห็นหน้าก็เพียงพอแล้ว เพราะขึ้นไปพูดคุยด้วยไม่ได้ คนมันมาก แคเห็นหน้าทางหน้าต่างก็พอแล้ว ตะโกนพูดคุยแค่คำสองคำ บางครั้งก็นั่งฟังการพูดคุยกันจากข้างนอก มาเยี่ยมกันมากจริงๆ ประธานชมรมก็มาเยี่ยม มาหลายครั้งแล้ว มากันทั้งหมดรวมทั้งคณะกรรมการทุกคนด้วย)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก คนที่ 1

2.3.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสดำเนินการในกิจกรรมที่เป็น

ประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้ง
ถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง

ตัวชี้วัด 3.1 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

และวัฒนธรรม

ผลการประเมิน สมาชิกของชมรมได้ดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และวัฒนธรรม เช่น ได้ไปช่วยงานศพของคนในชุมชน โดยส่วนมากผู้สูงอายุจะเป็นแกนนำในการจัดการพิธีศพ ทั้งพิธีทางศาสนา และพิธีกรรมตามจารีตประเพณีที่คนในชุมชนยึดถือสืบต่อกันมา อีกทั้งกลุ่มผู้สูงอายุยังเป็นแกนหลักในการประกอบพิธีในงานทำบุญต่างๆ ของชุมชน เช่น งานสลากภัต งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า งานทำบุญสืบชะตาของหมู่บ้าน งานประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา งานทำบุญในเทศกาลสงกรานต์

นอกจากนั้นกลุ่มผู้สูงอายุ ยังเป็นกำลังสำคัญในการช่วยกำจัดลูกน้ำยุงลายในครัวเรือน โดยการหมั่นดูแลความสะอาดของบ้านเรือน ขัดล้างโถงน้ำขังทุก 7 วัน และเปลี่ยนแจกันดอกไม้ให้ศาลพระภูมิทุกวันพระ และทำความสะอาดรอบบริเวณบ้าน ไม่ให้มีภาชนะน้ำขังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ซึ่งส่งผลให้ชุมชนบ้านอินทารามได้รับรางวัลชุมชนปลอดลูกน้ำยุงลาย ทั้งในระดับอำเภอ และในระดับจังหวัด เมื่อปี 2545 และปัจจุบันนี้ กลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ยังคงเฝ้าระวังควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยช่วยทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ไม่มีผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกในชุมชน ติดต่อกันนานถึง 3 ปี

“ มี จั๊วงานศพ งานบุญในวัดในวา ” (มีช่วยงานศพ งานบุญในวัด)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ กำนวัดกำนวา มีกำหมุ่นคนเฒ่า ” (งานทำบุญของวัด มีแต่กลุ่มผู้สูงอายุ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ ไปจั๊วแป้งเฮือนน้อยงานบ้านศพ อู่ยนิเป็นกำแต่แต่ ” (ไปช่วยสร้างบ้านหลังเล็กในงานศพ พ่อนี้เป็นตัวหลักจริงๆ)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก คนที่ 1

“ มี ก่อไปจั๊วกัน เมื่อมีกำนมีงานรวมกลุ่มกัน กลุ่มคนเฒ่าก่อปอคนเฒ่า กลุ่มคนหนุ่มก่อปอคนหนุ่ม ” (มีก็ไปช่วยกัน เมื่อมีการมีงานรวมกลุ่มกัน กลุ่มผู้สูงอายุก็อยู่ช่วยกันรวมกับผู้สูงอายุ กลุ่มคนหนุ่มก็รวมตัวกันเฉพาะคนหนุ่ม)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ เวลาทีมงานสลากรักต์ กลุ่มชมรมผู้สูงอายุก็จะมิดันของชมรมไปทานกูปี้ ”

(เวลาทีมงานเทศกาลสลากรักต์ กลุ่มชมรมผู้สูงอายุก็จะมิดันของชมรมไปถวายทานทุกปี)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ จ๊วย (ช่วย) กำจัดขยะมูลฝอย และกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในบ้าน ”

ประธานชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

ตัวชี้วัดข้อที่ 3.2 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่
คนรุ่นหลัง

ผลการประเมิน สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่คน
รุ่นหลัง เช่น สอนคนรุ่นหนุ่มสาวจัดทำขันแตงคา เครื่องอภัยทานงานบุญต่างๆ สอนทำสวยดอก เวลา
มีงานบุญ งานศพ หรืองานประเพณีต่างๆ สอนจ๊วยหรือซอแก่เด็กรุ่นหลาน กลุ่มผู้สูงอายุนอกจาก
จะเป็นแกนหลักในการจัดกิจกรรมประเพณีต่างๆ แล้ว ยังช่วยถ่ายทอดความรู้ต่างๆ สู่คนรุ่นลูก
หลานไม่ให้ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นสูญหายหรือถูกลบเลือนไป

“ สอนลูกหลานหื้อแป้งสวยดอก แป้งหม้อง แป้งหมาก แป้งพลู ” (สอนลูกหลาน
ให้ทำสวยดอกไม้ ทำเครื่องหมากพลู)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ สอนแตงคาขันข้าวไปหากคนตาย ว่าใส่อะหยังฝ้อง อย่างลูกก็แม่ บะเดียนี่ยะจำงละ
หื้อแตงคาคนเดียวก่อยะได้ ” (สอนแตงคาเครื่องทำบุญไปหาญาติผู้เสียชีวิต อย่างลูก
ของแม่ เดียนี่ทำเป็นหมด ให้จัดทำคนเดียวก็ทำเป็น)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ เฮาได้ฮับก้านถ่ายทอดในก้านแป้งสวยดอกจากคนเฒ่า คนแก่ บะเดียนี่ ก่อถ่ายทอด
หื้อลูกหื้อหลานต่อไปแฮ่ม ก้านแป้งสวยดอกละอ่อนบะเดียนี่เห็นความสำคัญ ก่อ
ต้องสอนหื้อลูกหลานเข้าใจ ” (เราได้รับการถ่ายทอดในการทำสวยดอกไม้จากคนเฒ่า
คนแก่ เดียนี่ ก็ต้องถ่ายทอดให้ลูกให้หลานต่อไปอีก การทำสวยดอกไม้เด็กสมัยนี้ไม่
เห็นความสำคัญ ก็ต้องสอนให้ลูกหลานเข้าใจ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ เนี่ยอยู่กันว่าจะให้อู้อยู่ตำหน้อย กับอู้อยู่เหมย สอนละอ่อน จ้อย กับ ซอ ” (ก็พูดกันว่า จะให้อู้อยู่ตำหน้อย กับอู้อยู่เหมย สอนเด็ก จ้อย กับซอ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ ก่อมีงานปีใหม่เมือง จัดขึ้นกูปี มีก้านฮดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ เป็นก้านสืบทอดประเพณี สู่วุ่นลูกวุ่นหลาน ” (ก็มีงานสงกรานต์ จัดขึ้นทุกปี มีการรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ เป็นการสืบทอดประเพณีสู่วุ่นลูกวุ่นหลาน)

เหรียญฎีกาของชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

2.3.4 วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อให้มีการออกกำลังกายที่ถูกต้องร่วมกันในสถานที่ที่จัดตั้ง ชมรมหรือสถานที่จัดกิจกรรมและให้ความรู้ในเรื่องการ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย

ตัวชี้วัดข้อที่ 4.1 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มกันออกกำลังกาย

ผลการประเมิน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการ

รวมกลุ่มกันออกกำลังกายในตอนเย็นทุกวันจันทร์ – ศุกร์ วันละ 1 ชั่วโมง สำหรับเวลานัดหมายจะ ขึ้นอยู่กับฤดูกาล ถ้าเป็นช่วงฤดูร้อนจะนัดเวลาประมาณ 17.00 น. เพราะถ้าทำเร็วอากาศยังร้อนอยู่ แต่ถ้าเป็นฤดูหนาวจะนัดเร็วขึ้นประมาณเวลา 16.00 น. ถ้าเป็นฤดูฝนเมื่อมีฝนตกจะออกกำลังกายใน ศาลาวัดที่ใช้ประชุมประจำเดือนของสมาชิก การออกกำลังกายจะเป็นการเดินแอโรบิคสำหรับ ผู้สูงอายุ ตามแบบวิถีที่สันของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่ละวันจะมีสมาชิกร่วมออกกำลังกายวันละประมาณ 25 คน และจะมีกรรมการคอยเช็คชื่อสมาชิกที่มาร่วม ออกกำลังกาย โดยสมาชิกที่มาร่วมออกกำลังกายให้เหตุผลว่า ถ้ามาออกกำลังกายแล้วจะทำให้รู้สึก สบายตัว หายปวดเมื่อย และนอนหลับพักผ่อนได้ดีขึ้น เป็นผลดีต่อสุขภาพ ถ้าช่วงไหนไม่ได้ ออกกำลังกายจะรู้สึกไม่ค่อยสบาย ส่วนสมาชิกที่ไม่ได้มาร่วมออกกำลังกายให้เหตุผลว่า บางครั้งก็มัว ทำงานหาเลี้ยงครอบครัวกลับมาออกกำลังกายไม่ทัน หรือบางคนบอกว่าไปมาลำบากโดยเฉพาะ สมาชิกที่อยู่ต่างหมู่บ้าน แต่คณะกรรมการชมรมมีความคิดเห็นว่า จำนวนสมาชิกที่มาออกกำลังกาย ยังน้อยเกินไป จึงดำเนินการแก้ไขโดย การประชาสัมพันธ์ ชักชวนเพื่อนสมาชิกให้มาร่วม ออกกำลังกายให้มากขึ้น โดยคณะกรรมการทุกคนจะเป็นแกนนำและเป็นตัวอย่างแก่กลุ่มสมาชิก นอกจากนั้นจะมีการมอบรางวัลแก่สมาชิกที่มาร่วมออกกำลังกายสม่ำเสมอ ในงานประเพณีทำบุญ สรงน้ำพระและรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุประจำปีของชมรมผู้สูงอายุ และยังมีสมาชิกส่วนหนึ่งต้องการ

เครื่องออกกำลังกาย เช่น จักรยานปั่นอยู่กับที่ ซึ่งทางกลุ่มคณะกรรมการ จะได้จัดทำเป็น โครงการ เสนอของบประมาณสนับสนุนต่อไป

“ อาทิตย์หนึ่ง ทำ หัววัน จันทร์ ถึง ศุกร์ หยุดเสาร์ อาทิตย์ ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ ดีดหนึ่ง เว้น สองวัน ” (อาทิตย์หนึ่ง เว้นสองวัน)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ ดีผ่านมาถ้าหน้าร้อนก่อนค่อย ถ้าหน้าหนาวก่อนค่อยขึ้น ประมาณ สี่โมง หน้าร้อน ห้าโมงถึง แล้วแต่ฤดู ” (ที่ผ่านมาถ้าหน้าร้อนก็ค้ำหน้าค่อย ถ้าหน้าหนาวก็ทำเร็วขึ้น ประมาณสี่โมง หน้าร้อน ก็ห้าโมงครึ่ง แล้วแต่ฤดู)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1

“ ถ้าได้มาออกกำลังกาย นอนหลับดี เบาเนื้อเบาตัว ถ้าบได้ ออก บ่ม้วนนอกม้วนไว้ บ่สบายตัว ” (ถ้าได้มาออกกำลังกาย นอนหลับดี สบายเนื้อสบายตัว ถ้าไม่ได้มา ออกกำลังกาย จะไม่สบายตัว ไม่สบายใจ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ ใค้ห้อมากันนัก นัก หลายหลาย ก่อได้ไปจวนคนเฒ่าที่บ้านห้อมาออกกำลังกาย บอกว่าออกแล้วดิณะ บ่ขัดแข็งขัดขา เบาเนื้อเบาตัว ” (อยากให้มากันมากๆ ก็ได้ไป ชวนผู้สูงอายุตามบ้านให้มา ออกกำลังกาย บอกว่า ออกกำลังกายแล้วดี ไม่ปวดแข็งขา สบายเนื้อสบายตัว)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ ออกกำลังกายบ่ค่อยได้ไป ต่าบดีขั้บรตตอนค้ำก้ออันตราย ละอ่อนก้อบ่ว่างไปส่ง ” (ออกกำลังกายไม่ค่อยได้ไป ต่าบดีขั้บรตตอนค้ำก้ออันตราย ลูกหลานก็ไม่ว่างไปส่ง)

ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก คนที่ 3

ตัวชี้วัดข้อที่ 4.2 มีกิจกรรมการให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย
ผลการประเมิน ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามมีการให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริม
 สุขภาพอนามัยจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในวันประชุมประจำเดือน โดยส่วนมากจะเป็นในเรื่อง การ
 ออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร การดูแลสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ การควบคุมป้องกันโรค
 ไข้เลือดออกในชุมชน

“ มีก้านที่อ้อมความสู้ ด้านก้านกินอาหาร หือครบ 5 หมู่ ” (มีการให้ความรู้ ด้านการกิน
 อาหารให้ครบ 5 หมู่)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ มีหอมมาแนะนำ ก้านกินอาหาร ออกกำลังกาย ทำงานอะหยังก้อสิ่งก้ออย่าง ”
 (มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาแนะนำ การกินอาหาร การออกกำลังกาย การทำงาน
 ทุกสิ่งทุกอย่าง)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

2.3.5 วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อร่วมกันแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพ
 การพัฒนาตนเอง การส่งเสริมสุขภาพ

ตัวชี้วัดข้อที่ 5.1 มีกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ
ผลการประเมิน ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามยังไม่มีกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพใน
 กลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งในด้านส่วนตัวและภาพรวมของชมรม โดยสมาชิกให้เหตุผลว่า ไม่มีทุน ไม่มีครู
 สอน และที่สำคัญไม่มีตลาดในการจำหน่ายสินค้า

จากสภาพเศรษฐกิจของชุมชนที่มีผลผลิตทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก ทั้งหอมแดง
 และกระเทียม ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่หันไปประกอบอาชีพรับจ้างรายวันในชุมชน ซึ่งให้รายได้ที่
 ดีกว่าและรวดเร็วกว่าการมารวมกลุ่มประกอบอาชีพในนามของชมรม การริเริ่มจัดตั้งและส่งเสริม
 อาชีพในกลุ่มของผู้สูงอายุจึงยังไม่เกิดขึ้น

“ ตะก่อนเป็นจะฮือฮะนะ แต่เขาบอกรับเอากัน บะยะ บะยะ ” (ก่อนหน้านี้เขาจะให้
 ร่วมกันทำ แต่ผู้สูงอายุบอกไม่เอา ไม่ทำ ไม่ทำ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ การส่งเสริมอาชีพ อันนี้ปี่มี ตอนแรกจะแบ่งพวงหรีด ดอกไม้จันทน์ ก่อบเอา บู่จะเอา ไปขายดีไหน ดีไหนเป็นก่อบ่งกัน ดอกไม้จันทน์แบ่งหมู่บ้าน จะเอาไปถามขายใ้ก่อบ่ง เบิง ” (การส่งเสริมอาชีพ นี้ไม่มี ตอนแรกจะทำพวงหรีด ดอกไม้จันทน์ ก็ไม่เอา ไม่รู้ จะเอาไปขายที่ไหน ที่ไหนเขาก็ทำกัน ดอกไม้จันทน์ทำกันทุกหมู่บ้าน จะเอาไปถามขายใ้ใครเขาก็ไม่เหมาะสม)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ กำนมรวมมาจะกันนี้ว่า มันเมินกว่าจะได้ขาย มันยากที่จะหื้อคนเผ่ามา ส่วนใหญ่จะไปฮ้างจ้างมากกว่า ไปตัดหอม ได้เงินไว้อย ” (การรวมกันทำ มันนานกว่าจะได้ขาย มันยากที่จะหื้อผู้สูงอายุมา ส่วนใหญ่จะไปฮ้างจ้างมากกว่า ไปตัดหอม ได้เงินเร็วกว่า)

เหรียญกกล่าวเสริมจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ คนเผ่าบ้านเฮา มันบ่มีพวกข้าราชการบ่าหนึ่ง บ่านาญ ส่วนใหญ่จะสนใจฮ้างจ้างมากกว่า ” (ผู้สูงอายุบ้านเรา ไม่มีข้าราชการบ่าหนึ่งหรือบ่านาญ ส่วนใหญ่จะสนใจรับจ้างมากกว่า)

ประธานแสดงความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

ตัวชี้วัดข้อที่ 5.2 มีกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

ผลการประเมิน สมาชิกชมรมผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้ความหมายของกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพว่าเป็นการออกกำลังกาย และการรับประทานอาหาร การดูแลสุขภาพของตนเองไม่ให้เจ็บไข้ได้ป่วย อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่ได้ให้ความกระ่งขันในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ แต่ไปเน้นที่กิจกรรมการให้ความรู้เรื่องสุขภาพและการออกกำลังกาย ส่งผลใ้กลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเข้าใจว่า การส่งเสริมสุขภาพคือการดูแลสุขภาพเท่านั้น

“ ส่งเสริมสุขภาพ บู่ บ่ค่อยมีกะหา ” (ส่งเสริมสุขภาพ ไม่รู้ ไม่มีมั้ง)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ มีหมอมาแนะนำ กำนกินอาหาร ออกกำลังกาย ทำงานอะหยั่งกู่สิ่งกู่อย่าง ” (มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาแนะนำ การกินอาหาร การออกกำลังกาย การทำงานทุกสิ่งทุกอย่าง)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ ออกกำลังกาย เบนื้อเบาตัว สบายใจ ” (ออกกำลังกายสบายเนื้อสบายตัว สบายใจ)
 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ เรื่องก้านกินอันนั้นดี ก็นั้นนี่ดี ” (เรื่องการกินอย่างนั้นดี กินอย่างนี้ไม่ดี)
 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

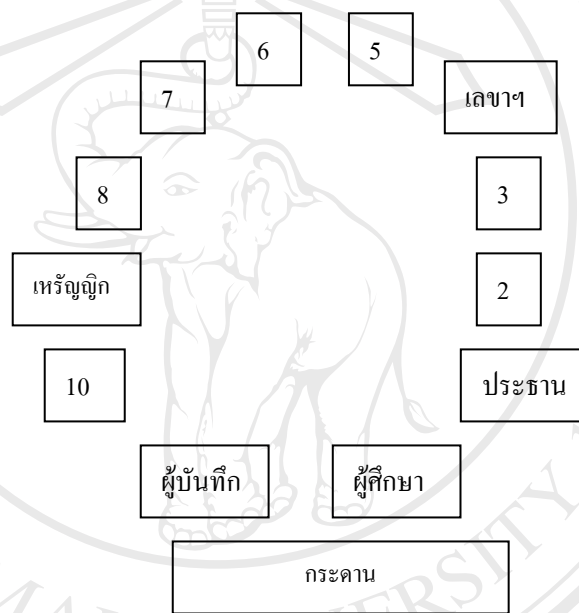
“ ก้านส่งเสริมสุขภาพปัฐุ ได้ยินหมอบอกคนผอมฝังกินข้าวก่อนมาออกกำลังกาย
 หื้อมาออกกำลังกายก่อน แล้วค่อยปักไปกินข้าว จะได้กินข้าวได้นัก ” (การส่งเสริม
 สุขภาพนั้นไม่รู้ ได้ยินเจ้าหน้าที่สาธารณสุขบอกว่า คนผอมอย่ารีบกินข้าวก่อนมา
 ออกกำลังกาย ให้มาออกกำลังกายก่อนแล้วค่อยกลับไปกินข้าว จะได้กินข้าวได้มาก)
 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลนั้น จัดสนทนากลุ่มในกลุ่มของ คณะกรรมการของชมรม จำนวน 10 คน โดยสมาชิกบางคนมีส่วนร่วมมากกว่า 1 กิจกรรม โดยเฉพาะ ประธานชมรม เลขานุการ เภรัญญิกของชมรม ที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตั้งแต่ครั้งแรก คือการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลและเนื้อหาการประเมินผล รวมถึงการออกแบบการประเมินผล และเข้าร่วมเก็บรวบรวมข้อมูลในการสนทนากลุ่มของสมาชิกชมรม ทั้ง 2 ครั้ง

ในการสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลนั้น จัดในวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 เวลา 17.00 -18.30 น. ณ ศาลาหน้าวัดอินทาราม ซึ่งตามเดิมนั้นนัดหมายจะให้มีการ สนทนากลุ่ม ณ ศาลาที่ทำการชมรมผู้สูงอายุ แต่ในวันนั้นมีบุคคลในหมู่บ้านเสียชีวิตและญาติได้นำศพมาตั้งบำเพ็ญกุศลที่ศาลาวัดซึ่งใช้เป็นที่ทำการชมรมผู้สูงอายุ จึงทำให้การสนทนากลุ่มต้องย้ายมา ใช้สถานที่ ณ ศาลาหน้าวัดอินทาราม ซึ่งก่อนหน้านั้นสถานที่นี้ก็เคยใช้เป็นที่ประชุมประจำเดือน ของสมาชิกชมรม แต่สถานที่ไม่เอื้ออำนวย เนื่องจากเป็นศาลาโล่ง มีเสียงดังจากยานพาหนะที่เล่น ไปมา และไม่มีห้องเก็บเก้าอี้ การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ต้องเสียเวลาในการจัดเตรียมสถานที่ เมื่อปี พ.ศ. 2546 ชาวบ้านได้ร่วมกันสร้างศาลาวัดหลังใหม่ขึ้นภายในบริเวณวัดอินทาราม และมีห้องแยก ไว้สำหรับเก็บเก้าอี้และอุปกรณ์เครื่องใช้ หลังจากทำบุญเปิดใช้ศาลาวัดแล้ว ทางชมรมผู้สูงอายุวัด อินทารามจึงขอใช้ศาลาวัดหลังใหม่ในการจัดกิจกรรมของผู้สูงอายุ ทั้งกิจกรรมประชุมประจำเดือน กิจกรรมการออกกำลังกาย และกิจกรรมการสร้งน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในเทศกาล สงกรานต์

สำหรับบรรยากาศในการจัดสนทนากลุ่มนั้น บรรยากาศไม่เอื้ออำนวย มีเสียงรบกวนและยานพาหนะที่แล่นผ่านถนนหน้าวัดไปมา นอกจากนี้ยังมีเสียงปี่มโหรีที่ดังขึ้นที่หน้าประตูของหมู่บ้านดังเป็นระยะๆ ทุก 20 นาที เนื่องจากเครื่องปี่มโหรีอยู่ใกล้ติดกับศาลาที่ใช้จัดการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้ศึกษาต้องใช้เสียงพูดให้ดังขึ้น แต่การสนทนากลุ่มก็ดำเนินการไปได้ด้วยดี เนื่องจากสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนต่างให้ความร่วมมือ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมของชมรม จนเสร็จสิ้นกระบวนการซึ่งใช้เวลาในการดำเนินกระบวนการกลุ่มทั้งหมด 1 ชั่วโมง 20 นาที

หมายเหตุ หมายเลข 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10 คือ คณะกรรมการชมรม

รูป 4.7 ตำแหน่งการสนทนากลุ่มครั้งที่ 4 ในกลุ่มคณะกรรมการชมรม

การสนทนากลุ่มครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการทำกิจกรรม ได้แก่ กระดานตั้งพื้นสำหรับติดกระดาษ กระดาษบรูฟ ปากกาเคมี ปากกาเมจิก การฉายภาพ โดยเริ่มต้น ผู้ศึกษาได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มแก่สมาชิก เพราะยังมีกรรมการบางคนไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการประเมินผลตั้งแต่เริ่มแรกของกระบวนการ บางคนเพิ่งเข้าร่วมในกิจกรรมนี้เป็นครั้งแรก หลังจากนั้นผู้ศึกษาได้นำเสนอข้อสรุปผลการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดตามวัตถุประสงค์ของชมรมแต่ละข้อ แล้วให้สมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละข้อ โดยสมาชิกได้ร่วมกันตรวจสอบข้อมูล และสรุปผลการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดแต่ละข้อว่าให้ข้อไหนผ่านเกณฑ์ ข้อไหนไม่ผ่านเกณฑ์ เป็นเพราะเหตุผลใด และได้ร่วมกันเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหา

สมาชิกกลุ่มที่มีบทบาทเด่นชัด ในการแสดงความคิดเห็นและสรุปความต่างๆ คือ ประธานชมรม และற்றுญิก อาจเป็นเพราะทั้ง 2 ท่าน ได้เข้าร่วมกิจกรรมการประเมินผลตั้งแต่เริ่มแรกของกระบวนการ คือ ตั้งแต่ การกำหนดเกณฑ์ชี้วัด การออกแบบการประเมินผล และการรวบรวมข้อมูล พอถึงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ง่ายในการสรุปผลการประเมิน แต่ก็มีคำถามความคิดเห็นของกลุ่มอยู่ตลอดเวลา แต่สมาชิกก็มีความเห็นคล้ายตามประธานเป็นส่วนใหญ่ มีไม่มากนักที่จะมีความคิดเห็นขัดแย้ง แต่ทางกลุ่มก็ร่วมกันอภิปราย ถกเถียงกันเพื่อให้เกิดการตัดสินใจ และสุดท้ายจะตัดสินใจโดยถือเอาเสียงข้างมากเป็นสำคัญ จนได้ข้อสรุปเป็นของกลุ่ม เมื่อได้ข้อสรุป ผู้ศึกษาจะเขียนจดบันทึกลงในกระดานรูปที่ติดไว้บนกระดาน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งบรรยากาศในการสนทนากลุ่มโดยรวมค่อนข้างดี โดยผลสรุปของการประเมินผลตามเกณฑ์ชี้วัดตามวัตถุประสงค์ของชมรม แสดงในตาราง 4.7

ตาราง 4.7 แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดตามวัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

วัตถุประสงค์	เกณฑ์ชี้วัด	ผลการประเมิน	รายละเอียด	แนวทางการพัฒนา
1. เพื่อให้ผู้สูงอายุ ดำเนินการรวมกลุ่ม หรือ จัดตั้งชมรมโดยภาครัฐ ช่วยเหลือ สนับสนุน	ตัวชี้วัด 1.1 มีการรวมกลุ่มของ ผู้สูงอายุในชุมชน จัดตั้งเป็นชมรม	มี (ผ่านเกณฑ์)	- ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มจัดตั้ง เป็นชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สถานีอนามัยบ้านดงป่าสัก เป็นผู้กระตุ้นให้จัดตั้งขึ้นตาม นโยบายของกระทรวงสาธารณสุข	
2. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีการพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยน ความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้าน สุขภาพอนามัยทั้ง ทางร่างกายและ จิตใจ	ตัวชี้วัด 2.1 สมาชิกของชมรม ผู้สูงอายุมีการ พบปะประชุมกัน	มี (ผ่านเกณฑ์)	- สมาชิกของชมรมฯ มีการ ประชุมกัน เดือนละ 1 ครั้ง โดย กำหนดทุกวันที่ 15 ของเดือน แต่ก็มีมีการปรับเปลี่ยนตาม เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะว่าง ดังนั้นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึง เป็นผู้กำหนดวันประชุม โดย ชมรมฯ ไม่สามารถจัดการ ประชุมได้ถ้าเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขไม่มาเข้าร่วม	

ตาราง 4.7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เกณฑ์ชี้วัด	ผลการประเมิน	รายละเอียด	แนวทางการพัฒนา
2. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีการพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยน ความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในด้าน สุขภาพอนามัยทั้ง ทางร่างกายและจิตใจ	ตัวชี้วัด 2.2 จำนวน สมาชิก ของชมรมเข้าร่วม ประชุมประจำ เดือน ร้อยละ 60 ของจำนวน สมาชิกที่มี สุขภาพแข็งแรง	สมาชิก ชมรมฯ เข้าร่วมประชุม ร้อยละ 65 ของจำนวน สมาชิกที่มี สุขภาพดี (ผ่านเกณฑ์)	- สาเหตุที่สมาชิกไม่สามารถ มาร่วมประชุมได้ คือ เจ็บป่วย ต้องเลียงหลาน ไม่มีใครมาส่ง ประกอบอาชีพส่วนตัว	- กรรมการชี้ให้เห็น ประโยชน์ที่จะได้รับ หากเข้าร่วมประชุม ประจำเดือนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การ ได้รับสิทธิกู้เงินจาก กองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน
	ตัวชี้วัด 2.3 สมาชิกของชมรม ผู้สูงอายุมีการ แลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างกันและ เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข	มี (ผ่านเกณฑ์)	- สมาชิกของชมรมฯ มีการ แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องสุขภาพ โรคประจำตัว ระหว่างเพื่อน สมาชิกด้วยกัน - เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้ให้ สุขศึกษา แก่สมาชิกชมรมฯ ในวันประชุมประจำเดือน	- ควรจัดกิจกรรม พัฒนาทักษะด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ ให้มีความ หลากหลายไม่จำกัดแต่ เรื่อง สุขภาพกาย แต่ รวมถึงสุขภาพจิต เช่น การทำบุญสืบชะตา ผู้สูงอายุทุกปี การจัด สันทนาการ
	ตัวชี้วัด 2.4 สมาชิกของชมรม ผู้สูงอายุมีการ ช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในด้าน สุขภาพอนามัยทั้ง ทางร่างกายและ จิตใจ	มี (ผ่านเกณฑ์)	- สมาชิกของชมรมฯ มีการ ช่วยเหลือกันในด้านสุขภาพ อนามัยโดยการชักชวนมาออกกำลังกาย และมี การช่วยเหลือ ด้านจิตใจ โดยการเยี่ยมเยือน ให้กำลังใจยามเจ็บป่วย ให้ คำปรึกษาแก่เพื่อนสมาชิก	- ส่งเสริมให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างเพื่อน สมาชิก เช่น จัด ประชุมกลุ่มย่อยให้ สมาชิกแลกเปลี่ยน เรียนรู้เรื่องโรค ประจำตัว จากสมาชิก ด้วยกันเอง

ตาราง 4.7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เกณฑ์ชี้วัด	ผลการประเมิน	รายละเอียด	แนวทางการพัฒนา
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสดำเนินการในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมรวมทั้งถ่ายทอด ความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง	ตัวชี้วัด 3.1 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม	มี (ผ่านเกณฑ์)	- สมาชิกชมรมฯ มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม คือ ช่วยงานศพ ช่วยงานบุญ งานประเพณีต่างๆ ในชุมชน รวมถึงการช่วยกำจัดลูกน้ำ ยุงลายในครัวเรือนของตนเอง	- ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกิจกรรมประจำปีของชมรมฯ รวมทั้งการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของชมรมฯ
	ตัวชี้วัด 3.2 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง	มี (ผ่านเกณฑ์)	- สมาชิกชมรมฯ มีการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่รุ่นลูก รุ่นหลาน โดยการสอนการแต่งดาเครื่องอภัยทานในงานทำบุญต่างๆ - สอนเรื่องพิธีกรรมและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น	- จัดให้มีการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ใกล้สูญหาย เช่น การแต่งกายพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ในเทศกาลต่างๆ
4. เพื่อให้มีการออกกำลังกายที่ถูกต้องวิธีร่วมกันใน สถานที่ที่จัดตั้งชมรมหรือสถานที่จัดกิจกรรม และให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย	ตัวชี้วัด 4.1 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มกันออกกำลังกาย	มี (ผ่านเกณฑ์)	- สมาชิกชมรมฯ มีการรวมกลุ่มกันออกกำลังกายโดยการเดินแอโรบิค ทุกเย็น วันจันทร์ ถึงวันศุกร์ บริเวณลานวัดอินทาราม	- จัดหาอุปกรณ์ในการออกกำลังกายเพิ่มเติม เช่น จักรยานปั่นอยู่กับที่
	ตัวชี้วัด 4.2 มีกิจกรรมการให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย	มี (ผ่านเกณฑ์)	- ชมรมฯ มีกิจกรรมการให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในวันประชุมของสมาชิก	- กรรมการชมรมฯ เป็นแกนนำในการออกกำลังกาย - มอบรางวัลแก่สมาชิกที่มาร่วมออกกำลังกายสม่ำเสมอในวันประชุมประจำปี

ตาราง 4.7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เกณฑ์ชี้วัด	ผลการประเมิน	รายละเอียด	แนวทางการพัฒนา
5.เพื่อร่วมกัน แสวงหา ความรู้ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการ ส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาตนเอง การส่งเสริมสุขภาพ	ตัวชี้วัด 5.1 มีกิจกรรมการ ส่งเสริมอาชีพของ ผู้สูงอายุ	ไม่มี (ไม่ผ่าน เกณฑ์)	- ชมรมฯ ไม่มีกิจกรรมการ ส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ เนื่องจาก ขาดงบประมาณ หรือ ขาดทุน ขาดความรู้ และไม่มี ตลาดรองรับ ผลิตภัณฑ์ จึงหัน ไปรับจ้างเป็นส่วนใหญ่	จัดทำแผนงานและ โครงการพัฒนา กิจกรรมการส่งเสริม อาชีพแก่ผู้สูงอายุ
	ตัวชี้วัด 5.2 มีกิจกรรมการ ส่งเสริมสุขภาพ ของผู้สูงอายุ	มี (ผ่านเกณฑ์)	- ชมรมฯ มีกิจกรรมการ ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ คือ การออกกำลังกาย	

หลังจากที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผล ตามวัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุแล้ว ผู้ศึกษาได้สอบถามถึงการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของชมรม ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่จะให้ความหมายของการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ คือ การออกกำลังกาย และการดูแลสุขภาพส่วนตัวของผู้สูงอายุ เรื่องอาหารการกิน เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้ศึกษาได้ชี้แจงการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ ตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแนวใหม่ (Ottawa Charter) และให้กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนา ร่วมประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของชมรม ตามกรอบคิดดังกล่าว ซึ่งผลการประเมินผู้ศึกษาได้นำเสนอในตอนที่ 3 ของผลการศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแนวใหม่ (Ottawa Charter) เป็นกรอบแนวคิดการศึกษา ซึ่งผลการประเมินผลการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามได้มาจาก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมของผู้ทำการศึกษา จากการสนทนากลุ่มของสมาชิกที่มาร่วมกิจกรรมของชมรมอย่างสม่ำเสมอ การสนทนากลุ่มของสมาชิกที่

มาร่วมกิจกรรมของชมรมไม่สม่ำเสมอ และจากการสนทนากลุ่มของคณะกรรมการบริหารชมรม และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของสมาชิกชมรม ซึ่งผลการประเมินมีดังนี้

3.1 นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ

ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามไม่มีความชัดเจนในเชิงนโยบายของชมรม มีเฉพาะวัตถุประสงค์และการดำเนินงานของชมรมที่เป็นรูปธรรมชัดเจนตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นด้านสุขภาพ การตรวจสุขภาพ การออกกำลังกาย แต่ไม่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเพียงข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกชมรมว่า ให้สมาชิกมาร่วมพบปะกันทุกวันที่ 15 ของเดือน หรือปรับเปลี่ยนตามความสะดวกในการมาร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยสมาชิกของชมรมไม่สามารถจัดการประชุมสมาชิกได้เอง ถ้าไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาเข้าร่วมประชุม

นอกจากนี้ยังมีมติข้อตกลงของสมาชิกให้มาร่วมออกกำลังกายทุกวัน ของวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ สำหรับเวลานั้นปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของฤดูกาล แต่ที่เป็นกฎระเบียบข้อบังคับ เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามคือ กฎระเบียบข้อบังคับการจ่ายเงิน ฌาปนกิจสงเคราะห์แก่สมาชิกที่เสียชีวิต โดยทางคณะกรรมการของชมรมระบุว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับเงินทอง ต้องมีการระบุให้ชัดเจนและต้องมีระเบียบข้อบังคับเป็นแนวทางปฏิบัติจริงๆ

“ มี ทุกวันที่ สิบห้า ของเดือน เวลาบ่าย โมงตรง ต้องมาช่วยประชุมกัน เอาสมุดสีฟ้า มาด้วย เพื่อรองรับกำหนดตรวจร่างกาย ” (มีทุกวันที่สิบห้าของเดือน เวลาบ่าย โมงตรง ต้องมาร่วมประชุมกัน เอาสมุดบันทึกสุขภาพสีฟ้ามาด้วย เพื่อรองรับการตรวจร่างกาย) เจริญญิตชมรมให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ ตั้งกฎไว้ว่า ถ้าผู้สูงอายุมารวมกลุ่ม หือความร่วมมือกับชมรม ก่อจะ ได้รับการช่วยเหลือสงเคราะห์จากทางชมรม เป็นเงินเท่าอี่ เต้าอี่ กำหนดไว้ ” (ตั้งกฎไว้ว่า ถ้าผู้สูงอายุมารวมกลุ่ม และให้ความร่วมมือกับชมรมก็จะได้รับการช่วยเหลือสงเคราะห์จากทางชมรม เป็นเงินเท่าไร ก็กำหนดเอาไว้ในระเบียบของกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน)

ประธานชมรมกล่าวสนับสนุนจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“บ้านเฮา (เรา) นี้ สถานที่มันอำนวย อุปกรณ์ก่อ (ก็) พร้อม ”

เหรียญกษาปณ์ของชมรมกล่าวเสริมจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ศาลาวัดมีห้องเก็บแก้วใ้ใส่สบาย ” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

3.2.2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม

ในด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมนั้น พบว่า การรวมตัวกันเป็นชมรมของกลุ่มผู้สูงอายุ นั้น นอกจากการริเริ่มของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแล้ว ยังเกิดจากพื้นฐานความสัมพันธ์กันที่เครือญาติ ซึ่งมีความผูกพันทำให้เกิด ความร่วมมือร่วมใจในการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือระหว่างกัน ซึ่งเป็นลักษณะวัฒนธรรมของชุมชนชนบท นอกจากนี้ยังมีประชน คณะกรรมการของชมรม และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสถานีอนามัยบ้านดงป่าสักเป็นผู้คอยเชื่อมประสานความสัมพันธ์ จึงทำให้มีความกลมเกลียว สามัคคีในหมู่สมาชิก การประชุมประจำเดือนสมาชิกจึงมักไม่ขาดการประชุม สำหรับความสัมพันธ์ภายนอกทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนนั้น จะเป็นในลักษณะที่เข้ามาช่วยเหลือด้านสิ่งของ และด้านงบประมาณ ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าไปให้การช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ ซึ่งมีผลเอื้อให้ภาวะสุขภาพของสมาชิกดีขึ้น

3.3 การสร้างความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุ

ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม มีสมาชิกจำนวน 102 คน มีวัตถุประสงค์ของชมรม มีการบริหารจัดการภายในกลุ่มโดยคณะกรรมการที่มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี แต่ในทางปฏิบัติเมื่อครบวาระ คณะกรรมการชุดเดิมมักได้รับการเลือกตั้งอยู่ทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากมีความอาวุโสมากกว่าและมีความพร้อมในการปฏิบัติงานสูง ตลอดจนมีฐานะความเป็นอยู่ มีการศึกษา สถานภาพทางสังคมดีมีคนเคารพนับถือ มีบุตรหลานคอยเลี้ยงดู จึงมีเวลาที่จะอุทิศตนให้แก่ชมรม โดยไม่ต้องกังวลในการทำงานหาเลี้ยงชีพ

“มีวาระคราวละสี่ปี ส่วนใหญ่จะได้คนเดิม ”

เหรียญกษาปณ์กล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“สี่ปี เลือกรั้ง เอาคนเก่าคนใหม่แม่บ่เอา ” (สี่ปีเลือกรั้งหนึ่ง เอาคนเก่าคนใหม่แม่บ่เอา)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ เคยเลือก แต่ไม่เปลี่ยนก่อนเลือกชุดเก่า ” (เคยเลือก แต่ไม่เปลี่ยนก็เลือกชุดเก่า)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ เป็นที่ออก ก่อออก แล้วก่อคัดใหม่ ก่อได้ชุดเก่าเนี่ยะ ส่วนใหญ่ก่อได้ไอ่หน้าเดิมนี่แหละ กำมะกำนทำงานบ่มีค่าตอบแทน ” (เขาให้ออกก็ออก แล้วก็คัดใหม่ ก็ได้ชุดเก่านี้แหละ ส่วนใหญ่ก็ได้คนเดิมนี่แหละ กรรมการทำงานไม่มีค่าตอบแทน)

เลขานุการชมรมแสดงความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน คณะกรรมการของชมรมมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ไม่มีการเกี่ยงกันในการปฏิบัติงาน กรรมการมีความเคารพเชื่อฟังกันและกัน โดยเฉพาะตัวประธานกรรมการที่เป็นบุคคลที่มีความรู้ มีความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนในชุมชน มีความคล่องตัวในการทำงาน จึงเป็นบุคคลที่กรรมการและสมาชิกให้การยอมรับเชื่อถือและศรัทธาในความสามารถในการบริหารงานชมรม โดยในปี พ.ศ. 2545 สถานีอนามัยบ้านดงป่าสักได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพของชมรมผู้สูงอายุ ได้พาคณะกรรมการบริหารชมรม ไปศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุตำบลเชิงดอย อำเภอคอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำประสบการณ์การบริหารชมรมมาพัฒนาปรับปรุงชมรมผู้สูงอายุ ส่งผลให้การบริหารงานของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น

“ ประธานเป็นแก้ว เลขาเป็นคนจืด เหมัญญิกเก็บเงิน กำมะกำนก่อแล้วแต่ประธานจะสั่ง ” (ประธานเป็นหลัก เลขาเป็นคนจืดบันทึก เหมัญญิกเก็บเงิน กรรมการก็แล้วแต่ประธานจะสั่ง)

เหมัญญิกกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ กำนแบ่งหน้าที่ชัดเจนดี ” (การแบ่งหน้าที่ชัดเจนดี)

เลขานุการชมรมกล่าวเสริมจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ ทำตามตำแหน่ง ถ้าประธานส่งใครไปไหน ก่อจะ ไป บ่มีกำนขัดแย้ง หมายความว่า อยู่ในหลักเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน ” (ทำตามตำแหน่ง ถ้าประธานส่งใครไปไหนก็จะไป ไม่มีการขัดแย้ง หมายความว่า อยู่ในหลักเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน)

ประธานชมรมกล่าวเสริมจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามไม่มีกฎระเบียบและแผนการดำเนินกิจกรรมของชมรมที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร จะมีการเขียนโครงการเป็นครั้งๆ แล้วแต่หน่วยงานที่จะให้งบประมาณ และจะมีกฎระเบียบเฉพาะของกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์หรือกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อนที่เขียนร่างขึ้นมาชัดเจน โดยคณะกรรมการให้เหตุผลว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับเงินทองต้องเขียนเป็นข้อปฏิบัติให้ชัดเจน จะได้ไม่มีปัญหาในการปฏิบัติ

“แผนกิจกรรมของชมรมบ่ (ไม่) มี มีแต่โครงการขอเงินเทศบาลในเรื่องซื้อเสื้อ”

ประธานชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“อย่างขอศาลเจ้า เป็นแจ้งหนังสือมาทูลเขาเขียนเป็น โครงการกัน ไปด้วยกันอะหยั่ง เขา ก่อเขียนทูล อย่างเบียร์ช้าง เป็นบ่ต้องกันเสาก่อเขียน ” (อย่างขอศาลเจ้าเขาแจ้งหนังสือ มาให้ชมรมเขียนเป็น โครงการ ไปด้วยกันอะไร ทางชมรมก็เขียนให้ อย่างเบียร์ช้าง เขาไม่ต้องการทางชมรมก็ไม่เขียน)

เลขานุการชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม มีการระดมเงินทุน โดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์เพื่อนสมาชิก เมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วยก็สามารถกู้ยืมเงินของกองทุนในการเป็น ค่าใช้จ่ายโดยไม่เสียดอกเบี้ย หรือเมื่อเสียชีวิตทางกองทุนก็จะมอบเงินช่วยเหลือแก่ญาติของสมาชิก ซึ่งการดำเนินกิจกรรมในส่วนนี้เป็นความคิดริเริ่มของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุเอง ซึ่งแสดงถึงความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุที่สามารถบริหารจัดการ และดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ ของสมาชิก ด้วยกลุ่มของผู้สูงอายุเอง นอกจากนี้จะส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน เพราะเป็น กิจกรรมที่กลุ่มผู้สูงอายุรู้สึกเป็นเจ้าของเพราะเป็น ผู้คิดริเริ่มให้มีการดำเนินการจัดตั้ง

นอกจากเงินกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อนแล้ว สมาชิกของชมรมยังได้ร่วมบริจาคเงินสมทบ ชมรมในวันมาประชุมประจำเดือนของสมาชิก โดยไม่มีข้อบังคับ ใครมีมากก็บริจาคมาก ใครมีน้อย ก็บริจาคน้อย ใครไม่มีเลยก็ไม่ต้องบริจาคก็ได้ ปัจจุบันชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามมีบัญชีเงินฝากอยู่ 2 บัญชี คือ ธนาคารกรุงไทย จำกัด และธนาคารออมสิน สาขาไชยปราการ มียอดเงินทั้ง 2 บัญชี รวมกัน จำนวน 49,000 บาท ส่วนเงินอุดหนุนจากเทศบาลตำบลไชยปราการปีละ 12,000 บาท จะใช้ ตามโครงการและเหลือไว้ช่วยเหลือสมาชิกผู้ด้อยโอกาสส่วนหนึ่ง โดยก่อนหน้านี้เทศบาลตำบล ไชยปราการ ให้เงินอุดหนุนแก่ชมรมเพียงปีละ 10,000 บาท แต่ด้วยความเข้มแข็งของชมรม ผู้สูงอายุที่มีการบริหารจัดการและการดำเนินงานของชมรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถต่อรอง

ขอเพิ่มเงินสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่นได้ โดยทางเทศบาลได้เพิ่มเงินสนับสนุนให้แก่ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม เป็นปีละ 12,000 บาท

การบริหารจัดการด้านการเงิน ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามมีการบริหารจัดการด้านการเงิน โดยมีเหรียญกษาปณ์ของชมรมเป็นผู้จัดเก็บเงิน และเลขานุการชมรมเป็นผู้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การเบิกจ่ายเงินของชมรมต้องผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการของชมรมทุกครั้ง และเมื่อมีการประชุมประจำเดือนของสมาชิกก็จะมีการแจ้งสถานะทางการเงินแก่สมาชิกทุกครั้ง ถ้ามีความจำเป็นต้องจ่ายเงินของชมรมเป็นจำนวนมากก็จะมีการเสนอเรื่องเข้าสู่การประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกของชมรมลงมติเห็นชอบการเบิกจ่ายเงิน ในการบริหารจัดการด้านการเงินของชมรม คณะกรรมการชมรมมีอำนาจการตัดสินใจเอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นแค่เพียงที่เลี้ยงในการดูแลให้คำปรึกษาในการใช้จ่ายเงินที่ได้รับสนับสนุนจากองค์กรส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลตำบลไชยปราการ ให้เป็นไปตามระเบียบของการเงินการคลังของหน่วยงานส่วนท้องถิ่นและเป็นไปตามโครงการที่ได้จัดทำขึ้น

“ มีหอม (ออม) เวลามาประชุม คนละ ห้าบาท สิบบาท ตามศรัทธา ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ มีหอมเงินแล้วแต่จิตศรัทธาใช้เป็นเงินกึ่งกลาง แล้วหอมเงินประจำปี ปีละร้อยชวา เป็นเงินกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน ” (มีหอมเงินตามจิตศรัทธาใช้เป็นเงินกึ่งกลางของชมรม และหอมเงินประจำปี ปีละหนึ่งร้อยยี่สิบบาทเป็นเงินกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ อันเงินเฮานีนา แบ่งเป็นส่วนๆ เงินเพื่อนช่วยเพื่อนเก็บปีละ ร้อยชวา ใ้ค้ายกจ่ายไปเหลือก้อสมทบไว้เป็นเงินกึ่งกลาง มีปีเดียว ปีสี่หกค้ายนัก สิบศพ เงินดีเก็บได้จนพอ บ่เหลือเข้า กึ่งกลาง ปีต่อๆ มาสมาชิกบ่ค่อยค้ายนัก เงินก้อเหลือเข้ากึ่งกลางนัก ”

(อันเงินของชมรมนั้น แบ่งเป็นส่วนๆ เงินกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อนเก็บปีละ 120 บาท

ใครเสียชีวิตก็จ่ายไปเหลือก็สมทบไว้เป็นเงินกึ่งกลาง มีปีเดียว ปีสี่หกที่ค้ายมากสิบศพ เงินที่เก็บได้จนไม่เหลือสมทบเข้าเป็นเงินกึ่งกลางปีต่อๆ มา สมาชิกไม่เสียชีวิต มากเงินก็เหลือเข้ากึ่งกลางมาก)

เหรียญกษาปณ์ของชมรมให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“ กำนใช้เงินแล้วแต่กำมะกำน เป็นจะออกไปก็ร้อย ก็ป็น ก่อตามเป็น แต่เป็นแจ้งอย่าง ไปเจียงใหม่ ใ้ไปเท่าใด เป็นก้อแจ้ง ” (การใ้เงินแล้วแต่กรรมกร เขาจะจ่ายไปก็ร้อย ก็พัน ก็ตามแต่เขาแต่เขาก็แจ้งอย่างไปเจียงใหม่ ใ้จ่ายเงินไปเท่าไร่ เขาก็แจ้ง)

ผู้ใ้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

ในส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกชมรมนั้น การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารชมรม โดยใช้วิธีโหวตเสียงให้คะแนน นอกจากนี้สมาชิกยังมีส่วนร่วมในการพิจารณาการใ้เงินจำนวนมากของชมรม แต่การตัดสินใจในเรื่องอื่นๆ สมาชิกจะรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการก่อนจะพิจารณาตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ

“ช่วยยกมือนะกะหมอ เป็นบอกว่าเห็นด้วยก้อ ถ้าเห็นด้วยก้อหื้อยกมือ อ้อยเขาก้อยกมือ เห็นด้วย เห็นด้วย ” (ร่วมยกมือนะซี เขาบอกว่าเห็นด้วยใหม่ ถ้าเห็นด้วยก็ใ้ยกมือ อ้อยเขาก้อยกมือ เห็นด้วย เห็นด้วย)

ผู้ใ้ข้อมูลคนที่ 5 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

“สมาชิกมีประมาณ หกสิบเปอร์เซ็นต์ใ้มีส่วนร่วม มาร่วมประชุม ร่วมกิจกรรม หื้อความร่วมมือ บ่ค้อยมีในเรื่องก้านตัดสินใจ สมาชิกส่วนมากจะถามกำมะกำนก่อนเป็นส่วนใหญ่ จะหื้อเกียรติกำมะกำน ” (สมาชิกมีประมาณ หกสิบเปอร์เซ็นต์ใ้มีส่วนร่วม มาร่วมประชุม ร่วมกิจกรรม ใ้ความร่วมมือ ไม่ค้อยมีในเรื่องการตัดสินใจ สมาชิกส่วนใหญ่จะถามกรรมการก่อนจะใ้เกียรติกรรมการ)

ประธานใ้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่เป็นกิจกรรมของชมรมนั้น สมาชิกของชมรมใ้มีส่วนร่วมในการประชุมประจำเดือนของสมาชิก และร่วมบริจาคเงิน รวมทั้งร่วมกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรมตามที่ชมรมจัดขึ้น เช่น การจัดซื้อเก้าอี้ใ้วัด การทำบุญทอดผ้าป่า ทอดกฐิน กิจกรรมถวายเทียนจำนำพรรษา และการทำบุญสลากภัต นอกจากนี้สมาชิกยังใ้เข้าร่วมกิจกรรม ฌาปนกิจสงเคราะห์ของชมรม เมื่อมีสมาชิกเสียชีวิต ทางสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะร่วมกันไปฟังการ สวดพระอภิธรรมเป็นการใ้เกียรติแก่ลูกหลานสมาชิกของชมรม

“ก้ามะก้านเป็นหื้อไปตางใดก่อไป หมู่เฮาไปในนามของชมรมผู้สูงอายุหน่อย ก่อไป บ่มีขัดข้อง ก่อไค้หื้อเป็นฮู้เป็นหันว่า คนเฒ่าเป็นกลุ่มเป็นก้อน ” (กรรมการเขาให้ไปไหนก็ไป พวกเราไปในนามของชมรมผู้สูงอายุหน่อย ก็ไป ไม่มีการขัดข้อง ก็อยากให้คนอื่นเขารู้เขาเห็นว่า ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป็นก้อน)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

“ไปงานศพ เป็นกำลังใจให้ลูกหลานคนตาย ถ้าถึงคราวเฮาลูกหลานก้อจะได้ มีกำลังใจ”
(ไปงานศพ เป็นกำลังใจให้ลูกหลานคนตาย ถ้าถึงคราวเราลูกหลานก็จะได้มีกำลังใจ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล สมาชิกมีการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการของชมรม จะเป็นลักษณะของการชี้แจงรายละเอียดรายรับและรายจ่ายการเงินของชมรมฯ แก่สมาชิกของชมรมเป็นประจำทุกเดือน ในวันประชุมประจำเดือนของชมรม และเก็บหลักฐานการใช้เงินที่เหรียญกษาปณ์ของชมรม

ส่วนการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมของชมรม ผู้ศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับชมรม เพิ่งจะมีการประเมินผลหลังจากได้จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามมานานกว่า 8 ปี ซึ่งการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ จะทำให้กลุ่มสมาชิกของชมรมได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และเห็นประโยชน์ของการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งจะได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องและพัฒนากิจกรรมของชมรมให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

“ ภายในแปดปีนี้ เขาบ่ได้เอาหัวมาจุกันว่าอันเน๊าะ วันนี้เป็นโอกาสอันดีที่ได้เอาหัวมาจุกัน ” (ภายในแปดปีนี้ พวกเราได้มาร่วมคิดด้วยกันว่าอันเถอะ วันนี้เป็นโอกาสอันดีที่ได้มานั่งร่วมคิดด้วยกัน)

เหรียญกษาปณ์ของชมรมแสดงความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

3.4 การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลในชมรมผู้สูงอายุ

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและกรรมการจะร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะด้านสุขภาพให้ตรงกับความต้องการของสมาชิก แต่โดยส่วนใหญ่แล้วเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะเป็นผู้จัดทำโครงการให้ตามที่ได้เห็นว่าสมควร ส่วนสมาชิกชมรมจะมีส่วนร่วมน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสมาชิกยังคงมองเห็นว่าสุขภาพเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ

มากกว่าจึงปล่อยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะจัดกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อเสริมสร้างทักษะสุขภาพส่วนตนเอง ผู้สูงอายุมีหน้าที่เพียงเข้าร่วมกิจกรรมเท่านั้น กิจกรรมที่จัดบ่อยที่สุดคือกิจกรรมด้านสุขศึกษา เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารการศึกษาเพื่อสุขภาพทั้งนี้ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ง่ายสะดวกต่อเจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสามารถแทรกอยู่ได้ในทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นมา นอกจากกิจกรรมเพื่อพัฒนาสุขภาพแล้ว ยังมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะอื่นๆ อีกด้วย โดยที่ทุกกิจกรรมจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุทั้งสิ้น

“ มีทุกวันที่สิบห้าของเดือน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะมาให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ กำนออกกำลังกาย อาหารกำนกิน การกำจัดลูกน้ำยุงลาย ” (มีทุกวันที่ สิบห้าของเดือน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะมาให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การออกกำลังกาย อาหารกำนกิน การกำจัดลูกน้ำยุงลาย)

เหรียญของชมรมแสดงความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ในกำนที่ให้ความรู้ ประธานจะเป็นผู้แนะนำเป็นส่วนใหญ่ อู้กู่หน้าเดือน ส่วนอบรมบ่ค่อยมีอะหยัง ” (ในการให้ความรู้ประธานจะเป็นผู้แนะนำเป็นส่วนใหญ่ พุดทุกเดือน ส่วนอบรมนั้นไม่ค่อยมีอะไร)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 จากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ จะมีกำวันประชุมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นกำบมี ” (จะมีกำวันประชุมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นกำไม่มี)

ประธานกล่าวเสริมจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

3.5 การปรับเปลี่ยนระบบบริการสาธารณสุข

การบริการด้านสุขภาพของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุนั้น ส่วนใหญ่มักจะใช้บริการของทั้งสถานีอนามัยบ้านดงป่าสัก และ โรงพยาบาลไชยปราการ ซึ่งให้บริการโดยไม่คิดมูลค่า ซึ่งเป็นลักษณะการบริการสุขภาพเชิงรับ ส่วนการบริการสุขภาพเชิงรุกนั้น จากการสนทนากลุ่ม พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ให้ความหมายของการมีสุขภาพดี คือ การมีความแข็งแรงและไม่เจ็บไม่ป่วย และชมรมมีความต้องการอยากจะทำให้สมาชิกมีสุขภาพดี ด้วยวิธีการใดๆ ก็ได้ ที่ไม่ยุ่งยากสิ้นเปลือง และไม่เป็นภาระแก่สมาชิกมากเกินไป ซึ่งเมื่อได้ปฏิบัติแล้ว จะทำให้มีสุขภาพดี มีความสบายใจ แม้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่จะไม่คุ้นกับคำว่า การส่งเสริมสุขภาพ แต่ก็ให้ความสำคัญของการมีสุขภาพแข็งแรงว่าเป็นสิ่งที่ดีที่จะต้องเสาะแสวงหาและชวนชวนเองได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับการกระทำของเราเอง

กิจกรรมที่ช่วยทำให้สมาชิกมีสุขภาพดี และสามารถป้องกันโรคได้ดีมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก และไม่สิ้นเปลือง ก็คือ การออกกำลังกาย โดยชมรมได้มีข้อตกลงให้สมาชิกร่วมออกกำลังกายในตอนเย็นทุกวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ เพื่อร่วมกันเดินแอโรบิคแบบผู้สูงอายุ และในระหว่างช่วงพักเหนื่อย กลุ่มสมาชิกจะมีการเล่าเรื่องตลกคู่กันฟัง มีการหยอกล้อกัน ซึ่งเป็นการผ่อนคลายอารมณ์ไปในตัว ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมสุขภาพจิตไปพร้อมกันด้วย อย่างไรก็ตามแม้สมาชิกจะรู้ว่าการออกกำลังกาย และการป้องกันโรคเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็ยังไม่ให้ความสำคัญด้านนี้มากนัก ยังคงนิยมไปใช้บริการในเชิงรับมากกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีร่างกายที่ทรุดโทรมเสื่อมถอยตามวัยที่สูงขึ้น จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องการการดูแลสุขภาพอย่างเร่งด่วน ซึ่งเห็นผลเร็วกว่าการส่งเสริมสุขภาพ และผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีความใส่ใจว่าปัญหาสุขภาพเป็นหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ และพยาบาล

“ ส่วนใหญ่เบี่ยงหมอบไปนักร้อง คนเฒ่าเฮา ” (ส่วนใหญ่จะพึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุเรา)

เลขานุการของชมรมกล่าวจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

“ คือไม่ใหญ่ รมใหญ่คือหมอบในใจผู้สูงอายุ อย่างวันนี้สบายก็ต้องไปอนามัย อนามัยเอาไปก็ต้องส่งโรงพยาบาล เป็นพื้นฐาน อันคนเฒ่าเฮานี้มันบ่มีความรู้ต้องเบี่ยงหมอบอยู่ดี ” (คือไม่ใหญ่ รมใหญ่คือหมอบ ในใจของผู้สูงอายุ อย่างเช่นวันนี้ไม่สบายก็ต้องไปสถานีนอนามัย สถานีนอนามัยรับไม่ไหวก็ต้องส่งต่อ โรงพยาบาล เป็นเกณฑ์มาตรฐาน อันตัวผู้สูงอายุนั้นมันบ่มีความรู้ต้องพึ่งพาหมอบอยู่ดี)

เหรียญกษาของชมรมกล่าวเสริมจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

สรุปผลการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ด้านนโยบาย สาธารณะเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ชมรมผู้สูงอายุไม่มีการวางแผนนโยบายของชมรมที่ชัดเจน ไม่มีวัตถุประสงค์ของชมรมที่มาจากการร่วมคิดและกำหนดโดยสมาชิกของชมรม มีเพียงกฎระเบียบข้อบังคับการจ่ายเงินฌาปนกิจสงเคราะห์ของชมรมที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ด้านการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพนั้น กลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการสร้างสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ โดยการดูแลความสะอาดของบ้านเรือน มีการกำจัดลูกน้ำยุงลายในครัวเรือนเพื่อควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชน มีการใช้ลานวัดเป็นสถานที่ออกกำลังกายของกลุ่มผู้สูงอายุ ส่วนการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมนั้น การรวมกลุ่มเป็นชมรมผู้สูงอายุเกิดจาก

ความสัมพันธ์กันที่เครือญาติมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการชมรมและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้คอยเชื่อมประสานความสัมพันธ์ภายในชมรมผู้สูงอายุ ด้านการสร้าง ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุวัดอินทารามมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน โดยคณะกรรมการชมรมมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง มีการระดมเงินทุน เพื่อช่วยเหลือสมาชิกชมรม สำหรับการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลนั้น มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อ พัฒนาทักษะส่วนบุคคล เช่น การเสริมสร้างทักษะด้านสุขภาพ การพัฒนาทักษะทางสังคม การ พัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต ทักษะการบริหารจัดการ ส่วนการปรับเปลี่ยนระบบบริการ สาธารณสุขนั้น สมาชิกของชมรมมีการดูแลสุขภาพส่วนตัว มีการรวมกลุ่มกันออกกำลังกาย แต่ ยังคงนิยมรับบริการเชิงรับจากสถานบริการสาธารณสุข เนื่องจากปัญหาทางสุขภาพที่เสื่อมถอย ตามวัย นอกจากนี้การดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุส่งผลให้บุคลากรทางสาธารณสุขปรับเปลี่ยน บทบาทการทำงานเชิงรับมาให้บริการเชิงรุกมากขึ้น สรุปโดยรวม พบว่า ผลการดำเนินงานด้าน ส่งเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม ได้จากการดำเนินกิจกรรมของชมรมและการ บริหารจัดการของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม